www.konkur.in

آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دهم	مرحله دوازدهم
سال تحصیلی ۰۵-۱۴۰۴	۰۴/اردیبهشت/۱۴۰۵

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۴ (درس ۱) صفحهٔ ۹۹ تا ۱۰۹
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱۰ و ۱۱ صفحهٔ ۷۹ تا ۹۶
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱۳ تا ۱۵ صفحهٔ ۱۰۸ تا ۱۳۱
زبان عربی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	درس ۷ صفحهٔ ۹۳ تا ۱۰۴
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱۳ و ۱۴ صفحهٔ ۱۱۸ تا ۱۳۵
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۸ و ۹ صفحهٔ ۷۷ تا ۹۳
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۹ صفحهٔ ۸۳ تا ۹۶
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱۲ و ۱۳ صفحهٔ ۱۲۹ تا ۱۴۹
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	–

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس ـ گزینشگر
ریاضی و آمار	مسعود شفیعی کارشناس علمی: علی شهرابی	مسعود شفیعی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری قهرودی کارشناس علمی: معصومه رحمانی	مهدی نظری قهرودی
جامعه‌شناسی	الهام رضایی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	فروغ نجمی تیموریان
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان‌پور کارشناس علمی: سمیه جغتایی	اسرافیل قربان‌پور
تاریخ	عارف گلی‌وری کارشناس علمی: حبیبه محبی	عارف گلی‌وری
جغرافیا	بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر ـ بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری کارشناس علمی: مهشید رستمی	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا کارشناس علمی: رضا احمدی زمانی	علی محسنی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

ویژه دهمی‌های ۱۴۰۴

Azmoon.kheilisabz.com

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

ریاضی و آمار دهم

۱- کدام مورد (یا موارد) در مورد نمایش داده‌ها درست است؟

الف) رسم مکعب‌مستطیل به جای مستطیل (نمودار سه‌بعدی به جای دوبعدی) خوب نیست، چون ممکن است اطلاعات دقیق را به بیننده انتقال ندهد.

ب) برای متغیرهای اسمی، نمودار بافت‌نگاشت (هیستوگرام) بهتر از نمودار میله‌ای است.

ج) زمانی که درصد را گزارش می‌کنیم، بهتر است از نمودار دایره‌ای استفاده کنیم تا بهتر بتوانیم مقایسه انجام دهیم؛ البته به شرطی که بیشتر از ۶ مقدار نداشته باشیم.

د) نمایش داده‌ها، روشی برای کمک به استخراج اطلاعات از داده‌ها با حس بینایی است.

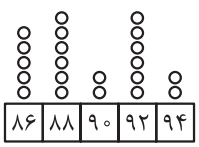
۱) فقط ج
۲) الف ـ ج ـ د
۳) الف ـ ب ـ د
۴) الف ـ ب ـ ج

۲- کدام گزینه، جاهای خالی متن زیر را به درستی پر می‌کند؟

«نمودار .....، روشی سودمند برای نمایش دامنه‌ها و چارک‌های داده‌ها است. در این نمودار، سبیل‌ها کم‌ترین و بیشترین مقادیر داده‌ها را نمایش می‌دهند. در این نمودار، می‌توان بیش از یک مجموعه داده را نمایش داد، پس این نمودار برای مقایسه مناسب ..... .»

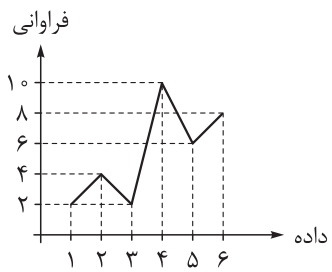
۱) میله‌ای ـ است
۲) میله‌ای ـ نیست
۳) جعبه‌ای ـ است
۴) جعبه‌ای ـ نیست

۳- نمودار نقطه‌ای وزن بازیکنان تیم فوتسال ایران برحسب کیلوگرم به صورت زیر است. میانهٔ وزن این افراد چه‌قدر است؟

۱) ۸۸
۲) ۸۹
۳) ۹۰
۴) ۹۱

۴- مد داده‌های نمودار خط شکستهٔ مقابل کدام است؟

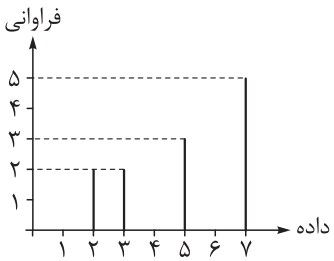
۱) ۴
۲) ۶
۳) ۸
۴) ۱۰

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵- نمودار میله‌ای متناظر با ۱۲ دادهٔ آماری به صورت زیر است. میانگین این ۱۲ داده کدام است؟

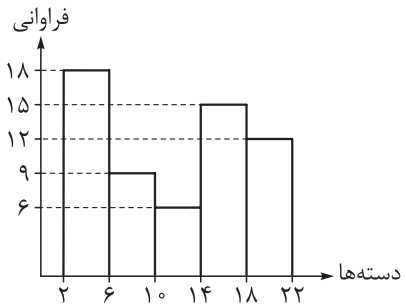
۱) ۴/۸

۲) ۵

۳) ۵/۱

۴) ۵/۲

۶- نمودار دایره‌ای متناظر با نمودار بافت‌نگاشت زیر را رسم می‌کنیم. در نمودار جدید، اختلاف زاویهٔ مرکزی دسته‌های ۱۴ ــ ۱۰ و ۶ ــ ۲ چند درجه است؟

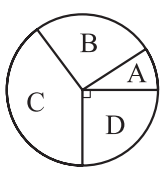
۱) 18°

۲) 36°

۳) 54°

۴) 72°

۷- نمودار دایره‌ای زیر، مربوط به نمرات A، B، C و D، ۷۲ دانش‌آموز در درس «ریاضی و آمار» است. اگر تعداد دانش‌آموزانی که نمرهٔ B گرفته، سه برابر تعداد دانش‌آموزانی باشد که نمرهٔ A گرفته‌اند و $\frac{۳}{۵}$ برابر تعداد دانش‌آموزانی باشد که نمرهٔ C گرفته‌اند، در این صورت تعداد دانش‌آموزانی که نمرهٔ B گرفته‌اند، چه‌قدر بیشتر از تعداد دانش‌آموزانی است که نمرهٔ A گرفته‌اند؟

۱) ۱۲

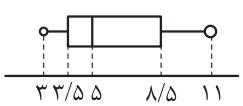
۲) ۱۵

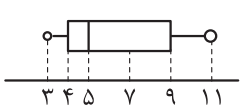
۳) ۱۶

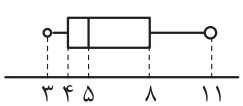
۴) ۱۸

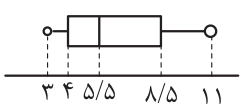
۸- نمودار جعبه‌ای داده‌های آماری زیر به کدام صورت است؟

۵,۱۱,۳,۳,۴,۱۰,۹,۸,۸,۷,۵,۳,۴

۱)

۲)

۳)

۴)

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۹- نمودار جعبه‌ای اعداد طبیعی کوچک‌تر از ۲۰ را رسم می‌کنیم. دراین نمودار، دامنهٔ میان‌چارکی چه‌قدر است؟

۱) ۹ ۲) ۹/۵ ۳) ۱۰ ۴) ۱۰/۵

۱۰- در نمودار جعبه‌ای ۲۴ دادهٔ آماری متمایز، میانگین داده‌های سبیل سمت چپ با دادهٔ انتهایی ۵ و سبیل سمت راست با دادهٔ انتهایی ۳۵، به ترتیب ۸ و ۳۰ است. اگر میانگین داده‌های بین کم‌ترین و بیشترین داده برابر ۲۰ باشد، میانگین داده‌های داخل جعبه کدام است؟

۱) ۲۱ ۲) ۲۲ ۳) ۲۳ ۴) ۲۴

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

علوم و فنون دهم

۱۱- کدام مورد از ویژگی‌های فکری شعر قرون پنجم و ششم نیست؟

۱) ورود اصطلاحات عرفانی
۲) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی
۳) فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی
۴) از رونق افتادن هجو در شعر

۱۲- کدام گزینه به ویژگی‌های ادبی شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم اشاره نمی‌کند؟

۱) اغلب قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی رواج پیدا کردند.
۲) داستان‌پردازی و سرودن منظومه‌های داستانی رایج شد.
۳) پرداختن به آرایه‌های ادبی به طور گسترده مورد توجّه قرار گرفت.
۴) استفاده از «ردیف» فعلی و اسمی ساده باب شد.

۱۳- همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ سیر تغییر و تحول نثر فارسی از آغاز تا اوایل سدهٔ هفتم درست‌اند، به‌جز ..... .

۱) دوران ظهور: قرن چهارم و اوایل قرن پنجم
۲) دوران بلوغ: نیمهٔ قرن پنجم
۳) دوران رکود: اواخر قرن پنجم
۴) دوران پختگی و کمال: قرن ششم و اوایل قرن هفتم

۱۴- کدام بیت از نظر ویژگی «استفاده از قافیه و ردیف» با سبک اشعار سده‌های پنجم و ششم تناسب بیشتری دارد؟

۱) ماهرویا ز غم عشق نگه دار مرا / مگذر از بیعت دیرینه و مگذار مرا
۲) به کام من بر یک چند گشت کیهان بود / که با زمانه مرا عهد بود و پیمان بود
۳) شفیع خویش سازی مصطفی را / ز مال خود دهی حق خدا را
۴) پا منه بیرون ز حد خود کمال این است و بس / پیش اهل دید ملک بی‌زوال این است و بس

۱۵- کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ شخصیت‌های ادبیِ نام‌برده ارائه می‌کند؟

۱) ابوالفضل میبُدی: نویسندهٔ کتاب کشف‌الاسرار و عُدّةالابرار که کتاب او با تأثیر از خواجه عبدالله نوشته شده است.
۲) عطّار: شاعر و عارف بزرگ ایرانی که تحوّل روحی و معنوی او بر سنایی تأثیر گذاشت.
۳) ابوالمعالی نصرالله منشی: پدیدآورندهٔ کتاب کلیله و دمنه که نخستین نمونهٔ نثر فنّی قرن ششم است.
۴) خواجه عبدالله انصاری: شخصی که نثر موزون را به کمال رساند و آثار او سرآمد همهٔ نثرهای موزون فارسی است.

۱۶- نوع معشوق در کدام گزینه با شعر سده‌های پنجم و ششم متناسب است؟

۱) به خط و آن لب و دندانش بنگر / که همواره مرا دارند در تاب
۲) چه برخورند ز بالای نازک تو؟ ندانم / جماعتی که تحمل نمی‌کنند بلا را
۳) مدتی هست که ما از خم وحدت مستیم / شیشهٔ کثرت این طایفه را بشکستیم
۴) نافرید ایزد ز خوبان جهان چون تو کسی / دلربا و دلفریب و دلنواز و دلستان

۱۷- قافیه در کدام بیت دارای حروف الحاقی نیست؟

۱) میان باغ حرام است بی تو گردیدن / که خار با تو مرا به که بی تو گل‌چیدن
۲) با جوانی سرخوش است این پیر بی‌تدبیر را / جهل باشد با جوانان پنجه‌کردن پیر را
۳) چون تو در قرآن حق بگریختی / با روان انبیا آمیختی
۴) ز دستم برنمی‌خیزد که یک دم بی تو بنشینم / به‌جز رویت نمی‌خواهم که روی هیچ‌کس بینم

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۸- قاعدهٔ ساخت قافیه در کدام گزینه متفاوت است؟

۱) معلمت همه شوخی و دلبری آموخت / جفا و ناز و عتاب و ستمگری آموخت
۲) کمان سخت که داد آن لطیف‌بازو را؟ / که تیر غمزه تمام است صید آهو را
۳) حکایت از لب شیرین‌دهان سیم‌اندام / تفاوتی نکند گر دعاست یا دشنام
۴) رفتیم اگر ملول شدی از نشست ما / فرمای خدمتی که برآید ز دست ما

۱۹- در کدام گزینه قافیهٔ درونی به چشم می‌خورد؟

۱) جهان مشت گل و دل حاصل اوست / همین یک قطره خون مشکل اوست
۲) شد موسم سبزه و تماشا / برخیز و بیا به سوی صحرا
۳) دلی که عاشق و صابر بود مگر سنگ است / ز عشق تا به صبوری هزار فرسنگ است
۴) ای صلح داده جنگ را وی آب داده سنگ را / چون این گل بدرنگ را در رنگ‌ها می‌آوری

۲۰- کدام بیت را می‌توان «ذوقافیتین» نامید؟

۱) گرچه این انعام و این توفیق هست / می‌ندارد جانم از تحقیق دست
۲) در باغ چو دست‌افشان آن سرو روان آید / گویی به تن عاشق یک‌باره روان آید
۳) بر سر خاکم اگر یار گذاری بکند / روح باز آید و با جسم قراری بکند
۴) او دلی در پیکر آدم نهاد / او نقاب از طلعت آدم گشاد

۲۱- در همهٔ بیت‌های زیر، قافیه درست است، به‌جز ..... .

۱) آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند / بر جای بدکاری چو من یک دم نکوکاری کند
۲) قدسی غم عشق، هم‌نشین تو بس است / داغ ستم دوست، قرین تو بس است
۳) دیدن دیده فزاید عشق را / عشق در دیده فزاید صدق را
۴) دیدم به عشوه و ناز جولان‌کنان به راهی / عالم‌فروز مهری آفاق‌سوز ماهی

۲۲- کدام بیت، از ردیف شعری بی‌بهره است؟

۱) باد خزان روی به بستان نهاد / کرد جهان باز دگرگون نهاد
۲) گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن / یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن
۳) چو بگشاید نگار من دو بادام و دو مرجان را / بدین نازان کند دل را بدان رنجان کند جان را
۴) شب که از شور شکست دل اثر پرزور شد / همچو چینی تار مویی کاسهٔ تنبور شد

۲۳- کدام گزینه مفهوم بیت زیر را دقیق‌تر نشان می‌دهد؟

«عمری است که چون خاک جگرتشنهٔ عشقم / و ایام به من جرعهٔ جامت نرسانید»

۱) کامم نداد آن دهن تنگ چون شکر / دلبر به چشم شوخ دل از من ستانده است
۲) پیوندِ عمر بسته به مویی است، هوش دار / غمخوارِ خویش باش، غمِ روزگار چیست؟
۳) به کنج میکده بنشین چو جام جم با توست / به صد شکوه فریدون و حشمت جم باش
۴) وگر حدیث کنم تندرست را چه خبر / که اندرون جراحت‌رسیدگان چون است

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۴- کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟

«ای صمدی که از ادراک خلق جدایی و ای احدی که در ذات و صفات بی‌همتایی.»

۱) بشر ماورای جلالش نیافت بصر منتهای جمالش نیافت

۲) نه بر اوج ذاتش پرد مرغِ وهم نه در ذیل وصفش رسد دست فهم

۳) بر او علم یک ذره پوشیده نیست که پیدا و پنهان به نزدش یکی است

۴) چه داند کسی کُنهِ ذات خدای؟ که خود ذات او شد بدو رهنمای

۲۵- درون‌مایهٔ کدام گزینه با بیت «کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را/ کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را» تناسب دارد؟

۱) ای شده عمر تو ضایع در تمنای محال تا نگردانی نیت بر تو نگردانند حال

۲) معرفت قدیم را بعد حجاب کی شود گرچه به شخص غایبی در نظری مقابلم

۳) راه دل عشّاق زد آن چشم خماری پیداست از این شیوه که مست است شرابت

۴) مژهٔ سیاهت ار کرد به خون ما اشارت ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

جامعه‌شناسی دهم

۲۶- کدام گزینه در مورد هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام درست است؟

۱) ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر دینی و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر غیرتوحیدی از هویت خویش دست یافتند.

۲) هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از این هویت را در شاهنامهٔ فردوسی می‌توان دید.

۳) اقوام مختلف ایرانی با آن‌که هویت‌های اجتماعی واحدی داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی متفاوتی پیدا کردند.

۴) متفکران ایرانی، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری پدید آوردند.

۲۷- جاهای خالی عبارت‌های زیر در مورد زبان فارسی دری، به ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شوند؟

- **از دیرباز به عنوان زبان ..... دربار ایران بود.**
- **این زبان به دلیل مشارکت فعال ..... در حیات فکری جهان اسلام، از محدودهٔ زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.**
- **به عنوان زبان ..... جهان اسلام درآمد.**

۱) سیاسی ـ ایرانیان ـ دوم
۲) فرهنگی ـ مسلمانان ـ اول
۳) دوم ـ ایرانیان ـ سیاسی
۴) سیاسی ـ مسلمانان ـ فرهنگی

۲۸- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- **دفع مهاجمان در جهان اسلام**
- **تجربهٔ جدیدی که هنوز به پایان خود نرسیده است.**
- **توحیدی یا حتی اساطیری نیست.**

۱) جنگ‌های صلیبی ـ برخورد جهان غرب با ایران ـ هویت سیاسی ایران در دیدگاه شرق‌شناسان
۲) حملهٔ مغولان ـ برخورد جهان غرب با جهان اسلام ـ هویت دینی جوامع اسلامی در دیدگاه جوامع غربی
۳) جنگ‌های صلیبی ـ برخورد جهان غرب با جهان اسلام ـ هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان
۴) حملهٔ مغولان ـ برخورد جهان اسلام با ایران ـ هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه جوامع غربی

۲۹- به ترتیب بازگشت ایران به اسلام، چگونه بازگشتی نبود و حیات معنوی اسلام چه اثری بر نظریه‌پردازان جوامع غربی داشت؟

۱) بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی ـ باعث شد تا سکولاریسم و دنیوی‌شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت بدانند.

۲) بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد. ـ آن‌ها را به تأمل و بازبینی در نظریات پیشین خود فراخوانده است.

۳) بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی ـ افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است.

۴) بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های ناسیونالیستی تفسیر می‌شد. ـ باعث شد تا در قرن بیست‌ویکم، از سکولاریسم عبور کنند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۰- کدام گزینه به ترتیب در مورد دیدگاه مستشرقان درست و در مورد مؤلفه‌های دین و ارزش‌های اخلاقی، نادرست است؟

۱) امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند. ـ رفتارهای ضدارزش در جامعهٔ اسلامی و تهاجم فرهنگی غرب

۲) در مطالعهٔ هویت جوامع غربی، آن‌ها را توحیدی و اساطیری دانستند. ـ عدالت حقوقی و حکمیت

۳) به جای بازخوانی و مطالعه به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر جهان غرب می‌پردازند. ـ ارزش‌های اخلاقی و رفتارهای دینی

۴) به جمعی از محققان شرقی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند. ـ قداست خانواده، آگاهی و باور دینی

۳۱- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب به کدام نوع قدرت اشاره دارد؟

- **علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها، جوامع و ... نیز از آن برخوردارند.**
- **در گذشته، موجب سلطهٔ سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد.**
- **نظام آموزشی کشورها از ابزارهای اعمال این نوع قدرت است.**
- **قدرتی که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال می‌شود.**

۱) فرهنگی ـ نظامی ـ هژمونی ـ مشروع و مقبول
۲) اجتماعی ـ فرهنگی ـ سخت ـ مشروعیت حقیقی
۳) هژمونی ـ هژمونی ـ نرم ـ مقبول
۴) اجتماعی ـ سخت ـ نرم ـ مشروع

۳۲- به ترتیب «مدار مقبولیت قدرت» و تعریف «تبعیت با کراهت»، «اقتدار» و «سیاست» در کدام گزینه آمده است؟

۱) رضایت یا کراهت افرادی که از قدرت تبعیت می‌کنند. ـ تبعیت بدون رضایت و میل درونی ـ قدرت مشروعی که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. ـ مجموعه سازوکارهای اعمال قدرت‌های جهان اجتماعی است.

۲) خواست و ارادهٔ کسانی که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود. ـ تبعیت ناشی از تهدید و ترس ـ قدرت مقبولی که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. ـ اعمال قدرت سازمان‌یافته برای رسیدن به هدفی معین است.

۳) خواست و ارادهٔ کسانی که قدرت را اعمال می‌کنند. ـ تبعیت مبتنی بر خواست و میل افراد ـ قدرت مقبولی که مشروعیت حقیقی نیز داشته باشد. ـ هنگامی پدید می‌آید که قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان یابد.

۴) میل و رضایت افرادی که از قدرت تبعیت می‌کنند. ـ تبعیت برخلاف یک نظام عقیدتی و ارزشی ـ قدرتی که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود. ـ هنگامی پدید می‌آید که انسان بتواند بر ارادهٔ دیگری تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگری را به خدمت بگیرد.

۳۳- به ترتیب پیامد، علت و معنای هر یک از عبارت‌های زیر، در کدام گزینه آمده است؟

- **دورشدن نظام سیاسی از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی**
- **نظام فرهنگی، اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.**
- **جوامع جاهلی فارابی**

۱) نظام فرهنگی، اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد. ـ اگر نظام سیاسی تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی قرار بگیرد. ـ جوامعی که براساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرند.

۲) با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعهٔ فرهنگ کمک می‌کند. ـ اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی از اهمیت فرهنگ، غافل شود. ـ جوامعی که هنجارها و رفتارهای آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد.

۳) زمینهٔ تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد. ـ اگر نظام سیاسی از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند. ـ جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد.

۴) زمینهٔ تحول فرهنگی را فراهم می‌آورد. ـ اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد. ـ جوامعی که حق را می‌شناسند، اما براساس آن عمل نمی‌کنند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۴- هر یک از مفاهیم زیر به ترتیب با کدام نوع نظام سیاسی مرتبط است؟

- **هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد.**
- **نظام‌های سیاسی که بر مدار خواسته‌های نفسانی شکل می‌گیرند، در دیدگاه ارسطو**
- **فقط ارزش‌ها و آرمان‌های دنیوی و این‌جهانی را مدنظر قرار می‌دهد.**
- **اقلیتی از افراد که براساس حقیقت و فضیلت حکومت می‌کنند، در دیدگاه ارسطو**

۱) دموکراسی ـ استبدادی، تیرانی و دموکراسی ـ لیبرال دموکراسی ـ الیگارشی
۲) مدینهٔ جاهلهٔ فارابی ـ الیگارشی، جمهوری و آریستوکراسی ـ جمهوری اسلامی ـ مونارشی
۳) سکولار و دنیوی ـ مونارشی، آریستوکراسی و پولیتی ـ مدینهٔ جاهلهٔ فارابی ـ آریستوکراسی
۴) لیبرال دموکراسی ـ تیرانی، الیگارشی و دموکراسی ـ سکولار و دنیوی ـ آریستوکراسی

۳۵- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

«الف»	پرورش محبت و مودّت میان انسان‌ها و جوامع	«د»	بُعد تاریخی هویت جامعه
ملاک فارابی برای دسته‌بندی نظام‌های سیاسی	«ج»	موفقیت‌های سیاسی و اقتصادی آلمان در زمان صدراعظمی هیتلر	«ب»

۱) دین‌مداری یا دنیامداری ـ سرگذشت و سرنوشت مشترک افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند. ـ از کارکردهای خانواده ـ قدرت مقبول
۲) تعداد حاکمان ـ سرزمین یا وطن ـ از ویژگی‌های خانواده ـ قدرت نامقبول
۳) معنوی یا دنیوی بودن ـ خاطرهٔ جمعی و مشترک ـ از کارکردهای نهاد تعلیم و تربیت ـ قدرت مقبول و نامشروع
۴) تعداد حاکمان و روش تصمیم‌گیری ـ عقاید و ارزش‌های کلان افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند. ـ از وظایف نهاد تعلیم و تربیت ـ قدرت مقبول با مشروعیت دروغین

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

عربی، زبان قرآن دهم

• **عَيِّن الأنسب للجواب عن التَّرجمةِ أَو المَفهوم من أو إلى العربيّة (٣٦ ـ ٤٣):**

٣٦- ﴿وَ إِذا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنصِتوا﴾:

۱) و آن‌گاه که قرآن قرائت شد، به آن گوش فرادادند و سکوت کردند!

۲) و هرگاه قرآن خوانده شد، در حالِ سکوت آن را بشنوید!

۳) و هنگامی که قرآن خوانده می‌شود، پس به آن گوش کنید و خاموش باشید!

۴) و هرگاه قرآن خوانده شود، به آن گوش فرادارید و سکوت کنید!

٣٧- «تُحفَر بِئرٌ عَميقَةٌ وَ يَضَعونَ أُنبوباً فيها فيُستخرَجُ الماءُ أَوِ النّفطُ مِنها!»:

۱) چاهی عمیق حفر می‌شود و در آن لوله‌ای می‌گذارند و آب یا نفت از آن بیرون آورده می‌شود!

۲) چاه عمیقی را حفر می‌کنی و در آن لوله‌ای می‌گذارند، پس آب یا نفت را از آن استخراج می‌کنند!

۳) چاهی را به طور عمیق می‌کنند و لوله‌ای را در آن قرار می‌دهند تا آب یا نفتِ آن را استخراج کنند!

۴) چاه عمیقی کنده می‌شود و لوله‌هایی در آن گذاشته می‌شود، پس آب یا نفت از آن خارج می‌شود!

٣٨- «تَنقلُ الشّاحِناتُ أَخشاباً مِنَ الغاباتِ إلىٰ مَعامِلِ الأَثاثِ و يُرسل قسمٌ مِنها إلىٰ مَصنَعِ الوَرَقِ!»:

۱) کامیون‌ها چوب‌هایی را از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان انتقال می‌دهند و بخشی از آن‌ها را به کارخانه‌های کاغذ می‌فرستند!

۲) کامیون‌ها چوب‌های جنگل را به کارگاه‌های مبلمان منتقل می‌کنند و بخشی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ ارسال می‌شود!

۳) کامیون‌ها چوب‌هایی را از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان جابه‌جا می‌کنند و بخشی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ فرستاده می‌شود!

۴) کامیون‌های چوب از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان جابه‌جا می‌شوند و قسمت‌هایی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ فرستاده می‌شوند!

٣٩- «لِتَسهيلِ نَقلِ النِّفطِ بِواسِطةِ الأَنابيبِ عَبْرَ المُنحَدَراتِ تُسْتَخدَمُ آلاتٌ لِتَقليلِ الضَّغطِ حَتّىٰ تَبقَى الأَنابيبُ سالِمَةً!»:

۱) برای آسان‌کردن انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها، دستگاه‌های کاهش فشار استفاده می‌کنند تا لوله‌ها سالم بمانند!

۲) برای آسان‌شدن انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها دستگاه‌هایی برای کم‌کردن فشار استفاده می‌شود تا لوله‌ها در سرازیری‌ها سالم بمانند!

۳) برای آسان‌سازی انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها، دستگاه‌هایی برای کاهش فشار به کار گرفته می‌شود تا لوله‌ها سالم بمانند!

۴) برای این‌که انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها آسان شود، دستگاه‌هایی به کار می‌گیرند تا فشار کم شود و لوله‌ها سالم بمانند!

٤٠- عيّن الخطأ:

۱) كانَ الإنسانُ يَجمَعُ النِّفطَ مِن سَطحِ الأرضِ مِن قَديمِ الزَّمانِ: انسان از دیرباز نفت را از سطح زمین جمع می‌کرد،

۲) وَ يَستَفيدُ مِنهُ كَوَقودٍ وَ لِمُعالَجَةِ الأَمراضِ الجِلديَّةِ!: و از آن مانند موادّ سوختی و برای درمان بیماری‌های پوستی استفاده می‌کند!

۳) لِإيران تَجارِبُ كَثيرَةٌ في صِناعَةِ نَقلِ النِّفطِ عَبْرَ الأَنابيبِ: ایران تجربه‌های بسیاری در صنعت انتقال نفت از راه لوله‌ها دارد،

۴) فَيَجِبُ عَلىٰ كُلِّ مُواطِنٍ صيانَةُ هٰذِهِ الأَنابيب!: پس نگه‌داری از این لوله‌ها بر هر هم‌میهنی واجب است!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۱- عيّن الصّحيح:

۱) نُقلت مُشتَقّاتُ النِّفطِ مِنَ المَصافي إلىٰ مَحطّاتِ الوَقودِ فِي البِلادِ: مشتقّات نفت از پالایشگاه به ایستگاه‌های سوخت در کشور انتقال داده شدند!

۲) تَمَّت ساعَةُ دَوامي؛ سَيَأتي زَميلي بَعدي: ساعت کارم تمام شد؛ پس از من همکارم می‌آید!

۳) المؤمن ما عَبَدَ اللهَ بِشَيءٍ أَفضَلَ مِنْ أَداءِ حَقِّ الآخَرينَ: مؤمن، خدا را با چیزی برتر از به‌جای‌آوردن حقّ دیگران عبادت نکرد!

۴) تُحَذِّرُ اللَّوحاتُ التّحذيريَّةُ المُواطِنينَ مِنْ حَفْرِ الأَرضِ لِبِناءِ العِمارَةِ: هم‌میهنان با تابلوهای هشدار از کندن زمین برای ساخت ساختمان برحذر داشته می‌شوند!

۴۲- «آشپز غذاهای خوبی را در آشپزخانه می‌پزد، سپس دَرِ رستوران باز می‌شود!»:

۱) يُطبَخُ الطَّبّاخ أَطعِمةً طَيِّبةً في المَطبخِ، ثُمَّ يَفتَحُ باب المَطعمِ!

۲) يَطبُخُ الطَّبّاخ أَطعِمةً طَيِّبةً في المَطبخِ، ثُمَّ يُفتَحُ باب المَطعمِ!

۳) الطَّبّاخ يَطبُخُ طَعاماً طَيِّباً في المَطبخِ، ثُمَّ يُفتَحُ الباب المَطعمِ!

۴) الطَّبّاخ يَطبُخُ أَطعِمةً الطَيِّبة في المَطعمِ، ثُمَّ يَفتَحُ باب المَطبخِ!

۴۳- عيّن الصّحيح في المفهوم لهٰذه الآية: ﴿يُعرَفُ المُجرِمونَ بِسيماهم﴾

۱) چهره‌ها چهرهٔ انسانی و خو حیوانی — به خود آییم، رفیقان! به خدا! ما بشریم

۲) وای به روزی که عیان می‌شود — جرم من از دیدن سیمای من

۳) جهان آخرت کنند آدمی را ز غربالی تنگ جدا — خوبان از بدان سوا شوند و روند سوی خدا

۴) شنیدم هر که با حق آشنا باشد نمی‌میرد — منزّه از همه جرم و خطا باشد نمی‌میرد

• **اِقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجب عن الأسئِلة بما يُناسب النّص (۴۴- ۴۶):**

يَعود استخدامُ النِّفط الخام إلى خمسة آلاف عام، و تُشير لوحةٌ قديمةٌ إلَى استِخدام النّفط للأَغراض الطّبّيّة وَ الإضاءة لَدَى الطّبقاتِ العُليا مِن المُجتمع الإيرانيّ. تَشمل صِناعةُ النّفطِ عَمَليّاتِ الاِكتِشافِ وَ الاِستخراجِ وَ التّصفية وَ النّقل (غالباً بواسِطة ناقلاتِ النِّفطِ وَ خطوط الأَنابيب) و تَسويق (بازاريابی) المُنتَجات النِّفطيّة. يَعتمد العالَم الصِّناعيّ عَلَى النِّفط لِبقائه. و يُشكِّل البنزين و الزّيوت النّسبة الكُبرىٰ مِن المُنتَجات النِّفطيّة. يُعَدُّ النّفط أَيضاً مادّةً خاماً لِلعَديد مِن المُنتَجات الكيمياويّة مِنها الأَدويَة و المَذيبات (حلّال‌ها) و الأَسمِدة و مُبيدات الحَشَرات وَ المَطّاط وَ العُطور وَ مَوادّ التَّجميلِ وَ مَعجون الأسنانِ وَ غَيرها.

۴۴- عَيِّنِ الصّحيحَ حَسَبَ مَفهومِ النّصِّ:

۱) تَشمُل صِناعة النّفط عَملياتِ تَحويل النّفط إلىٰ مُنتَجات أُخرىٰ!

۲) العالَم الصِّناعيّ لا يَحتاجُ إلىٰ النِّفط وَ مُنتَجاتِه!

۳) المَطّاطُ هوَ المادّة الخام الرّئيسيّة لِلمَوادِّ الكيمياويّة!

۴) كانَ الإيرانيّونَ القُدَماءُ يَستخدمونَ النِّفطَ لِلعِلاجِ!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۵- عَيِّن الخطأ حَسَبَ النّصّ:

۱) البنزين وَ الزّيت مِن أَهَمّ المُنتَجات النّفطيّة!

۲) فِي البداية كانَ النِّفط فقط لِلطّبقةِ العُليا مِنَ المُجتمَع!

۳) يَتِمّ نَقل النِّفطِ فقط عَن طَريقِ خطوط الأَنابيب!

۴) قَدِ استَخدَمَ الإنسانُ النّفطَ مُنذُ خَمسةِ آلاف عامٍ!

۴۶- عيّن الخطأ للكلمات المعيّنة في النّصّ:

۱) يُعدّ: فعلٌ مضارعٌ - مجرّدٌ ثلاثيٌّ - مفردٌ مذكّرٌ غائبٌ - لازمٌ / فعل و نائب فاعله «النِّفط»

۲) يُشكّل: فعلٌ مضارعٌ مِن مزيدٍ ثلاثيٍّ (لَهُ حرفٌ زائدٌ و هو تكرار عين‌الفعل) - مُتعدٍّ / فعل و فاعله «البنزين»

۳) استخدام: اسمٌ - مصدر (ماضيه: استخدم - مزيدٌ ثلاثيٌّ) - مُعربٌ / فاعلٌ و مرفوع بالضّمّة

۴) لَوحة: اسمٌ - مفردٌ مؤنّثٌ - معرب / فاعل لفعل «تُشيرُ» و مرفوع بالضّمّة

- **عَيِّنِ المُناسِبَ لِلجَوابِ عَنِ الأَسئِلَةِ التّالِيَة (۴۷ ـ ۵۰):**

۴۷- عيِّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) نَقلُ النّفطِ عَبْرَ الْأَنابيبِ أَقَلُّ خَطَراً وَ نَفَقَةً مِن نَقلِهِ بِناقِلاتِ النّفطِ!

۲) اِنفَتَحَ بابُ صالَةِ الاِمتِحانِ لِلطُّلّاب!

۳) يُستَخرَجُ النّفطُ مِنْ باطِنِ الأَرض!

۴) بِلادُنا غَنيَّةٌ بِالنّفطِ وَ هيَ تُصَدِّرُ قِسماً مِنهُ إلَى البُلدانِ الصِّناعيَّةِ!

۴۸- عَيِّنِ الفعلَ المَجهولَ (= المَبني للمَجهول):

۱) يُغلِقِ العُمّالُ الأَنابيبَ بِحَنَفيّاتٍ حَتّىٰ لا يَصْعَدَ النِّفطُ!

۲) عَلَى امْتِدادِ الأَنابيبِ توجَد أَعمِدَةُ اتِّصالاتٍ كَمَحَطّاتِ إنذارٍ!

۳) يُعرِّفنا المعلّم عَلىٰ هذَا الزّميلِ الجديد!

۴) الميناءُ مَكانٌ عَلىٰ ساحِلِ الْبَحرِ نُشاهِد السُّفُنَ إلىٰ جَنبِهِ!

۴۹- عيّن ما جاءَ فيه نائبُ الفاعل:

۱) كيف تطبخ حَلَويّاتٍ لَذيذةً في مطبخك!

۲) البِئرُ حُفرَةٌ عَميقَةٌ يستخرج منها المهندسون الماءَ أَوِ النِّفط!

۳) النّفطُ سائلٌ أَسوَد تصنع أشياء كثيرة مِنه!

۴) ننقل النِّفطَ مِن المَصفى إلىٰ ميناءِ التّصدير!

۵۰- عيّن الصّحيح في بناء المجهول:

۱) سَمَعَ الطلّابُ صَوتاً من بعيدٍ فخاف الجميعُ! ← سُمِعَت صَوتٌ من بعيدٍ فخاف الجميعُ!

۲) أَغلَقَ السّائِقُ بابَ حافِلة المَدرسة! ← أُغلِقُ بابُ حافِلة المَدرسة!

۳) تَغسِلُ الأُمُّ مَلابِسَ الأَطفالِ كُلَّ أُسبوعٍ! ←تُغسِلُ مَلابِسَ الأَطفالِ كُلَّ أُسبوعٍ!

۴) صَنَعَ مُهندسو الكهرباء جِهازاً لتقليل الاِستِهلاكِ! ←صُنِعَ جهازٌ لتقليل الاِستِهلاكِ!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

تاریخ دهم

۵۱- محققی در حین پژوهش دربارهٔ مسیرهای دریایی در دورهٔ هخامنشیان، به فردی به نام اسکیلاکس برخورد کرده است. کدام گزینه می‌تواند یکی از نتایج پژوهش محقق دربارهٔ این فرد باشد؟

۱) یکی از اهالی آسیای صغیر بود که برای نخستین بار از طریق رود سند به اقیانوس هند رسید.
۲) با عبور از رود سند، اقیانوس هند و دریای سرخ، مسیر هند به مصر را کشف کرد.
۳) به دستور داریوش بزرگ از طریق مسیرهای آبی از مصر به هند رفت.
۴) اولین فردی بود که از طریق مسیر آبی به مصر رسید.

۵۲- مطابق کتاب درسی تاریخ (۱)، برای اثبات کدام‌یک از عبارت‌های زیر دربارهٔ وضعیت راه و حمل‌ونقل در ایران باستان، به یک مورخ غیرایرانی استناد شده است؟

۱) بهره‌مندی ایرانیان از اَرّابه و گاری‌های دوچرخ و چهارچرخ که با اسب کشیده می‌شدند.
۲) جادهٔ شاهی شوش یکی از پایتخت‌های هخامنشی را به سارد متصل می‌کرد.
۳) سنگ فرش‌کردن جاده‌هایی که از زمین سست یا باتلاقی عبور می‌کرد.
۴) ایستگاه‌هایی با امکانات فراوان در فواصل مشخص، در طول جادهٔ شاهی هخامنشی وجود داشت.

۵۳- کدام موارد دربارهٔ وضعیت پول در ایران باستان مطالب درستی را بیان می‌کنند؟

الف) تا زمان داریوش بزرگ در بیشتر نواحی تحت فرمان حکومت هخامنشی، سکه رواج چندانی نداشت و مبادلهٔ کالا به صورت پایاپای انجام می‌گرفت.
ب) در دوران هخامنشیان، سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقهٔ وسیعی به جریان افتاد.
ج) داریوش سکه‌هایی با وزن و عیار مشخص ضرب کرد که فقط در قلمرو هخامنشیان اعتبار داشت.
د) در دورهٔ هخامنشیان، ضرب سکهٔ طلا در انحصار شاهان بود و ساتراپ‌ها با اجازهٔ پادشاه می‌توانستند سکهٔ نقره ضرب کنند.

۱) الف ـ د
۲) الف ـ ج
۳) ب ـ د
۴) ب ـ ج

۵۴- هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب، مربوط به کدام‌یک از دوره‌های ایران باستان می‌باشد؟

الف) شواهد و مدارک تاریخی، دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی دارد.
ب) همگام با توسعهٔ شهرنشینی، صنعت نیز رشد کرد و کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد.
ج) کارگاه‌های بافندگی متعددی در شوش، جندی‌شاپور (گُندی‌شاپور) و شوشتر ایجاد شد.
د) تجارت مانند گذشته، محدود و منحصر به اشیای تجملی و گران‌قیمت نبود.

۱) اشکانیان ـ ساسانیان ـ ساسانیان ـ هخامنشیان
۲) اشکانیان ـ اشکانیان ـ ساسانیان ـ هخامنشیان
۳) سلوکیان ـ هخامنشیان ـ اشکانیان ـ ساسانیان
۴) سلوکیان ـ هخامنشیان ـ ساسانیان ـ اشکانیان

۵۵- کدام گزینه دربارهٔ اوزان و مقیاس‌ها در دورهٔ هخامنشیان صحیح است؟

۱) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را حفظ کردند و تنها برخی واحدها را حذف کردند.
۲) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را حفظ کردند و واحدهای تازه‌ای به آن افزودند.
۳) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را تغییر دادند و واحدهای تازه‌ای به آن افزودند.
۴) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را تغییر دادند و برخی واحدها را حذف کردند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۶- کدام گزینه به وجه اشتراک اوایل دورهٔ ساسانیان با دوران اشکانیان و هخامنشیان اشاره می‌کند؟

۱) جایگاه پایین روحانیون زرتشتی
۲) مکتوب‌کردن روایات دینی و مذهبی
۳) رسمیت‌یافتن دین زرتشتی
۴) آزادی مردم در انجام مراسم دینی

۵۷- کدام گزینه مطلب درستی را دربارهٔ کتاب شاپورگان بیان می‌کند؟

۱) از جمله مهم‌ترین کتاب‌های نگاشته‌شده به زبان پهلوی و دانشنامه‌ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است.
۲) بندهش و دینکرد از جمله بخش‌های این کتاب به شمار می‌روند که به خط پهلوی نگاشته شده‌اند.
۳) مانی تألیف این کتاب را در عصر شاپور یکم آغاز کرد و در عصر بهرام یکم به اتمام رساند.
۴) مانی عقاید خود را در این کتاب ارائه کرد اما نتوانست شاپور را به دین مانوی متمایل کند.

۵۸- در فاصلهٔ سال‌های ۵۱ تا ۷۸ میلادی، کدام رویداد مرتبط با دین زرتشتی رخ داد؟

۱) پرستش مهر و آناهیتا در قالب دین زرتشتی
۲) گرویدن اولین شاه اشکانی به دین زرتشتی
۳) گردآوری متون پراکنده اوستا به دستور پادشاه اشکانی
۴) راه‌یافتن دین زرتشتی به قلمرو روم در آسیای صغیر توسط موبدان اشکانی

۵۹- طبق نظر مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱)، پژوهشگران برجستهٔ ایرانی و غیرایرانی در خصوص کدام‌یک از موارد زیر اختلاف نظر دارند؟

۱) پذیرش یا عدم پذیرش دین زرتشتی از سوی مغان
۲) پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی یا اعتقاد آنان به باورهای کهن ایرانی
۳) ورود یا عدم ورود آیین‌های جدید به ایران در عصر اشکانیان
۴) مخالفت یا عدم مخالفت موبدان با آیین مانوی

۶۰- کدام گزینه دربارهٔ وضعیت دین در دورهٔ ساسانی مطلب درستی را بیان می‌کند؟

۱) رسمیت‌یافتن دین زرتشتی در این دوره باعث شد قدرت پادشاهان، مورد تأیید روحانیون زرتشتی قرار بگیرد.
۲) پادشاهان با وجود بهره‌مندی از حمایت روحانیون زرتشتی، به پشتیبانی از دین زرتشتی نپرداختند.
۳) پیروان دین مسیح مانند زرتشتیان احساس امنیت و آزادی داشتند.
۴) علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی و رومی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می‌شدند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

جغرافیای دهم

۶۱- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) شهرستان ب) دهستان ج) رستاک د) تسوگ

۱) «ج» ← (مغایر با) «ب» ← (مطابق با) «د» / «د» ← (مطابق با) «الف» ← (مغایر با) «ج»

۲) «د» ← (مغایر با) «ب» ← (مطابق با) «ج» / «ج» ← (مطابق با) «الف» ← (مغایر با) «د»

۳) «د» ← (مغایر با) «ب» ← (مطابق با) «ج» / «د» ← (مطابق با) «الف» ← (مغایر با) «ج»

۴) «ج» ← (مغایر با) «ب» ← (مطابق با) «د» / «ج» ← (مطابق با) «الف» ← (مغایر با) «د»

۶۲- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در دورهٔ ..... ایران به ..... ایالت و ..... ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از .....، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.»

۱) قاجاریه ـ چهار ـ دوازده ـ آذربایجان

۲) صفویه ـ چهار ـ ده ـ آذربایجان

۳) قاجاریه ـ شش ـ دوازده ـ کردستان

۴) صفویه ـ شش ـ ده ـ کردستان

۶۳- تقسیمات کشوری در ایران به چه منظوری صورت گرفته است؟

الف) ادارهٔ بهتر کشور

ب) شناخت علمی‌تر

ج) خدمات مناسب‌تر

د) تأمین نیازهای مردم

۱) «ب» ـ «ج» ـ «د»

۲) «الف» ـ «ب» ـ «د»

۳) «الف» ـ «ب» ـ «ج»

۴) «الف» ـ «ج» ـ «د»

۶۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف) بخش ب) شهرستان ج) دهستان د) روستا

۱) «د» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است و «ب» توسط فرماندار اداره می‌شود.

۲) «د» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و «ج» از به هم پیوستن چندین روستا به وجود آمده است.

۳) «ج» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و «ب» توسط شهردار اداره می‌شود.

۴) «الف» از به هم پیوستن چندین دهستان به وجود می‌آید و «ج» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۵- از دیدگاه علم جغرافیا، کدام شکل و به چه دلیل یک سکونتگاه را نشان می‌دهد؟

الف

ب

۱) شکل «ب» ـ شکل سکونتگاه را به طور دقیق‌تر و با جزئیات بیشتر نشان می‌دهد.

۲) شکل «الف» ـ تعداد سکونتگاه‌های بیشتری را نشان می‌دهد.

۳) شکل «الف» ـ از مجموعه مساکنی که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند، تشکیل شده است.

۴) شکل «ب» ـ تأثیر عوامل انسانی و عوامل طبیعی در آن بهتر دیده می‌شود.

۶۶- کدام عامل نقش بیشتری در شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران دارد و بیشتر شهرهای ایران در چه ارتفاعی واقع شده‌اند؟

۱) آب ـ ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متری

۲) آب‌وهوا ـ ارتفاع ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متری

۳) آب ـ ارتفاع ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متری

۴) آب‌وهوا ـ ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متری

۶۷- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب ویژگی کدام نوع از سکونتگاه‌های ایران را نشان می‌دهد؟

الف) تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوهٔ زندگی مردم مشاهده می‌شود.

ب) این شکل از سکونتگاه، قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته‌شده در ایران است.

ج) نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند.

د) ساکنان آن به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

۱) شهری ـ روستایی ـ عشایری ـ روستایی

۲) روستایی ـ عشایری ـ روستایی ـ عشایری

۳) روستایی ـ روستایی ـ عشایری ـ عشایری

۴) شهری ـ عشایری ـ روستایی ـ عشایری

۶۸- کدام گزینه به ترتیب در مورد شهر «سلماس» درست و در مورد شهر «همدان» نادرست است؟

الف) شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند.

ب) شهر در حول محورهای ارتباطی و یا در امتداد رود یا دریا و دریاچه شکل گرفته است.

ج) در این شهر، یک شبکهٔ مستطیل‌شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.

۱) «الف» ـ «ج»

۲) «ج» ـ «الف»

۳) «ب» ـ «الف»

۴) «ج» ـ «ب»

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۹- امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و ..... .

۱) این نقش‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود

۲) براساس وضع جغرافیایی آن‌ها، اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود

۳) این نقش‌ها در طول زمان تغییر می‌کنند

۴) این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند

۷۰- کدام گزینه با توجه به نقش شهرهای زیر، به درستی تدوین شده است؟

الف) اصفهان ب) سرعین ج) پیرانشهر د) اراک

۱) شهر «الف» برخلاف شهر «ج» و همانند شهر «د» دارای نقش صنعتی است.

۲) شهر «ب» همانند شهر «ج» و برخلاف شهر «د» دارای نقش گردشگری است.

۳) شهر «د» برخلاف شهر «الف» و همانند شهر «ب» دارای نقش گردشگری است.

۴) شهر «ج» همانند شهر «د» و برخلاف شهر «الف» دارای نقش صنعتی است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

منطق دهم

۷۱- کدام عبارت قضیهٔ شرطی متصل محسوب نمی‌شود؟

۱) چو عاشق می‌شدم، گفتم که بردم گوهر مقصود
۲) چو بیند روی ماه تو، نبیند آفتابی را
۳) چو دانی و پرسی، سؤالت خطاست
۴) چو عاشق باشد او، داند که دریایی است بی‌ساحل

۷۲- ترتیب مقدم و تالی قضیهٔ شرطی متصل در کدام گزینه متفاوت است؟

۱) به جان او که به شکرانه جان برافشانم / اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست
۲) هر که داند راز عشق او به اعماقِ دلش / در بیابان غریبی‌ها زَنَد نقشِ چمن
۳) بیا تا در مِی صافیت رازِ دَهر بِنمایم / به شرط آن‌که نَنمایی به کج‌طبعانِ دل‌کورش
۴) ز خوف هجر ایمن شد اگر امید آن بودش / که از چشم بداندیشان، خدایش در امان دارد

۷۳- در تمامی ابیات زیر، قضیهٔ شرطی متصل صرفاً در مصراع دوم دیده می‌شود، به‌جز ..... .

۱) شبِ شراب خرابم کند به بیداری / وگر به روز شکایت کنم به خواب رود
۲) رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید / وظیفه گر برسد، مصرفش گُل است و نَبید
۳) گر این نصیحتِ شاهانه بشنوی حافظ / به شاهراهِ حقیقت گذر توانی کرد
۴) گدایی درِ میخانه طُرفه اکسیریست / گر این عمل بِکُنی، خاکْ زَر توانی کرد

۷۴- چند مورد از عبارت‌های زیر قضیهٔ شرطی متصل به شمار می‌آیند؟

- **که گرچه غرقِ گناه است، می‌رَوَد به بِهشت.**
- **که بر گُل اعتمادی نیست، گر حسن جهان دارد.**
- **که تا بزاد و بِشُد، جامِ می ز کف نَنَهاد.**
- **که درد سر کشی جانا، گرت مستی خُمار آرَد.**

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۷۵- در همهٔ گزینه‌های زیر صرفاً کاذب‌بودن دو طرف قضیه محال است، به‌جز ..... .

۱) در مسابقهٔ فوتبال امروز یا گل می‌زنیم یا برنده نخواهیم شد
۲) برای مهارت در رانندگی یا باید قوانین آیین‌نامه را مطالعه کنیم یا با خودرو تمرین کنیم
۳) دستگاه‌های الکترونیکی یا با جریان مستقیم برق کار می‌کنند یا از طریق منبع تغذیه‌ای مانند باتری
۴) برای اتمام وضعیت اشتغال به تحصیل یا باید گواهی فارغ‌التحصیلی ارائه دهید یا نامهٔ انصراف از تحصیل

۷۶- در کدام گزینه، هر دو قضیه، منفصل مانعةالجمع هستند؟

۱) فلز یا طلا نیست یا قیمتی است. ـ هر قضیه‌ای یا موجبهٔ کلی است یا محصوره نیست.
۲) هر جسمی یا وزن دارد یا جامد نیست. ـ هر حیوانی یا آبزی است یا وارد خشکی می‌شود.
۳) هر کمیتی یا پیوسته است یا ثابت نیست. ـ هر متوازی‌الاضلاعی یا لوزی است یا مربع نیست.
۴) هر عددی یا عدد اول است یا جزء اعداد طبیعی نیست. ـ هر کتابی یا فلسفی است یا مربوط به جانورشناسی است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۷- کدام‌یک از استدلال‌های زیر یک قیاس استثنایی معتبر است که با فرض صحت مقدمات، از آن نتیجهٔ «انسان می‌تواند دروغ بگوید» به دست می‌آید؟

۱) اگر موجودی بتواند دروغ بگوید، منفعت‌طلب است؛ انسان منفعت‌طلب است.

۲) اگر جانداری از رنج فراری باشد، نمی‌تواند دروغ بگوید؛ انسان از رنج فراری است.

۳) اگر جانداری بتواند دروغ بگوید، به عقل خود پشت می‌کند؛ انسان به عقل خود پشت نمی‌کند.

۴) اگر حیوانی توانایی دروغ‌گفتن نداشته باشد، به خودآگاهی نرسیده است؛ انسان خودآگاه است.

۷۸- شکل نتیجه‌گیری در کدام‌یک از قیاس‌های زیر مغالطه محسوب نمی‌شود؟

۱) از این‌که «هر دانشجویی دیپلم دارد.» نتیجه بگیریم که «دانش‌آموز متوسطه دانشجو نیست.»

۲) از این‌که «هر فلزی رسانای الکتریسیته است.» نتیجه بگیریم که «گرافیت رسانای الکتریسیته نیست.»

۳) از این‌که «هر فرسایش خاکی منجر به سیل می‌شود.» نتیجه بگیریم که «در جادهٔ آسفالت سیل نمی‌آید.»

۴) از این‌که «هر مصرف کربوهیدراتی منجر به چاقی می‌شود.» نتیجه بگیریم که «این فرد چاق، کربوهیدرات مصرف می‌کند.»

۷۹- در صورتی که استدلال زیر یک قیاس استثنایی انفصالی از نوع مانعةالرفع باشد، کدام گزینه در تکمیل جای خالی مناسب است؟

«**الف یا غیر ب**» + «.....» ← «.....»

۱) الف، آن‌گاه ب

۲) ب، آن‌گاه الف

۳) غیر ب، آن‌گاه غیر الف

۴) ب، آن‌گاه غیر الف

۸۰- اگر دو مفهوم «B» و «C» هیچ مصداق مشترکی نداشته باشند، نتیجهٔ قیاس زیر چیست؟

- **یا هیچ B، C نیست یا هر B، D است. (مانعةالجمع)**
- **اگر بعضی B، D نیست، آن‌گاه بعضی A، C است.**

۱) هر A، C است.

۲) هر C، A است.

۳) بعضی A، C است.

۴) بعضی C، A است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

اقتصاد دهم

۸۱- کدام مورد دربارهٔ خمس صحیح نیست؟

۱) خمس موجب توزیع مجدد ثروت می‌شود.
۲) خمس موجب گسترش عدالت اقتصادی می‌شود.
۳) خمس نوعی مالیات است که به دولت پرداخت می‌شود.
۴) خمس باعث ادامهٔ حیات افرادی می‌شود که نمی‌توانند فعالیت اقتصادی داشته باشند.

۸۲- کدام گزینه دربارهٔ مراحل بودجه‌بندی ماهانه صحیح است؟

۱) اگر درآمد کم‌تر از هزینه‌ها بود، مخارج غیرضروری را کم کنید.
۲) هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه مقایسه کنید.
۳) مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه فهرست کنید.
۴) از هر منبعی که درآمدی به دست می‌آورید، هزینه‌های آشکار و پنهان آن را مشخص کنید و بنویسید.

۸۳- به دست آوردن مجموع کل مخارج برای استفادهٔ چه موردی می‌باشد؟

۱) برای محاسبهٔ دخل و خرج هر فرد
۲) برای مقایسه بین درآمد و هزینه‌های هر شخص
۳) برای مشخص‌کردن میزان سود هر فرد از درآمد
۴) برای محاسبهٔ درصد صرف‌شده برای هر دسته از مخارج

۸۴- با توجه به سؤالات زیر کدام گزینه صحیح است؟

الف) نام اختصاری سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد چیست؟
ب) سالیانه حدوداً چه مقدار از مواد غذایی تولیدشده برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود؟
ج) مقدار مربوط به قسمت «ب» معادل چه چیزی در جهان می‌باشد؟

۱) الف) یونیدو / ب) ۱/۲ میلیارد تن / ج) نیمی از محصولات غذایی جهان
۲) الف) فائو / ب) ۱/۳ میلیارد تن / ج) یک‌سوم کل محصولات غلات جهان
۳) الف) یونیدو / ب) ۱/۳ میلیارد تن / ج) یک‌سوم کل محصولات غلات جهان
۴) الف) فائو / ب) ۱/۲ میلیارد تن / ج) نیمی از محصولات غذایی جهان

۸۵- خرید مقایسه‌ای به چه ترتیبی صورت می‌گیرد؟

۱) تعریف مسئله ـ تعیین معیارها ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری
۲) تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تعیین معیارها ـ تصمیم‌گیری
۳) تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ تعیین معیارها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری
۴) تعیین معیارها ـ تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۶- مصرف مسئولانه مصرفی است که اجازه می‌دهد ..... .

۱) اتلاف انرژی و اسراف بسیار کم شود و گاهاً به صفر برسد
۲) ارزیابی و استفادهٔ صحیح و منطقی از گزینه‌های پیش روی خود داشته باشید
۳) چرخهٔ تبدیل‌ها و تغییرات طبیعی همواره ادامه پیدا کند و متوقف نشود
۴) کم‌ترین هزینهٔ هدررفته را داشته باشیم و به بهترین وجه از محصول استفاده کنیم

۸۷- درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) منظور از خرید مقایسه‌ای، فرایند بررسی قیمت‌ها و ویژگی‌های محصولات مشابه، قبل از تصمیم‌گیری برای خرید است.
ب) اتلاف مفهومی عام‌تر از اسراف است.
ج) بودجه‌ها از سه بخش درآمدها و هزینه‌ها و پس‌انداز تشکیل می‌شوند.

۱) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست
۲) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست
۳) الف) درست / ب) نادرست / ج) درست
۴) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست

۸۸- چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) کسی که مدبرانه و هوشمندانه خرید می‌کند و قیمت‌ها و محصولات را ارزیابی می‌کند، می‌تواند با صرفه‌جویی، کالاها و خدمات بیشتری را تهیه کند.
ب) برای مدیریت بهتر موجودی پول می‌توانید در ابتدا همهٔ مخارج و درآمدی را که در طول هفته دارید در جدولی ثبت کنید.
ج) رونق و پیشرفت اقتصادی شخصی در گرو پیشرفت اقتصادی خانواده و جامعه است.
د) یکی از روش‌های مصرف مسئولانه، بازداشتن است.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۸۹- آقای جعفری درآمد سالانه‌ای معادل ۳۰ میلیون تومان دارد. اگر اجارهٔ خانهٔ او معادل ۱۰ میلیون تومان، قبوض ۱/۵ میلیون تومان، خدمات رفاهی ۲/۲۵ میلیون تومان، خوراک ۳/۷۵ میلیون تومان، هزینه‌های حمل‌ونقل معادل ۱ میلیون تومان، بیمه، بنزین و پوشاک جمعاً معادل ۵/۵ میلیون تومان و اقلام مصرفی که خریداری شده، اما مصرف نشده ۲ میلیون تومان باشد:

الف) ایشان چه‌قدر بیشتر یا کم‌تر از درآمد خود خرج کرده است؟
ب) خمس پرداختی ایشان چه‌قدر است؟

۱) الف) ۴ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان
۲) الف) ۱ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان
۳) الف) ۶ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۶۰۰,۰۰۰تومان
۴) الف) ۱ میلیون تومان بیشتر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۹۰- درآمد ماهانهٔ آقای رضایی ۲۵ میلیون تومان است. با توجه به جدول زیر، خمس سالانهٔ وی چه‌قدر است؟

نوع خرج	مقدار
اجارهٔ ماهانهٔ خانه	۴,۳۰۰,۰۰۰
خدمات رفاهی (سالانه)	۳۱,۲۰۰,۰۰۰
بیمه (سالانه)	۹,۶۰۰,۰۰۰
حمل‌ونقل (ماهانه)	۴۰۰,۰۰۰
بازپرداخت وام (ماهانه)	۸,۹۰۰,۰۰۰
خوراک (ماهانه)	۳,۲۰۰,۰۰۰
پوشاک (سالانه)	۵,۱۶۰,۰۰۰

۱) ۱۰,۴۸۸,۰۰۰
۲) ۵,۲۴۴,۰۰۰
۳) ۱۳,۱۱۰,۰۰۰
۴) ۲۶,۲۲۰,۰۰۰

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶:۰۰ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.
azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی **Kheilisabz_edit@** در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

محل انجام محاسبات

Telegram: @konkur_in

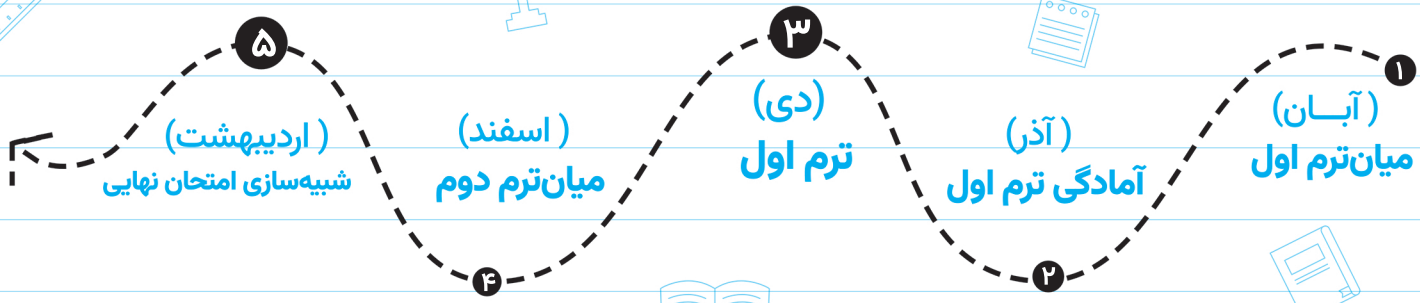
www.konkur.in

آزمون‌های تشریحی خیلی‌سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخبرگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عینا مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملا مکانیزه

- تصحیح کاملا حرفه‌ای توسط دو مصحّح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحّح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحّح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پنل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دهم | مرحله دوازدهم

سال تحصیلی ۰۵-۱۴۰۴ | ۰۴/اردیبهشت/۱۴۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان‌پور
تاریخ	عارف گلی‌وری
جغرافیا	بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علیرضا کاظمی‌بقا	علی شهرابی	وحید جعفری منصور زرکش اصفهانی پگاه نادری
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	معصومه رحمانی	احمدرضا بهرادجم محمدهادی روحانی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی نگار کاتبی
زبان عربی	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	سمیه جغتایی	مریم آقایاری سمانه ریحانی محمدمهدی عسکرآبادی
تاریخ	عارف گلی‌وری	عارف گلی‌وری	عارف گلی‌وری	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی کیان کیانی‌دوست واقع
جغرافیا	سعید بهروزی‌فر	بهروز یحیی	بهروز یحیی	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی کیان کیانی‌دوست واقع
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری	نیما جواهری	مهشید رستمی	علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	رضا احمدی زمانی	رویا غفاری ساری‌قیه ریحانه سادات هاشمی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور
مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

Telegram: @konkur_in

ویژه دهمی‌های ۱۴۰۴

Azmoon.kheilisabz.com

www.konkur.in

آزمون آزمایشی خیلی سبز

تیم اجرایی و تألیف آزمون	فرناز سلیمانی ـ مینا کریم‌زاده ـ مژده میرزایی

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ هدیه خسروی زهرا صفری ـ الهه صفری ـ فاطمه علی‌اکبری محیا غنی‌فرد ـ زهرا فرهادی‌مهر ـ نادره نازآوری ساعده نمازی
رسام	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام ـ مریم حسین‌زاده سپیده سخائی ـ الهام سهرابی ـ طاهره صادق‌نژاد مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته ـ فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱ کدام مورد (یا موارد) در مورد نمایش داده‌ها درست است؟

الف) رسم مکعب‌مستطیل به جای مستطیل (نمودار سه‌بعدی به جای دوبعدی) خوب نیست، چون ممکن است اطلاعات دقیق را به بیننده انتقال ندهد.

ب) برای متغیرهای اسمی، نمودار بافت‌نگاشت (هیستوگرام) بهتر از نمودار میله‌ای است.

ج) زمانی که درصد را گزارش می‌کنیم، بهتر است از نمودار دایره‌ای استفاده کنیم تا بهتر بتوانیم مقایسه انجام دهیم؛ البته به شرطی که بیشتر از ۶ مقدار نداشته باشیم.

د) نمایش داده‌ها، روشی برای کمک به استخراج اطلاعات از داده‌ها با حس بینایی است.

۱) فقط ج
۲) الف ـ ج ـ د
۳) الف ـ ب ـ د
۴) الف ـ ب ـ ج

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

نکته

- رسم مکعب‌مستطیل به جای مستطیل (نمودار سه‌بعدی به جای دوبعدی) خوب نیست، چون ممکن است اطلاعات دقیق را به بیننده انتقال ندهد.
- برای متغیرهای اسمی، نمودار میله‌ای بهتر از بافت‌نگاشت (هیستوگرام) است.
- زمانی که درصد را گزارش می‌کنیم، بهتر است از نمودار دایره‌ای استفاده کنیم تا بهتر بتوانیم مقایسه انجام دهیم؛ البته به شرطی که بیشتر از ۶ مقدار نداشته باشیم.
- نمایش داده‌ها، روشی برای کمک به استخراج اطلاعات از داده‌ها با حس بینایی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

براساس نکات گفته‌شده موارد «الف»، «ج» و «د» درست هستند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲ کدام گزینه، جاهای خالی متن زیر را به درستی پر می‌کند؟

«نمودار .....، روشی سودمند برای نمایش دامنه‌ها و چارک‌های داده‌ها است. در این نمودار، سبیل‌ها کم‌ترین و بیشترین مقادیر داده‌ها را نمایش می‌دهند. در این نمودار، می‌توان بیش از یک مجموعه داده را نمایش داد، پس این نمودار برای مقایسه مناسب ..... .»

۱) میله‌ای ـ است
۲) میله‌ای ـ نیست
۳) جعبه‌ای ـ است
۴) جعبه‌ای ـ نیست

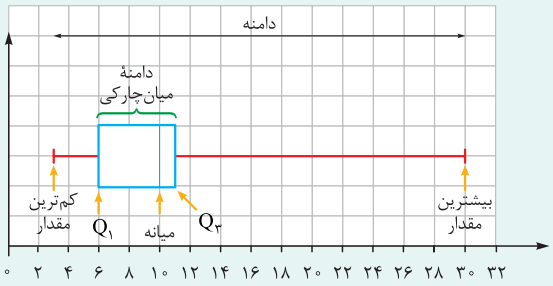
پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

درس Box

نمودار جعبه‌ای، روشی سودمند برای نمایش دامنه‌ها و چارک‌های داده‌ها است. یک جعبه، مکان قرارگیری چارک‌ها و دامنهٔ میان‌چارکی را نشان می‌دهد و سبیل‌ها کم‌ترین و بیشترین مقادیر داده‌ها را نشان می‌دهند.

نمونه‌ای از یک نمودار جعبه‌ای:

نکته

در یک نمودار جعبه‌ای، می‌توان بیش از یک مجموعه را نشان داد، پس برای مقایسه مناسب است.

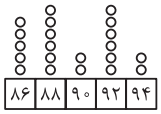
پاسخ خیلی تشریحی ✔

با توجه به نکته و درس‌باکس جاهای خالی به ترتیب با «جعبه‌ای» و «است» تکمیل می‌شود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳ نمودار نقطه‌ای وزن بازیکنان تیم فوتسال ایران برحسب کیلوگرم به صورت زیر است. میانهٔ وزن این افراد چه‌قدر است؟

۱) ۸۸

۲) ۸۹

۳) ۹۰

۴) ۹۱

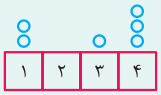
پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

درس Box

اگر هر یک از داده‌ها را به صورت یک نقطه بالای یک محور علامت بزنیم، به نمودار حاصل، نمودار نقطه‌ای می‌گویند.

به عنوان مثال، نمودار نقطه‌ای داده‌های ۱,۱,۳,۴,۴,۴ به صورت زیر است:

میانه:

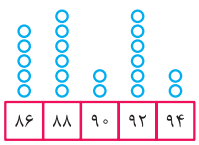
اگر داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کنیم، برای به دست آوردن میانه خواهیم داشت:

۱) اگر تعداد داده‌ها فرد باشد ← دادهٔ وسط، میانه است.

۲) اگر تعداد داده‌ها زوج باشد ← میانگین دو دادهٔ وسطی، میانه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: براساس نمودار نقطه‌ای داده‌شده، داده‌ها به صورت زیر هستند:

۸۶,۸۶,۸۶,۸۶,۸۶,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۹۰,۹۰,۹۲,۹۲,۹۲,۹۲,۹۲,۹۴,۹۴

گام دوم: ۲۱ داده به صورت مرتب‌شده داریم، پس میانه، برابر می‌شود با دادهٔ وسطی، یعنی ۸۸:

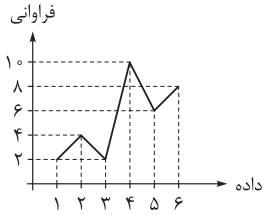
۸۶,۸۶,۸۶,۸۶,۸۶,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۸۸,۹۰,۹۰,۹۲,۹۲,۹۲,۹۲,۹۲,۹۴,۹۴

Q_2

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴ مد داده‌های نمودار خط شکستهٔ مقابل کدام است؟

۱) ۴

۲) ۶

۳) ۸

۴) ۱۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

درس Box

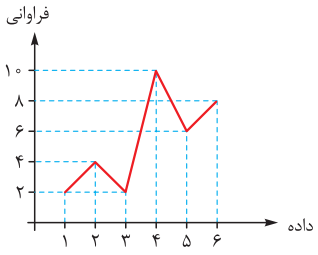
مُد:

در بین داده‌ها، اگر داده‌ای بیشترین تکرار را داشته باشد، به آن «مُد» می‌گویند.

توجه ممکن است که مد منحصربه‌فرد نباشد، به عنوان مثال اگر در بین مقداری داده، فراوانی دو داده از بقیه بیشتر باشد، دو مُد خواهیم داشت.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: با توجه به نمودار، فراوانی داده‌ها به صورت زیر است:

۲ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۱

۴ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۲

۲ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۳

۱۰ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۴

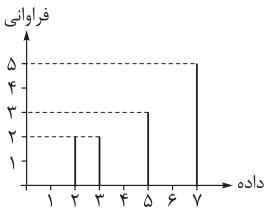
۶ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۵

۸ بار تکرار شده است. ← دادهٔ ۶

گام دوم: در بین داده‌های موجود، دادهٔ ۴ دارای بیشترین تکرار است، پس مُد این داده‌ها برابر ۴ است.

Telegram: @konkur_in

۵ نمودار میله‌ای متناظر با ۱۲ دادهٔ آماری به صورت زیر است. میانگین این ۱۲ داده کدام است؟

۱) ۴/۸

۲) ۵

۳) ۵/۱

۴) ۵/۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۱

Hint فراوانی هر داده در نمودار مشخصه، کافیه داده‌ها رو با هم جمع بزنی و بعدش تقسیم بر تعدادشون کنی.

درس Box

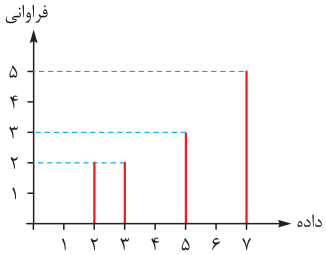
میانگین:

اگر n داده داشته باشیم، میانگین آن‌ها از تقسیم مجموع داده‌ها به تعداد آن‌ها به دست می‌آید:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \ldots + x_n}{n}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: با توجه به نمودار، داده‌ها را می‌نویسیم:

$$۲,۲,۳,۳,۵,۵,۵,۷,۷,۷,۷,۷$$

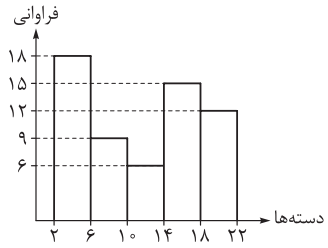
گام دوم: تعداد کل داده‌ها ۱۲ است، حال میانگین آن‌ها را محاسبه می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{۲+۲+۳+۳+۵+۵+۵+۷+۷+۷+۷+۷}{۱۲} = \frac{۴+۶+۱۵+۳۵}{۱۲} = \frac{۶۰}{۱۲} = ۵ \Rightarrow \bar{x} = ۵$$

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶ نمودار دایره‌ای متناظر با نمودار بافت‌نگاشت زیر را رسم می‌کنیم. در نمودار جدید، اختلاف زاویهٔ مرکزی دسته‌های ۱۴ ـ ۱۰ و ۶ ـ ۲ چند درجه است؟

۱) 18°

۲) 36°

۳) 54°

۴) 72°

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

درس Box

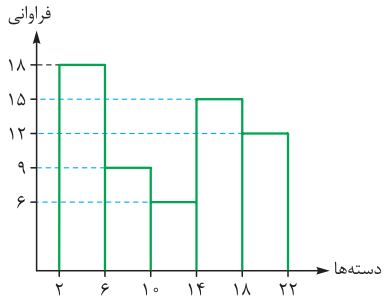
نمودار دایره‌ای:

در نمودار دایره‌ای، زاویهٔ مرکزی مربوط به هر دسته از رابطهٔ زیر به دست می‌آید:

$$\text{زاویهٔ مرکزی مربوط به هر دسته} = \frac{\text{فراوانی آن دسته}}{\text{تعداد کل داده‌ها}} \times 360^\circ$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: فراوانی کل داده‌ها با توجه به نمودار، برابر می‌شود با:

$$18+9+6+15+12=60$$

گام دوم: فراوانی دستهٔ ۱۴ ـ ۱۰ و دستهٔ ۶ ـ ۲ به ترتیب برابر ۶ و ۱۸ است، زاویهٔ مرکزی مربوط به آن‌ها برابر می‌شود با:

$$\text{زاویهٔ مرکزی مربوط به دستهٔ ۱۴ ـ ۱۰} = \frac{\text{فراوانی دستهٔ ۱۴ ـ ۱۰}}{\text{تعداد کل داده‌ها}} \times 360^\circ = \frac{6}{60} \times 360^\circ = 36^\circ$$

$$\text{زاویهٔ مرکزی مربوط به دستهٔ ۶ ـ ۲} = \frac{\text{فراوانی دستهٔ ۶ ـ ۲}}{\text{تعداد کل داده‌ها}} \times 360^\circ = \frac{18}{60} \times 360^\circ = 108^\circ$$

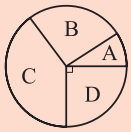
گام سوم: پس خواستهٔ سؤال که اختلاف زاویهٔ مرکزی مربوط به این دو دسته است، برابر می‌شود با:

$$108^\circ - 36^\circ = 72^\circ$$

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷ نمودار دایره‌ای زیر، مربوط به نمرات A، B، C و D، ۷۲ دانش‌آموز در درس «ریاضی و آمار» است. اگر تعداد دانش‌آموزانی که نمرهٔ B گرفته، سه برابر تعداد دانش‌آموزانی باشد که نمرهٔ A گرفته‌اند و $\frac{۳}{۵}$ برابر تعداد دانش‌آموزانی باشد که نمرهٔ C گرفته‌اند، در این صورت تعداد دانش‌آموزانی که نمرهٔ B گرفته‌اند، چه‌قدر بیشتر از تعداد دانش‌آموزانی است که نمرهٔ A گرفته‌اند؟

۱) ۱۲

۲) ۱۵

۳) ۱۶

۴) ۱۸

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۱

Hint

فراوانی نمرهٔ D، $\frac{۱}{۴}$ کل فراوانی است، فراوانی نمرات A و C رو برحسب x بنویسین و با توجه به مجموع فراوانی‌ها خواستهٔ سؤال رو به دست بیارین.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اگر تعداد دانش‌آموزانی که نمرهٔ B گرفته‌اند x باشد $(n_B = x)$، با توجه به اطلاعات سؤال خواهیم داشت:

$n_A = \frac{۱}{۳}x$:تعداد نفراتی که نمرهٔ A گرفته‌اند.

$n_C = \frac{۵}{۳}x$:تعداد نفراتی که نمرهٔ C گرفته‌اند.

گام دوم: در نمودار دایره‌ای داده‌شده، زاویهٔ مربوط به کسانی که نمرهٔ D گرفته‌اند ۹۰° است، تعداد کل دانش‌آموزان ۷۲ نفر است، در نتیجه:

$$\frac{n_D}{۷۲} \times \frac{۳۶۰^\circ}{} = \frac{۹۰^\circ}{} \Rightarrow \frac{۴n_D}{۷۲} = ۱ \Rightarrow \frac{n_D}{۱۸} = ۱ \Rightarrow n_D = ۱۸$$

گام سوم: پس تعداد نفراتی که نمرهٔ A، B و C گرفته‌اند برابر می‌شود با $۷۲ - ۱۸ = ۵۴$ و خواهیم داشت:

$$n_A + n_B + n_C = ۵۴ \xrightarrow{\text{با توجه به گام اول}} \frac{۱}{۳}x + x + \frac{۵}{۳}x = ۵۴ \Rightarrow \frac{x + ۳x + ۵x}{۳} = ۵۴$$

$$\Rightarrow \frac{۹x}{۳} = ۵۴ \Rightarrow ۳x = ۵۴ \Rightarrow x = \frac{۵۴}{۳} = ۱۸$$

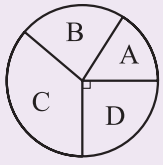
در نتیجه $n_B = ۱۸$، $n_A = \frac{۱}{۳}(۱۸) = ۶$ و $n_C = \frac{۵}{۳}(۱۸) = ۳۰$.

گام چهارم: پس خواستهٔ سؤال برابر می‌شود با:

$$n_B - n_A = ۱۸ - ۶ = ۱۲$$

کنکور

نمودار دایره‌ای زیر، مربوط به نمرات A، B، C و D، ۹۶ دانش‌آموز در درس «ریاضی و آمار» است. اگر تعداد دانش‌آموزانی که نمره‌های B و C گرفته‌اند، به ترتیب ۲ و ۳ برابر تعداد دانش‌آموزانی باشد که نمرهٔ A گرفته‌اند، چه تعداد دانش‌آموز نمرهٔ C گرفته است؟ *(سؤال ۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)*

۱) ۴۲

۲) ۳۹

۳) ۳۶

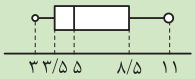
۴) ۳۳

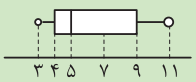
Telegram: @konkur_in

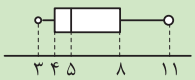
www.konkur.in

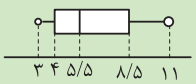
۸ نمودار جعبه‌ای داده‌های آماری زیر به کدام صورت است؟

۵,۱۱,۳,۳,۴,۱۰,۹,۸,۸,۷,۵,۳,۴

(۱)

(۲)

(۳)

(۴)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۳,۳,۳,۴,۴,۵,۵,۷,۸,۸,۹,۱۰,۱۱

گام دوم: ۱۳ داده داریم، دادهٔ هفتم برابر میانه است و Q_1 میانگین داده‌های سوم و چهارم و Q_3 میانگین داده‌های دهم و یازدهم است:

۳,۳,۳,۴,۴,۵,۵,۷,۸,۸,۹,۱۰,۱۱

$Q_1=\frac{3+4}{2}=3/5$ ، $Q_2=5$ ، $Q_3=\frac{8+9}{2}=8/5$

گام سوم: پس ابتدای جعبه برابر ۳/۵ و انتهای جعبه برابر ۸/۵ است، بنابراین گزینهٔ (۱) صحیح است.

برای داده‌های زیر: *(سؤال ۱۵ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

۶,۱۱,۱۶,۲۰,۵,۸,۱۴,۱۸,۳۰

الف) چارک‌ها را مشخص کنید.

ب) دامنهٔ میان‌چارکی را به دست آورید.

ج) نمودار جعبه‌ای داده‌ها را رسم نمایید.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۹ نمودار جعبه‌ای اعداد طبیعی کوچک‌تر از ۲۰ را رسم می‌کنیم. دراین نمودار، دامنهٔ میان‌چارکی چه‌قدر است؟

۱) ۹ ۲) ۹/۵ ۳) ۱۰ ۴) ۱۰/۵

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

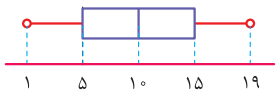
Hint کافیه که چارک اول و سوم داده‌ها رو پیدا کنی، بعدش خواستهٔ سؤال به راحتی به دست میاد.

پاسخ خیلی تشریحی **گام اول:** ابتدا چارک‌ها و میانهٔ اعداد طبیعی کوچک‌تر از ۲۰ را پیدا می‌کنیم:

Q_1 Q_2 Q_3

۱,۲,۳,۴, ۵ ,۶,۷,۸,۹,۱۰,۱۱,۱۲,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶,۱۷,۱۸,۱۹

گام دوم: چارک اول برابر ۵ و چارک سوم برابر ۱۵ است، پس ابتدا و انتهای جعبه به ترتیب برابر ۵ و ۱۵ است و دامنهٔ میان‌چارکی برابر می‌شود با:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = ۱۵ - ۵ = ۱۰$$

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۰ **در نمودار جعبه‌ای ۲۴ دادهٔ آماری متمایز، میانگین داده‌های سبیل سمت چپ با دادهٔ انتهایی ۵ و سبیل سمت راست با دادهٔ انتهایی ۳۵، به ترتیب ۸ و ۳۰ است. اگر میانگین داده‌های بین کم‌ترین و بیشترین داده برابر ۲۰ باشد، میانگین داده‌های داخل جعبه کدام است؟**

۱) ۲۱ ۲) ۲۲ ۳) ۲۳ ۴) ۲۴

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۴ ـ درس ۱

Hint ۶ داده در سبیل سمت چپ، ۶ داده در سبیل سمت راست و ۱۲ داده در جعبه داریم، به کمک میانگین‌های داده‌شده و تعدادها، مجموع داده‌های درون جعبه رو به دست بیارین.

پاسخ خیلی تشریحی **گام اول:** ۲۴ داده داریم، $\frac{۱}{۴}$ داده‌ها کوچک‌تر از چارک اول و $\frac{۱}{۴}$ داده‌ها بزرگ‌تر از چارک سوم هستند، پس ۶ داده در سبیل سمت چپ با دادهٔ انتهایی ۵ و ۶ داده در سبیل سمت راست با دادهٔ انتهایی ۳۵ داریم:

گام دوم: میانگین داده‌های سبیل سمت چپ برابر ۸ و میانگین داده‌های سبیل سمت راست برابر ۳۰ است، پس:

$۶ \times ۸ = ۴۸ \Rightarrow$ مجموع ۶ دادهٔ سبیل سمت چپ $= ۴۸ - ۵ = ۴۳$ مجموع داده‌های سبیل سمت چپ بدون دادهٔ انتهایی

$۶ \times ۳۰ = ۱۸۰ \Rightarrow$ مجموع ۶ دادهٔ سبیل سمت راست $= ۱۸۰ - ۳۵ = ۱۴۵$ مجموع داده‌های سبیل سمت راست بدون دادهٔ انتهایی

گام سوم: بین بیشترین و کم‌ترین داده‌ها، ۲۲ داده داریم که میانگین آن‌ها برابر است با ۲۰، در نتیجه:

مجموع داده‌های بین بیشترین و کم‌ترین داده $= ۲۰ \times ۲۲ = ۴۴۰$

گام چهارم: ۱۲ داده درون جعبه داریم، ابتدا مجموع آن‌ها و سپس میانگین را محاسبه می‌کنیم:

مجموع داده‌های درون جعبه $= ۴۴۰ - ۴۳ - ۱۴۵ = ۲۵۲$

میانگین داده‌های درون جعبه $= \frac{۲۵۲}{۱۲} = ۲۱$

کنکور **در نمودار جعبه‌ای ۳۲ دادهٔ آماری متمایز، میانگین داده‌های سبیل سمت چپ با دادهٔ انتهایی ۸ و سبیل سمت راست با دادهٔ انتهایی ۵۶، به ترتیب ۱۲ و ۴۷ است. اگر میانگین داده‌های بین کم‌ترین و بیشترین داده برابر ۲۸ باشد، میانگین داده‌های داخل جعبه کدام است؟** *(سؤال ۱۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)*

۱) ۳۱ ۲) ۳۰ ۳) ۲۸ ۴) ۲۷

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۱ **کدام مورد از ویژگی‌های فکری شعر قرون پنجم و ششم نیست؟**

۱) ورود اصطلاحات عرفانی

۲) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی

۳) فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی

۴) از رونق افتادن هجو در شعر

مشاوره در این سبک از سؤالات، عین اطلاعات کتاب درسی پرسیده می‌شود؛ بنابراین باید به مطالب کتاب کاملاً تسلط داشته باشیم. دقت کنید که در این قبیل پرسش‌ها، عبارت نادرست معمولاً با دستکاری کوچکی در عبارت‌های درست کتاب درسی به وجود می‌آید.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های فکری شعر فارسی در قرن‌های پنجم و ششم این‌ها هستند:

۱) ورود اصطلاحات عرفانی

۲) فراوانی وعظ و اندرز در شعر

۳) فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی

۴) رواج هجو در شعر

۵) رواج حسّ دینی

۶) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به موارد بالا می‌فهمیم برخلاف چیزی که در گزینهٔ (۴) گفته شده، در این دوره، «هجو» در شعر رواج و رونق پیدا می‌کند.

«هَجْوْ» در ادبیات به کلامی در قالب شعر یا نثر گفته می‌شود که موضوع و مضمون آن، بدگویی است و معمولاً لحن و بیانی گزنده و آزاردهنده و توهین‌آمیز دارد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۲ **کدام گزینه به ویژگی‌های ادبی شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم اشاره نمی‌کند؟**

۱) اغلب قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی رواج پیدا کردند.

۲) داستان‌پردازی و سرودن منظومه‌های داستانی رایج شد.

۳) پرداختن به آرایه‌های ادبی به طور گسترده مورد توجّه قرار گرفت.

۴) استفاده از «ردیف» فعلی و اسمی ساده باب شد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های ادبی شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم:

۱) رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی

۲) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی

۳) توجّه بیشتر به آرایه‌های ادبی

۴) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمیِ دشوار در شعر

پاسخ خیلی تشریحی ✔

همان‌طور که در درس‌نامهٔ این بخش خواندیم، یکی از ویژگی‌های شعر در این دوره، «به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمیِ دشوار» است و نه «ردیف‌های ساده». در واقع، ردیف شعری، در طول این چند قرن، از ابتدای شعر فارسی تا این دوره، رفته‌رفته از سادگی به سوی دشواری حرکت کرده است.

کنکور

با توجه به ویژگی‌های زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم کدام عبارت درست است؟

(سؤال ۲۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)

۱) زبان فارسی در میان هندوان نه‌تنها زبان سیاسی و نظامی بود، بلکه زبانی مقدس نیز قلمداد گردید.

۲) از ویژگی‌های ادبی این دوره توجه به آرایه‌های ادبی، ورود اصطلاحات عرفانی و رواج هجو در شعر است.

۳) نمونه‌هایی از نثر موزون که در این دوره به کمال رسید، در آثاری مانند کیمیای سعادت و کشف‌الاسرار مشهود است.

۴) در حوزهٔ ادبی عراق عجم شاعران مشهوری مانند خاقانی و نظامی ظهور کردند که در تجدید سبک تأثیرگذار بودند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۳ **همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ سیر تغییر و تحول نثر فارسی از آغاز تا اوایل سدهٔ هفتم درست‌اند، به‌جز** ..... .

۱) دوران ظهور: قرن چهارم و اوایل قرن پنجم

۲) دوران بلوغ: نیمهٔ قرن پنجم

۳) دوران رکود: اواخر قرن پنجم

۴) دوران پختگی و کمال: قرن ششم و اوایل قرن هفتم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

سیر تغییر و تحول نثر فارسی در قرن‌های پنجم و ششم:

قرن‌های ۵ و ۶ از مهم‌ترین دوره‌های کمال و گسترش نثر فارسی است. در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، نثر فارسی تازه ظهور کرده بود و با همهٔ پیشرفت‌هایش، هنوز در آغاز راه بود. نیمهٔ قرن پنجم دورهٔ بلوغ نثر فارسی است و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم دیگر نثر به پختگی و کمال خود رسیده است. در این دوره، تألیف کتاب در موضوع‌های گوناگون علمی رواج پیدا کرد و نثر ساده به کمال رسید و نثر مصنوع هم کم‌کم رایج شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

اواخر قرن پنجم دوران رکود نثر فارسی نیست، بلکه در ادامهٔ روند رشد نثر فارسی تا رسیدن به کمال در قرن ششم و اوایل قرن هفتم قرار دارد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۴ کدام بیت از نظر ویژگی «استفاده از قافیه و ردیف» با سبک اشعار سده‌های پنجم و ششم تناسب بیشتری دارد؟

۱) ماهرویـــا ز غـــم عشـــق نگـــه دار مـــرا / مگـــذر از بیعـــت دیرینـــه و مگـــذار مـــرا

۲) بـه کام مـن بـر یک چند گشـت کیهـان بود / کـه بـا زمانـه مـرا عهـد بـود و پیمـان بـود

۳) شـــفیع خویـــش ســـازی مصطفـــی را / ز مـــال خـــود دهـــی حـــق خـــدا را

۴) پا منه بیرون ز حد خود کمال این است و بس / پیـش اهـل دیـد ملک بـی‌زوال این اسـت و بس

مشاوره این سؤال، از نوع پرسش‌های کاربردی است که اطلاعات کتاب درسی را به صورت مصداقی، یعنی در قالب بیت و عبارت، مورد سنجش قرار می‌دهد. در این‌گونه سؤالات لازم است ابتدا مطالب کتاب را خوب درک کنیم و بعد کاربرد آن‌ها را در نمونه‌های واقعی تشخیص بدهیم.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

می‌دانیم یکی از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن‌های پنجم و ششم، استفاده از ردیف‌های فعلی و اسمیِ دشوار در شعر است. در هیچ‌یک از گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)، ردیف، دشواری و پیچیدگی ندارد، بلکه به عکس، ساده و روان است. ردیف «مرا» در گزینهٔ (۱)، «بود» در گزینهٔ (۲) و «را» در گزینهٔ (۳) بسیار ساده‌اند، اما در گزینهٔ (۴) ردیف «این است و بس» ردیفی طولانی و غیرساده است و در واقع، جمله‌ای است که نهاد آن در بخش قافیه و سایر اجزای جمله در بخش ردیف قرار گرفته‌اند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۵ **کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ شخصیت‌های ادبیِ نام‌برده ارائه می‌کند؟**

۱) ابوالفضل میبُدی: نویسندهٔ کتاب کشف‌الاسرار و عُدّةالابرار که کتاب او با تأثیر از خواجه عبدالله نوشته شده است.

۲) عطّار: شاعر و عارف بزرگ ایرانی که تحوّل روحی و معنوی او بر سنایی تأثیر گذاشت.

۳) ابوالمعالی نصرالله منشی: پدیدآورندهٔ کتاب کلیله و دمنه که نخستین نمونهٔ نثر فنّی قرن ششم است.

۴) خواجه عبدالله انصاری: شخصی که نثر موزون را به کمال رساند و آثار او سرآمد همهٔ نثرهای موزون فارسی است.

مشاوره در این سبک از سؤالات، عین اطلاعات کتاب درسی پرسیده می‌شود؛ بنابراین باید به مطالب کتاب کاملاً تسلط داشته باشیم. دقت کنید که در این قبیل پرسش‌ها، عبارت نادرست، معمولاً با دستکاری کوچکی در عبارت‌های درست کتاب درسی به وجود می‌آید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

همهٔ شخصیت‌های نام‌برده، از ادیبان برجسته در دوران مورد بحث در درس هستند. میبدی نویسندهٔ کتاب کشف‌الاسرار و عُدّةالابرار است. موضوع این کتاب، تفسیر قرآن است و تحت تأثیر اندیشه و قلم خواجه عبدالله انصاری نوشته شده است. نصرالله منشی نویسندهٔ کتاب ارزشمند کلیله و دمنه است. این کتاب اولین نمونهٔ نثر فنّی فارسی در قرن ششم است. خواجه عبدالله انصاری، شاعر و نویسنده و عارف بزرگی است که با آثار فوق‌العادهٔ خود، نثر موزون را به اوج و کمال خودش رساند و آثار او نمونهٔ بهترین نثر موزون در تاریخ زبان و ادبیات فارسی است.

عطّار نیشابوری هم شاعر و عارف بزرگ ایرانی است که تحوّل روحی و معنوی سنایی، بر او تأثیر گذاشت. در واقع، سنایی پیش از عطار زندگی می‌کرده و تحول روحی او بعدها بر شاعرانی مانند عطار و مولوی تأثیر فراوانی گذاشت.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۶ نوع معشوق در کدام گزینه با شعر سده‌های پنجم و ششم متناسب است؟

۱) بـه خـط و آن لـب و دندانـش بنگـر / کـه همـواره مـرا دارنـد در تـاب

۲) چـه برخورنـد ز بـالای نـازک تـو؟ ندانـم / جماعتـی کـه تحمـل نمی‌کننـد بـلا را

۳) مدتـی هسـت کـه ما از خـم وحدت مسـتیم / شیشـهٔ کثـرت ایـن طایفـه را بشکسـتیم

۴) نافریـد ایـزد ز خوبـان جهـان چون تو کسـی / دلربـا و دلفریـب و دلنـواز و دلسـتان

مشاوره این سؤال، از نوع پرسش‌های کاربردی است که اطلاعات کتاب درسی را به صورت مصداقی، یعنی در قالب بیت و عبارت، مورد سنجش قرار می‌دهد. در این‌گونه سؤالات لازم است ابتدا مطالب کتاب را خوب درک کنیم و بعد کاربرد آن‌ها را در نمونه‌های واقعی تشخیص بدهیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

در شعر سده‌های پنجم و ششم هجری، یکی از ویژگی‌های بارز، فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی و نزدیک‌شدن به عشق آسمانی و مضامین عرفانی است. در نمونه‌های فراوانی از اشعار این دوره، حرف از عشق آسمانی و معشوق آسمانی (خداوند) است. در گزینهٔ (۳)، در ترکیب «خم وحدت» به اصطلاح بسیار معروف «وحدت» (به معنی یگانگی عشق و عاشق و معشوق) اشاره شده است و این موضوع، فقط در ادبیات عرفانی و در مورد عشق آسمانی معنی پیدا می‌کند. گزینه‌های دیگر، همگی از عشق زمینی و معشوق زمینی که یک انسان است حرف می‌زنند. نشانه‌های این عشق زمینی را مرور می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): توصیف خط (موی روییده بر صورت) و لب و دندان و این‌که شیفتگی شاعر نسبت به این‌ها او را بی‌قرار کرده است.

گزینهٔ (۲): اشاره به بالای نازک (قد و قامت دلربا)

گزینهٔ (۴): اشاره به خوبان (زیبارویان) و این‌که معشق یکی از آن‌ها و بهترینِ آن‌هاست و اشاره به «دلربا و دلفریب و دلنواز و دلستان» بودن معشوق و این‌که ایزد (خداوند) او را آفریده (پس معشوق، خودِ خداوند نیست).

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۷ قافیه در کدام بیت دارای حروف الحاقی نیست؟

۱) میان باغ حرام است بی تو گردیدن / که خار با تو مرا به که بی تو گل‌چیدن

۲) با جوانی سرخوش است این پیر بی‌تدبیر را / جهل باشد با جوانان پنجه‌کردن پیر را

۳) چون تو در قرآن حق بگریختی / با روان انبیا آمیختی

۴) ز دستم برنمی‌خیزد که یک دم بی تو بنشینم / به‌جز رویت نمی‌خواهم که روی هیچ‌کس بینم

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

حروف اصلی و الحاقی قافیه:

همهٔ حروفی که میان دو واژهٔ قافیه مشترک‌اند، «حروف قافیه» هستند؛ حالا از بین این حروف، بعضی‌ها «حروف اصلی»اند و بعضی‌ها بعداً به حروف اصلی «ملحق» شده‌اند و «حروف الحاقی» نام گرفته‌اند. (حروف الحاقی را کتاب درسی در قالب یک «تبصره» بیان کرده است.)

حروف اصلی:

حروف اصلی، آن بخشی از حروف قافیه هستند که طبق قواعد قافیه (۱ و ۲) در همهٔ واژه‌های قافیه مشترک‌اند. گاهی حروف قافیه فقط شامل همین حروف اصلی است و گاهی حروف مشترک دیگری هم دارد که به آن‌ها «حروف الحاقی» می‌گویند.

حرف رَوی: آخرین حرف از حروف اصلی قافیه است. در قاعدهٔ (۱)، حرف رَوی همان مصوّت بلند «ا» یا «و» است و در قاعدهٔ (۲)، صامت آخر، حرف رَوی است: صبا و رها (قاعدهٔ ۱، حرف رَوی: ا)/ دِل و گِل (قاعدهٔ ۲، حرف رَوی: ل)/ بخت و رخت. (قاعدهٔ ۲، حرف رَوی: ت)

حروف الحاقی:

حروف الحاقی آن بخشی از حروف قافیه هستند که بعد از حروف اصلی در واژه‌های قافیه تکرار شده‌اند. این حروف، همیشه بعد از حروف اصلی می‌آیند و با جداسازی حروف اصلی، بر جا می‌مانند. در جدول، انواع حروف الحاقی را با نمونه‌هایشان می‌بینید.

انواع حروف الحاقی

حروف الحاقی	نمونه	در بیت
شناسه‌ها	م، ـَ ند	اهل عُقبی سوی آن منزل روند/ تا که با جانان خود واصل شوند
پسوندها	ان، گر	هر که او بیدارتر، پردردتر/ هر که او آگاه‌تر، رخ زردتر
ضمیرهای متّصل	ـَ ت، ـِ تان	خوشا وقت شوریدگان غمش/ اگر زخم بینند و گر مرهمش
مخفّف فعل اسنادی	ـَ م (هستم)، ید (هستید)	در این رزمگه مرد میدان منم/ بِدو دوست، با غیر او دشمنم
مصوّت بلند «ی»	پُلی و گُلی	ز سستی بریّ و ز نِقمت نقی/ به غیرت غیور و به تقوا تقی
«ه» غیرملفوظ	خانه و شانه	نهاد اندر آن مرز آتشکده/ بزرگی به نوروز و جشن سده
«یْ» ساکن پایانی	خدای و رهنمای	به یزدان گرای و سخن زو فزای/ که اوی است روزی‌ده و رهنمای

شرح و بررسی حروف الحاقی:

شناسه:

موضوع: شناسهٔ فعل‌های ماضی و مضارع و آینده و امر و نهی و این‌ها، همراه با مصوّت قبلشان، همگی حرف الحاقی‌اند.

نمونه: ـَ م، ی، ـَ د، یم، ید، ـَ ند (شناسه‌های فعل مضارع)

تذکّر: شناسه را با ضمیر متّصل و نیز با شکل مخفّف فعل اسنادی اشتباه نگیرید!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

پسوند:

موضوع: پسوند که در واقع، بعد از بخش اصلی و مستقلّ یک واژه می‌آید، حرف الحاقی است.

نمونه: ان (جمع و قید و صفت و ...)، انه، انی، ینه، ین، تر، ترین، چه، چی، دان، زار، سار، سان، ستان، سا، آسا، گین، آگین، ـِ ش، وش، ور، وند، مند، ومند، گاه، گار، گر، گری، گون، وار، ار، ـَ نده، ه (صفت مفعولی و ابزارساز)، ی (مصدری و نسبی)

تذکّر: پسوند به شرطی الحاقی است که دقیقاً «پسوند» باشد! یعنی خودش واژهٔ مستقلّی نباشد و به‌جز این، در هر دو واژه، یکسان باشد، مانند «تر» در دو واژهٔ «نجیب‌تر» و «غریب‌تر» (و نه «تر» به معنای مرطوب).

ضمیر متّصل:

موضوع: ضمیر متّصل، با این‌که واژهٔ مستقل است، وقتی به واژهٔ قافیه می‌چسبد، جزء حروف الحاقی در نظر گرفته می‌شود.

نمونه: ـَ م، ـَ ت، ـَ ش، ـِ مان، ـِ تان، ـِ شان

تذکّر: ضمیر متّصل را با شناسهٔ فعل و نیز با شکل مخفّف فعل اسنادی اشتباه نگیرید!

مخفّف فعل اسنادی:

موضوع: فعل اسنادی کوتاه‌شده با این‌که واژهٔ مستقل است، وقتی به واژهٔ قافیه می‌چسبد، جزء حروف الحاقی در نظر گرفته می‌شود.

نمونه: ـَ م (هستم)، ی (هستی)، ــ (فعل اسنادی سوم‌شخص، شکل مخفّف ندارد)، یم (هستیم)، ید (هستید)، ـَ ند (هستند)

تذکّر: شکل مخفّف فعل اسنادی را با شناسهٔ فعل و نیز با ضمیر متّصل اشتباه نگیرید!

مصوّت بلند «ی»:

موضوع: صدای «ی» /i/ در پایان واژه، حرف الحاقی است، حتّی اگر جزو حروف اصلی واژه باشد.

نمونه: نبی، علی، بازی، راهی، زمانی

تذکّر: صدای «ی» /i/ را با هر جور نشانهٔ «ی» ـ که ممکن است صامت باشد یا حتّی خوانده نشود ـ اشتباه نگیرید!

«ه» غیرملفوظ (بیان حرکت):

موضوع: نشانهٔ «ه»ای که در پایان کلمات، صدای «ـِ» می‌دهد، حرف الحاقی است.

نمونه: خانه، دانه، لانه، نشانه، زبانه

تذکّر: این‌طور «ه ـ ـه» را با آن‌هایی که در پایان کلمات هستند و خوانده هم می‌شوند (مثل «بِنِهْ») اشتباه نگیرید!

«یْ» پایانی:

موضوع: «ی» ساکن در پایان واژه‌هایی که با «ایْ» و «ویْ» تمام شده‌اند، حرف الحاقی است.

نمونه: جایْ، پایْ، همایْ، خدایْ، رهنمایْ

تذکّر: واژه‌هایی که با «ایْ» و «ویْ» تمام شده‌اند، ممکن است اسم باشند یا فعل، یا طور دیگر؛ مهم، وجود «ی» ساکن بعد از مصوّت‌های «ا» و «و» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

با توجه به نکاتی که در درس‌نامه خواندیم، متوجه می‌شویم که در گزینهٔ (۲) قافیه، حروف الحاقی ندارد و تنها شامل حروف اصلی است:

ردیف: را/ واژه‌های قافیه: پیر، بی‌تدبیر/ حروف اصلی: یر/ حروف الحاقی: ــ

در گزینه‌های دیگر، قافیه علاوه بر حروف اصلی دارای حروف الحاقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): واژه‌های قافیه: گردیدن، چیدن/ حروف قافیه: یدن/ حروف اصلی: ید/ حروف الحاقی: ـَ ن

گزینهٔ (۳): واژه‌های قافیه: بگریختی، آمیختی/ حروف قافیه: یختی/ حروف اصلی: یخت/ حروف الحاقی: ی

گزینهٔ (۴): واژه‌های قافیه: بنشینم، بینم/ حروف قافیه: ینم/ حروف اصلی: ین/ حروف الحاقی: ـَ م

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۱۸ قاعدهٔ ساخت قافیه در کدام گزینه متفاوت است؟

۱) معلمت همه شوخی و دلبری آموخت / جفا و ناز و عتاب و ستمگری آموخت

۲) کمان سخت که داد آن لطیف‌بازو را؟ / که تیر غمزه تمام است صید آهو را

۳) حکایت از لب شیرین‌دهان سیم‌اندام / تفاوتی نکند گر دعاست یا دشنام

۴) رفتیم اگر ملول شدی از نشست ما / فرمای خدمتی که برآید ز دست ما

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

قواعد قافیه:

هر دو واژه‌ای که قرار است با همدیگر قافیه شوند، لازم است از «قواعد قافیه» پیروی کنند. قافیه‌کردن کلمات با هم، دو قاعدهٔ کلّی دارد.

قواعد ساخت قافیه			
شماره	الگوی ساخت	شرح الگو	نمونه
قاعدهٔ ۱	مصوّت بلند «ا»	مصوّت «ا» در پایان قافیه، خودش به تنهایی حرف اصلی قافیه است.	ما، فدا
	مصوّت بلند «و»	مصوّت «و» در پایان قافیه، خودش به تنهایی حرف اصلی قافیه است.	ابرو، گیسو
قاعدهٔ ۲	مصوّت + صامت	یک مصوّت (کوتاه یا بلند) با یک صامت بعدی، حروف اصلی قافیه شده‌اند.	تَب، لَب
	مصوّت + صامت + صامت	یک مصوّت (کوتاه یا بلند) با دو صامت بعدی، حروف اصلی قافیه شده‌اند.	دست، هست

قاعدهٔ ۱:

موضوع: یکسان‌بودن مصوّت بلند «ا» یا «و» در واژه‌های قافیه.

شرح: در این قاعده، یکی‌بودن صدای «ا» و «و» در پایان دو واژه کافی است و نیازی به صامت یا مصوّت‌های مشترک بیشتر ندارند.

نمونه:

ای چشم تو دل‌فریب و جادو / در چشم تو خیره چشم آهو

تحلیل: مصوّت «و» حرف قافیه است.

قاعدهٔ ۲:

موضوع: یکسان‌بودن مصوّت و صامت‌هایی در واژه‌های قافیه.

شرح: در این قاعده یک مصوّت همراه با یک یا دو صامت بعد از خودش حروف قافیه را تشکیل می‌دهند. قاعدهٔ دوم قافیه، دوتا الگوی ساخت دارد:

الگوی الف قاعدهٔ ۲: مصوّت + صامت

نمونه:

پراندیشه شد جان کاووس کی / ز سهراب و سودابهٔ نیک‌پی

تحلیل: واژه‌های قافیه: کی و پی/ حروف قافیه: ـِ ی (مصوّت + صامت)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

الگوی ب قاعدهٔ ۲: مصوّت + صامت + صامت

نمونه:

کســـــی دانـــــهٔ نیک‌مـــــردی نکاشـــــت　　کـــــز او خرمـــــن کام دل برنداشـــــت

تحلیل: واژه‌های قافیه: نکاشت و برنداشت/ حروف قافیه: اشت (مصوّت + صامت + صامت)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

با توجه به درس‌نامه، قافیه در گزینهٔ (۲) با قاعدهٔ (۱) مطابقت دارد:

بررسی گزینهٔ (۲): ردیف: را/ واژه‌های قافیه: لطیف‌بازو، آهو/ حرف اصلی: و/ حروف الحاقی: ــ

در گزینه‌های دیگر، قافیهٔ بیت‌ها براساس قاعدهٔ (۲) ساخته شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ردیف: آموخت/ واژه‌های قافیه: دلبری، ستمگری/ حروف قافیه: ـَ ری/ حروف اصلی: ـَ ر/ حرف الحاقی: ی

گزینهٔ (۳): واژه‌های قافیه: سیم‌اندام، دشنام/ حروف قافیه: ام/ حروف اصلی: ام/ حروف الحاقی: ــ

گزینهٔ (۴): ردیف: ما/ واژه‌های قافیه: نشست، دست/ حروف قافیه: ـَ ست/ حروف اصلی: ـَ ست/ حروف الحاقی: ــ

Telegram: @konkur_in

۱۹ در کدام گزینه قافیهٔ درونی به چشم می‌خورد؟

۱) جهـان مشـت گل و دل حاصـل اوسـت / همیـن یـک قطـره خـون مشـکل اوسـت

۲) شـد موسـم سـبزه و تماشـا / برخیـز و بیـا بـه سـوی صحـرا

۳) دلی که عاشـق و صابر بود مگر سـنگ اسـت / ز عشـق تـا بـه صبـوری هـزار فرسـنگ اسـت

۴) ای صلح داده جنگ را وی آب داده سـنگ را / چـون ایـن گل بدرنـگ را در رنگ‌هـا مـی‌آوری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

قافیهٔ درونی:

قافیه می‌تواند در درون مصراع (جایی غیر از پایان مصراع) قرار بگیرد و چنین قافیه‌ای در شمار قافیه‌های درونی است.

نمونه:

نـور تویـی سـور تویـی دولـت منصـور تویـی / مـرغِ کُـه طـور تویـی خسـته بـه منقـار مـرا

نکات مهمّ قافیهٔ درونی:

۱) همهٔ قواعد و نکات و جزئیّات مبحث قافیه، در مورد قافیهٔ درونی هم برقرار است، به‌جز این‌که طبق تعریفِ این نوع قافیه‌ها، طبیعتاً قافیه‌های درونی برخلاف قافیهٔ اصلی، در پایان دو مصراع نمی‌آیند.

۲) قافیهٔ درونی، می‌تواند تنها در «یک» مصراع آمده باشد.

۳) در قافیهٔ درونی هم، بعد از واژه‌های قافیه می‌تواند ردیف وجود داشته باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

همان‌طور که با خواندن درس‌نامه دانستیم، در میان بیت‌های مورد سؤال، تنها گزینهٔ (۴) قافیهٔ درونی دارد:

بررسی قافیهٔ درونی در گزینهٔ (۴): ردیف: را/ قافیهٔ درونی: جنگ، سنگ و بدرنگ

در گزینه‌های دیگر، قافیه به شکل عادی و مرسوم دیده می‌شود:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ردیف: اوست/ واژه‌های قافیه: حاصل، مشکل

گزینهٔ (۲): واژه‌های قافیه: تماشا، صحرا

گزینهٔ (۳): ردیف: است/ واژه‌های قافیه: سنگ، فرسنگ

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۰ کدام بیت را می‌توان «ذوقافیتین» نامید؟

۱) گرچه این انعام و این توفیق هست / می‌ندارد جانم از تحقیق دست

۲) در باغ چو دست‌افشان آن سرو روان آید / گویی به تن عاشق یک‌باره روان آید

۳) بر سر خاکم اگر یار گذاری بکند / روح باز آید و با جسم قراری بکند

۴) او دلی در پیکر آدم نهاد / او نقاب از طلعت آدم گشاد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

ذوقافیتین (دوقافیه‌ای):

گاهی در پایان مصراع‌ها به جای یک قافیه، «دوتا قافیه» دیده می‌شود؛ یعنی یک زوج قافیه در پایان مصراع (قافیهٔ اصلی) و یک زوج، درست قبل از قافیهٔ اصلی، که «قافیهٔ دوم» نام دارد. به بیتی که دو قافیه دارد، «ذوقافیتین» (دوقافیه‌ای) می‌گوییم.

مقام دل‌گشایش جمعِ جمع است / جمال جان‌فزایش شمعِ جمع است

ردیف: جمع است | قافیهٔ اصلی: جمعِ، شمعِ | قافیهٔ دوم: دل‌گشایش، جان‌فزایش

نکات مهم دربارهٔ ذوقافیتین:

همهٔ قواعد و نکات قافیه، در بیتِ ذوقافیتین هم صدق می‌کند. هم‌چنین بیت ذوقافیتین می‌تواند ردیف داشته باشد و جای این ردیف، مثل بیتِ تک‌قافیه‌ای، بعد از واژه‌های قافیه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

با توجه به درس‌نامه، بیت گزینهٔ (۱) دارای دو قافیه (ذوقافیتین) است:

بررسی گزینهٔ (۱): قافیهٔ اصلی: هست، دست/ قافیهٔ دوم: توفیق، تحقیق

در گزینه‌های دیگر، تنها یک قافیه دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): ردیف: آید/ واژه‌های قافیه: روان (رونده)، روان (جان)

گزینهٔ (۳): ردیف: بکند/ واژه‌های قافیه: گذاری و قراری

گزینهٔ (۴): واژه‌های قافیه: نهاد، گشاد

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۱ در همهٔ بیت‌های زیر، قافیه درست است، به‌جز ..... .

۱) آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند / بر جای بدکاری چو من یک دم نکوکاری کند

۲) قدسی غم عشق، همنشین تو بس است / داغ ستم دوست، قرین تو بس است

۳) دیدن دیده فزاید عشق را / عشق در دیده فزاید صدق را

۴) دیدم به عشوه و ناز جولان‌کنان به راهی / عالم‌فروز مهری آفاق‌سوز ماهی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

عیوب قافیه:

عیوب قافیه اشکالاتی است که قافیه در صورت رعایت‌نشدن قواعد و نکات قافیه، درگیر آن‌ها می‌شود، مثل قافیه‌کردنِ «پُر» با «سَر».

انواع عیوب قافیه:

هر وقت دو واژهٔ قافیه، یکی یا چند تا از این اشکالات را داشته باشند، می‌گوییم قافیه «نادرست، غلط یا معیوب» است: «یکی‌نبودن صامت در حروف اصلی، یکی‌نبودن مصوّت در حروف اصلی، یکی‌نبودن صامت و مصوّت در حروف اصلی، یکسان‌نبودن حروف الحاقی، تفاوت املایی».

شرح و بررسی عیوب قافیه:

۱) یکی‌نبودن صامت در حروف اصلی

این عیب مربوط به «تفاوت صامت‌های مشترک در دو واژهٔ قافیه» است و وقتی فریبنده‌تر می‌شود که صامت‌های متفاوت، از نظر شکل (نوشتار) یا تلفّظ، شبیه به هم باشند، مثل «س و ز»، «چ و ش»، «خ و غ».

در شب تیره زمینی سنگلاخ / خود نه ره پیدا، نه رهبر، نه چراغ

تحلیل: واژه‌های قافیه: سنگلاخ و چراغ/ حروف قافیه: اخ و اغ/ عیب قافیه: یکسان‌نبودن صامت در حروف اصلی

۲) یکی‌نبودن مصوّت در حروف اصلی

این عیب مربوط به «تفاوت مصوّت مشترک در دو واژهٔ قافیه» است و وقتی فریبنده‌تر می‌شود که بعد از واژهٔ قافیه، ردیف بیاید یا قبل از واژهٔ قافیه، واژه‌ای در هر دو مصراع تکرار شود. در واقع، این همسانی‌های غیرضروری ممکن است ذهن را دربارهٔ عیبی که در قافیه وجود دارد، فریب بدهد و حواس ما را از یکسان‌نبودن مصوّت‌های دو واژهٔ قافیه، که شرط مهمّی در قافیه است، پرت کند!

صبوری کردم و دل دادم و دلدار رفت آخر / سخن از وصل می‌جستم سخن از هجر گفت آخر

تحلیل: واژه‌های قافیه: رفت و گفت/ حروف قافیه: ـَ فت و ـُ فت/ عیب قافیه: یکسان‌نبودن مصوّت در حروف اصلی

۳) یکی‌نبودن صامت و مصوّت در حروف اصلی

این عیب، «ترکیبی از دو عیب اول و دوم» است؛ یعنی وضعیتی است که هم مصوّت مشترک و هم صامت یا صامت‌های مشترک در دو واژهٔ قافیه، متفاوت‌اند. با این حال، باز هم ذهن ممکن است فریب بخورد؛ حالا یا به خاطر یکسانیِ کلمات قبل و بعد از قافیه (مثلاً ردیف طولانی بیت) یا موارد دیگر!

یاد یار و دُردِ درد و کار عشق / کرده جسم و جان عاشق جمله مسخ

تحلیل: واژه‌های قافیه: عشق و مسخ/ حروف قافیه: ـِ شق و ـَ سخ/ عیب قافیه: یکسان‌نبودن صامت و مصوّت در حروف اصلی

۴) تفاوت املایی

این عیب مربوط به «تفاوت شکل نوشتاری واژه‌های هم‌آوا و حروف هم‌صدا» است و ذاتاً آن‌قدر فریبنده است که مثل موارد قبلی «فریبنده‌تر» ندارد! به‌ویژه این‌که در شعر معاصر، گاهی رعایت نمی‌شود و شاعران جوان‌تر، معمولاً پایبندی به این اصول ندارند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

چـــون ز شُـــربِ شـــیر آمـــد ســـوی هضـــم دســـت و پایـــش بهـــر جنبـــش کـــرد عـــزم

تحلیل: واژه‌های قافیه: هضم و عزم/ حروف قافیه: ـَ ضم و ـَ زم/ عیب قافیه: یکسان‌نبودن صامت در حروف اصلی (از نوع تفاوت املاییِ دو حرف هم‌آوا)

نکات مهمّ عیوب قافیه:

۱) هر قافیه‌ای باید براساس قاعدهٔ ۱ یا ۲ ساخته شده باشد و هر چیزی برخلاف این، «عیب قافیه» است.

۲) حروف قافیه ـ اعم از صامت و مصوّت و اصلی و الحاقی ـ در هر دو واژهٔ قافیه باید کاملاً یکسان باشند و هر چیزی برخلاف این، «عیب قافیه» است.

۳) وقتی قافیه حرف الحاقی دارد، اختلاف حروف اصلی قافیه در مصوّت کوتاه، عیب به شمار نمی‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

می‌دانیم شاعر باید در قافیه‌کردن دو واژه به همهٔ موارد ضروری، یعنی رعایت قواعد قافیه و نکات قافیه و یکسانی حروف اصلی و الحاقی توجه کند و وجود اشکال در هر کدام از این موارد، عیب قافیه به شمار می‌آید. با توجه به این موضوع و نکاتی که در درس‌نامه خواندیم، قافیه‌شدن دو واژهٔ «عشق» و «صدق» درست نیست و عیب آن، «تفاوت صامت در حروف قافیه» است.

بررسی عیب قافیه در گزینهٔ (۳):

واژه‌های قافیه: عشق و صدق/ حروف قافیه: «ـِ شق» و «ـِ دق»/ عیب قافیه: یکسان‌نبودن صامت در حروف اصلی

در گزینه‌های دیگر، واژه‌های قافیه خالی از هر گونه عیب و ایراد هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ردیف: کند/ واژه‌های قافیه: وفاداری، نکوکاری

گزینهٔ (۲): ردیف: تو بس است/ واژه‌های قافیه: هم‌نشین، قرین

گزینهٔ (۴): واژه‌های قافیه: راهی، ماهی

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۲ کدام بیت، از ردیف شعری بی‌بهره است؟

۱) بـاد خـزان روی بـه بسـتان نهـاد / کـرد جهـان بـاز دگرگـون نهـاد

۲) گلبـرگ را ز سـنبل مشـکین نقـاب کـن / یعنـی کـه رخ بپـوش و جهانـی خـراب کـن

۳) چو بگشـاید نگار من دو بـادام و دو مرجان را / بدیـن نـازان کند دل را بـدان رنجان کند جان را

۴) شـب که از شـور شکسـت دل اثر پرزور شـد / همچـو چینـی تـار مویـی کاسـهٔ تنبـور شـد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

ردیف:

ردیف شامل یک تا چند واژه است که بلافاصله بعد از قافیه در هر مصراع تکرار می‌شوند. ردیف‌ها در ظاهر و معنی، یکسان‌اند.

کار تـو پیوسـته آزار اسـت گویی نیسـت هسـت / زین سـبب کار دلم زار اسـت گویی نیست هست

در تعیین ردیف و قافیه، از آن‌جا که قافیه را در پایان مصراع‌ها باید جست‌وجو کرد و جای ردیف هم دقیقاً همان‌جاست، بهتر است اول تکلیف ردیف را مشخّص کنیم و بعد با خیال راحت به سراغ قافیه برویم.

نکات مهمّ ردیف:

- در ردیف، ظاهر و معنی باید کاملاً مانند هم باشند و کوچک‌ترین تفاوتی، ردیف را از بین می‌برد: گفتم و گفت (ردیف نیستند)/ گفتم و گفتم (ردیف)
- منظور از شباهت در ظاهر، شباهت کاملِ آوایی و نوشتاری است؛ یعنی هم یکسانی در تلفّظ و هم در املا: نغز، نقض. (نمی‌توانند ردیف باشند.)
- دو واژه که در ظاهر یکسان و در معنی متفاوت‌اند (جناس تام دارند) قافیه‌اند و نه ردیف: روان (جاری)، روان (جان).

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به بخش درس‌نامه، در گزینهٔ (۱) دو واژهٔ پایان مصراع‌ها، قافیه‌اند و نه ردیف:

نهاد (مصراع اول): گذارد

نهاد (مصراع دوم): سرشت، ذات

امتحان نهایی

در کدام ابیات «ردیف» وجود دارد؟ *(سؤال ۱۳ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

الف) هر کـه گوید کلاغ چون باز اسـت / نشـنوندش کـه دیده‌هـا باز اسـت

ب) غـم خـویـش خـور کـه خویش / بـه مـرده نـپـردازد از حـرص خویش

ج) به جهان خرّم از آنم که جهان خرّم از اوست / عاشقم بر همه عالم که همه عالم از اوست

د) پـدر بـا پسـر یکدگـر را کنـار / گرفتنـد کـرده غـم از دل کنـار

۱) الف ـ ج

۲) ب ـ د

۳) الف ـ د

۴) ب ـ ج

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۳ کدام گزینه مفهوم بیت زیر را دقیق‌تر نشان می‌دهد؟

«عمری است که چون خاک جگرتشنهٔ عشقم و ایام به من جرعهٔ جامت نرسانید»

۱) کامم نداد آن دهن تنگ چون شکر دلبر به چشم شوخ دل از من ستانده است

۲) پیوندِ عمر بسته به مویی است، هوش دار غمخوارِ خویش باش، غمِ روزگار چیست؟

۳) به کنج میکده بنشین چو جام جم با توست به صد شکوه فریدون و حشمت جم باش

۴) وگر حدیث کنم تندرست را چه خبر که اندرون جراحت‌رسیدگان چون است

مشاوره در سؤالات قرابت معنایی، واژه‌های کلیدی، نشان‌دهندهٔ مفهوم بیت‌ها و عبارت‌ها هستند، اما گاهی همین واژه‌ها، غلط‌انداز و فریبنده‌اند و تنها شباهت‌های ظاهری را نشان می‌دهند و نه قرابت معنایی واقعی را. در واقع، این واژه‌ها می‌توانند نقش گمراه‌کردن مخاطب را بازی کنند. برای این‌که در دام این غلط‌اندازها نیفتیم، باید علاوه بر ظاهر این کلمات، به کارکرد آن‌ها در متن و تأثیری که بر مفهوم می‌گذارند توجه کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۱): ناکامی عاشق و محروم‌ماندن از وصال معشوق

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): ناپایداری دنیا و توصیه به خوش‌باشی

گزینهٔ (۳): دعوت به عشق‌ورزی/ عشق موجب عزت و ارزشمندی است.

گزینهٔ (۴): حال عاشق را تنها عاشق درک می‌کند.

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱): کامم نداد آن دهن تنگ چون شکر دلبر به چشم شوخ دل از من ستانده است

گزینهٔ (۲): پیوند عمر بسته به مویی است، هوش دار غمخوار خویش باش، غمِ روزگار چیست؟

گزینهٔ (۳): به کنج میکده بنشین چو جام جم با توست به صد شکوه فریدون و حشمت جم باش

گزینهٔ (۴): وگر حدیث کنم تندرست را چه خبر که اندرون جراحت‌رسیدگان چون است

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۴ کدام گزینه با عبارت زیر ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟

«ای صمدی که از ادراک خلق جدایی و ای احدی که در ذات و صفات بی‌همتایی.»

۱) بشر ماورای جلالش نیافت / بصر منتهای جمالش نیافت

۲) نه بر اوج ذاتش پرد مرغِ وهم / نه در ذیل وصفش رسد دست فهم

۳) بر او علم یک ذره پوشیده نیست / که پیدا و پنهان به نزدش یکی است

۴) چه داند کسی کُنهِ ذات خدای؟ / که خود ذات او شد بدو رهنمای

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم گزینهٔ (۳): آگاهی خداوند نسبت به همهٔ امور

مفهوم مشترک عبارت مورد سؤال و سایر گزینه‌ها: ناتوانی انسان از درک و شناخت خداوند

واژه‌های نشان‌دهندهٔ مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

گزینهٔ (۱):

بشر ماورای جلالش نیافت / بصر منتهای جمالش نیافت

گزینهٔ (۲):

نه بر اوجِ ذاتش پرد مرغِ وهم / نه در ذیلِ وصفش رسد دستِ فهم

گزینهٔ (۳):

بر او علم یک ذره پوشیده نیست / که پیدا و پنهان به نزدش یکی است

گزینهٔ (۴):

چه داند کسی کُنهِ ذات خدای؟ / که خود ذات او باشد بدو رهنمای

تیزبازی

می‌دانیم قرابت معنایی، یافتن مفهوم‌های نزدیک است، نه لزوماً کلمات مشابه. برای پیداکردن مفهوم‌های مشابه، اول باید مفهوم هر گزینه را تشخیص بدهیم و بعد، میزان شباهت یا تفاوت آن را با بیت مورد سؤال بررسی کنیم. مفهوم در هر بیت و عبارت، با یک یا چند واژهٔ کلیدی مشخص می‌شود. این واژه‌ها معرف پیام اصلی بیت هستند و واژه‌های دیگر، اهمیت چندانی در تشخیص مفهوم ندارند. برای رسیدن به گزینهٔ درست، باید این واژه‌های کلیدی و در نتیجه، پیام محوری گزینه‌ها را پیدا کنیم.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۵ **درون‌مایهٔ کدام گزینه با بیت «کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را/ کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را» تناسب دارد؟**

۱) ای شده عمر تو ضایع در تمنای محال / تا نگردانی نیت بر تو نگردانند حال

۲) معرفت قدیم را بعد حجاب کی شود / گرچه به شخص غایبی در نظری مقابلم

۳) راه دل عشّاق زد آن چشم خماری / پیداست از این شیوه که مست است شرابت

۴) مژهٔ سیاهت ار کرد به خون ما اشارت / ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینهٔ (۲): حضور همیشگی معشوق در نظر و جان عاشق

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نکوهش آرزوهای بی‌حاصل و ناممکن و توصیه به اصلاح نیت و هدف در زندگی

گزینهٔ (۳): توصیف زیبایی و دل‌ربایی چشمان یار

گزینهٔ (۴): اشاره به خون‌ریزبودن معشوق و پرهیزدادن او نسبت به جفاکاری در حق عاشق

گول‌نخوری ✘

در تشخیص مفهوم، واژه‌های کلیدی نقش مهمی دارند، اما دقت کنیم که گاهی همین واژه‌های کلیدی ممکن است ما را به اشتباه بیندازند؛ مثلاً «تمنا» در بیت مورد سؤال، در مورد خواست قلبی عاشق نسبت به معشوق به کار رفته، اما همین واژه در گزینهٔ (۱)، معنای کاملاً متفاوتی دارد و در ترکیب «تمنای محال» به آرزوهای دست‌نیافتنی اشاره می‌کند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۶ **کدام گزینه در مورد هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام درست است؟**

۱) ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر دینی و اساطیری هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر غیرتوحیدی از هویت خویش دست یافتند.

۲) هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر بود. روایتی از این هویت را در شاهنامهٔ فردوسی می‌توان دید.

۳) اقوام مختلف ایرانی با آن‌که هویت‌های اجتماعی واحدی داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی متفاوتی پیدا کردند.

۴) متفکران ایرانی، در نقد رویکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شد، آثاری پدید آوردند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی **توحیدی**، **دینی** و در مواردی آمیخته با **اساطیر** بود. روایتی از این هویت را در شاهنامهٔ فردوسی می‌توان دید. اقوام مختلف ایرانی با آن‌که هویت‌های اجتماعی **متفاوتی** داشتند، در عقاید و ارزش‌های آیین زرتشت که با آموزه‌های اساطیری درآمیخته بود، هویت فرهنگی **واحدی** پیدا کردند. ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر **مشرکانه** و **اساطیری** هویت خود را کنار گذاشتند و به تفسیر **توحیدی** از هویت خویش دست یافتند.

نکته

عبارت ذکرشده در گزینهٔ (۴) به بعد از نظریه‌پردازی مستشرقان مربوط می‌شود که متفکران غربی در مقابله با آن‌ها کتاب‌هایی تألیف کردند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۷ **جاهای خالی عبارت‌های زیر در مورد زبان فارسی دری، به ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شوند؟**

- **از دیرباز به عنوان زبان ..... دربار ایران بود.**
- **این زبان به دلیل مشارکت فعال ..... در حیات فکری جهان اسلام، از محدودهٔ زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.**
- **به عنوان زبان ..... جهان اسلام درآمد.**

۱) سیاسی ـ ایرانیان ـ دوم
۲) فرهنگی ـ مسلمانان ـ اول
۳) دوم ـ ایرانیان ـ سیاسی
۴) سیاسی ـ مسلمانان ـ فرهنگی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی

- زبان فارسی از دیرباز به عنوان زبان **سیاسی** دربار ایران بود که زبان رسمی مشترک اقوام مختلفی بود که در سرزمین پهناور ایران زندگی می‌کردند.
- این زبان به دلیل مشارکت فعال **ایرانیان** در حیات فکری جهان اسلام، از محدودهٔ زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت.
- زبان فارسی به عنوان زبان **دوم** جهان اسلام درآمد و مرزهای گورکانی و عثمانی را درنوردید و در مناطق مختلف جهان اسلام از هندوستان و تبت تا آسیای صغیر و شبه‌جزیرهٔ بالکان گسترش یافت.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

مشابه امتحان نهایی

۲۸ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب، با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- دفع مهاجمان در جهان اسلام
- تجربهٔ جدیدی که هنوز به پایان خود نرسیده است.
- توحیدی یا حتی اساطیری نیست.

۱) جنگ‌های صلیبی ـ برخورد جهان غرب با ایران ـ هویت سیاسی ایران در دیدگاه شرق‌شناسان

۲) حملهٔ مغولان ـ برخورد جهان غرب با جهان اسلام ـ هویت دینی جوامع اسلامی در دیدگاه جوامع غربی

۳) جنگ‌های صلیبی ـ برخورد جهان غرب با جهان اسلام ـ هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه مستشرقان

۴) حملهٔ مغولان ـ برخورد جهان اسلام با ایران ـ هویت فرهنگی جوامع اسلامی در دیدگاه جوامع غربی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- بخش‌های مختلف جهان اسلام و از جمله ایران در تاریخ اسلامی خود با هجوم نظامی و سیاسی اقوام مختلف مواجه شده است. جهان اسلام طی سده‌های مختلف یا مانند آن‌چه در **جنگ‌های صلیبی** گذشت، به دفع مهاجمان پرداخت یا مانند آن‌چه در حملهٔ مغول رخ داد، مهاجمان را درون خود جذب و هضم کرد.
- **برخورد جهان غرب با جهان اسلام** تجربهٔ جدیدی است که هنوز به پایان خود نرسیده است.
- در دیدگاه **مستشرقان** (شرق‌شناسان)، **هویت فرهنگی جوامع اسلامی**، توحیدی یا حتی اساطیری نیست، بلکه سکولار و دنیوی است و به ابعاد تاریخی و جغرافیایی آن محدود می‌شود.

نکته مستشرقان یا شرق‌شناسان به جمعی از محققان غربی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند، در واقع به جای بازخوانی و مطالعه به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر جهان غرب می‌پردازند.

امتحان نهایی

هویت فرهنگی جوامع اسلامی از دیدگاه مستشرقان چگونه است؟ *(سؤال ۱۶ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۲۹ **به ترتیب بازگشت ایران به اسلام، چگونه بازگشتی نبود و حیات معنوی اسلام چه اثری بر نظریه‌پردازان جوامع غربی داشت؟**

۱) بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی ـ باعث شد تا سکولاریسم و دنیوی‌شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت بدانند.

۲) بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد. ـ آن‌ها را به تأمل و بازبینی در نظریات پیشین خود فراخوانده است.

۳) بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی ـ افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است.

۴) بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های ناسیونالیستی تفسیر می‌شد. ـ باعث شد تا در قرن بیست‌ویکم، از سکولاریسم عبور کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

جامعهٔ ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثرگذار است، به صورت قلب تپندهٔ بیداری اسلامی درآمد. جهان اسلام اینک با الهام‌گرفتن از انقلاب اسلامی ایران هویت خود را بیرون از تصاویری که جهان غرب القا می‌کرد، جست‌وجو می‌کند و به این ترتیب، اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر می‌گردد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- بازگشت ایران به اسلام، **بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی** و **جغرافیایی** که با اندیشه‌های **دنیوی غربی** تفسیر می‌شد، **نبود**؛ بلکه بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی بود.
- حیات معنوی اسلام، افق‌های جدیدی را به روی اندیشمندان جهان غرب گسترده است و نظریه‌پردازان غربی را که طی قرن بیستم، سکولاریسم و دنیوی‌شدن را سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می‌دانستند، به **تأمل و بازبینی در نظریات پیشین خود** فراخوانده است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۰ **کدام گزینه به ترتیب در مورد دیدگاه مستشرقان درست و در مورد مؤلفه‌های دین و ارزش‌های اخلاقی، نادرست است؟**

۱) امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف نظیر ترک، عرب و فارس تقسیم می‌کند. ـ رفتارهای ضدارزش در جامعهٔ اسلامی و تهاجم فرهنگی غرب

۲) در مطالعهٔ هویت جوامع غربی، آن‌ها را توحیدی و اساطیری دانستند. ـ عدالت حقوقی و حکمیت

۳) به جای بازخوانی و مطالعه به بازسازی و خلق هویت شرقی از منظر جهان غرب می‌پردازند. ـ ارزش‌های اخلاقی و رفتارهای دینی

۴) به جمعی از محققان شرقی گفته می‌شود که از منظر جهان غرب و با اهداف مواضع غربی، جوامع شرقی و میراث فرهنگی آن‌ها را مطالعه می‌کنند. ـ قداست خانواده، آگاهی و باور دینی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۳ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ نادرست؛ مربوط به بُعد **موانع**، **ناهنجاری‌ها و آسیب‌ها** است.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ در دیدگاه مستشرقان هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا حتی اساطیری نیست. ـ نادرست؛ مربوط به بُعد **نظام حقوقی خانواده** است.

گزینهٔ (۳): درست ـ درست

گزینهٔ (۴): نادرست؛ مستشرقان، جمعی از محققان **غربی** بودند. ـ درست

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۱ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب به کدام نوع قدرت اشاره دارد؟

- علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها، جوامع و ... نیز از آن برخوردارند.
- در گذشته، موجب سلطهٔ سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد.
- نظام آموزشی کشورها از ابزارهای اعمال این نوع قدرت است.
- قدرتی که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال می‌شود.

۱) فرهنگی ـ نظامی ـ هژمونی ـ مشروع و مقبول

۲) اجتماعی ـ فرهنگی ـ سخت ـ مشروعیت حقیقی

۳) هژمونی ـ هژمونی ـ نرم ـ مقبول

۴) اجتماعی ـ سخت ـ نرم ـ مشروع

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- علاوه بر افراد، نهادها، سازمان‌ها، جوامع و ... نیز از آن برخوردارند ← قدرت اجتماعی
- در گذشته، موجب سلطهٔ سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد ← قدرت سخت

نکته

امروزه قدرت نرم سبب سلطهٔ فرهنگی می‌شود.

- نظام آموزشی کشورها از ابزارهای اعمال این نوع قدرت است ← قدرت نرم
- قدرتی که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال می‌شود ← قدرت مشروع

نکته

هنگامی که سلطه به شیوهٔ فرهنگی اعمال شود، بیشتر مورد رضایت و پذیرش قرار می‌گیرد؛ جامعه‌شناسان از این نوع سلطه به «هژمونی» تعبیر می‌کنند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۲ **به ترتیب «مدار مقبولیت قدرت» و تعریف «تبعیت با کراهت»، «اقتدار» و «سیاست» در کدام گزینه آمده است؟**

۱) رضایت یا کراهت افرادی که از قدرت تبعیت می‌کنند. ـ تبعیت بدون رضایت و میل درونی ـ قدرت مشروعی که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. ـ مجموعه سازوکارهای اعمال قدرت‌های جهان اجتماعی است.

۲) خواست و ارادهٔ کسانی که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود. ـ تبعیت ناشی از تهدید و ترس ـ قدرت مقبولی که به صورت رسمی پذیرفته شده باشد. ـ اعمال قدرت سازمان‌یافته برای رسیدن به هدفی معین است.

۳) خواست و ارادهٔ کسانی که قدرت را اعمال می‌کنند. ـ تبعیت مبتنی بر خواست و میل افراد ـ قدرت مقبولی که مشروعیت حقیقی نیز داشته باشد. ـ هنگامی پدید می‌آید که قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان یابد.

۴) میل و رضایت افرادی که از قدرت تبعیت می‌کنند. ـ تبعیت برخلاف یک نظام عقیدتی و ارزشی ـ قدرتی که براساس یک نظام عقیدتی و ارزشی خاص اعمال شود. ـ هنگامی پدید می‌آید که انسان بتواند بر ارادهٔ دیگری تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگری را به خدمت بگیرد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- مدار مقبولیت قدرت ← خواست و ارادهٔ کسانی است که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود.

نکته

اگر کسی که قدرت بر او اعمال می‌شود، از آن‌چه انجام می‌دهد احساس رضایت داشته باشد، این قدرت مقبول است؛ و اگر فعالیتش را با اکراه و تنها برای فرار از پیامدهای ناگواری که از طرف صاحب قدرت پدید می‌آید انجام دهد، قدرت مقبولیت ندارد.

- تبعیت با کراهت ← وقتی است که تبعیت ناشی از تهدید و ترس باشد.
- اقتدار ← قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد.
- سیاست ← هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان پیدا کند، سیاست پدید می‌آید. زیرا سیاست، اعمال قدرت سازمان‌یافته برای دستیابی به هدفی معین است.

سیاست در معنای عام خود، شامل هر نوع تدبیر و سازمان‌دادن قدرت است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۳ به ترتیب پیامد، علت و معنای هر یک از عبارت‌های زیر، در کدام گزینه آمده است؟

- **دورشدن نظام سیاسی از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی**
- **نظام فرهنگی، اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.**
- **جوامع جاهلی فارابی**

۱) نظام فرهنگی، اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد. ـ اگر نظام سیاسی تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی قرار بگیرد. ـ جوامعی که براساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرند.

۲) با استفاده از مدیریت سیاسی خود، به بسط و توسعهٔ فرهنگ کمک می‌کند. ـ اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی از اهمیت فرهنگ، غافل شود. ـ جوامعی که هنجارها و رفتارهای آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد.

۳) زمینهٔ تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد. ـ اگر نظام سیاسی از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند. ـ جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد.

۴) زمینهٔ تحول فرهنگی را فراهم می‌آورد. ـ اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد. ـ جوامعی که حق را می‌شناسند، اما براساس آن عمل نمی‌کنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- پیامد دورشدن نظام سیاسی از ارزش‌ها و آرمان‌های فرهنگی ← زمینهٔ تعارضات، تزلزل و بحران‌های فرهنگی و هویتی را پدید می‌آورد.
- علت کاهش اقتدار نظام سیاسی توسط نظام فرهنگی ← اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند.
- معنای جوامع جاهلی فارابی ← جوامعی که ارزش‌ها و آرمان‌های آن‌ها، عقلانی و الهی نباشد.

نکته فارابی با افزودن ملاک سوم به دو ملاک ارسطو در تقسیم‌بندی جوامع، مدینهٔ فاضله را جامعه‌ای الهی می‌داند که براساس سنت و قانون الهی شکل می‌گیرد. از نظر او حقیقت با ارادهٔ الهی تعیین می‌شود و با کمک عقل و وحی شناخته می‌شود.

Telegram: @konkur_in

۳۴ هر یک از مفاهیم زیر به ترتیب با کدام نوع نظام سیاسی مرتبط است؟

- هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد.
- نظام‌های سیاسی که بر مدار خواسته‌های نفسانی شکل می‌گیرند، در دیدگاه ارسطو
- فقط ارزش‌ها و آرمان‌های دنیوی و این‌جهانی را مدنظر قرار می‌دهد.
- اقلیتی از افراد که براساس حقیقت و فضیلت حکومت می‌کنند، در دیدگاه ارسطو

۱) دموکراسی ـ استبدادی، تیرانی و دموکراسی ـ لیبرال دموکراسی ـ الیگارشی

۲) مدینهٔ جاهلهٔ فارابی ـ الیگارشی، جمهوری و آریستوکراسی ـ جمهوری اسلامی ـ مونارشی

۳) سکولار و دنیوی ـ مونارشی، آریستوکراسی و پولیتی ـ مدینهٔ جاهلهٔ فارابی ـ آریستوکراسی

۴) لیبرال دموکراسی ـ تیرانی، الیگارشی و دموکراسی ـ سکولار و دنیوی ـ آریستوکراسی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۵

درس Box

تعداد حاکمان / شیوهٔ حکومت	براساس فضیلت	براساس خواست و میل افراد
فرد	مونارشی	تیرانی (استبدادی)
اقلیت	آریستوکراسی	الیگارشی
اکثریت	پولیتی (جمهوری)	دموکراسی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- هیچ حقیقت و فضیلت فطری و جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد ← لیبرال دموکراسی
- نظام‌های سیاسی که بر مدار خواسته‌های نفسانی شکل می‌گیرند. در دیدگاه ارسطو ← تیرانی، الیگارشی و دموکراسی
- فقط ارزش‌ها و آرمان‌های دنیوی و این جهانی را مدنظر قرار می‌دهد ← سکولار و دنیوی (لیبرال دموکراسی نیز درست است)
- اقلیتی از افراد که براساس حقیقت و فضیلت حکومت می‌کنند، در دیدگاه ارسطو ← آریستوکراسی

کنکور

در رابطه با سؤال‌های زیر، به‌ترتیب، پاسخ درست کدام است؟ (سؤال ۹۲ کنکور ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)

- شباهت انقلاب اسلامی ایران و جنبش‌های آزادی‌بخش قرن بیستم در چه چیزی بود؟
- کدام نظام سیاسی، با خواست و ارادهٔ اکثریت مردم شکل می‌گیرد و هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم باشد به رسمیت نمی‌شناسد؟
- چه چیزی موجب چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود؟

۱) عمل آن‌ها در جهت از بین بردن سلطهٔ اقتصادی کشورهای غربی بود و موضع‌گیری ضداستعماری داشتند ـ لیبرال دموکراسی ـ تأکید مدل تکثرگرا در بعد اجتماعی در زمینهٔ آزادی‌های اجتماعی اقوام و گروه‌های مختلف

۲) همگی جهت‌گیری ضداستعماری داشتند و در جهت از بین بردن سلطهٔ سیاسی کشورهای غربی عمل می‌کردند ـ لیبرال دموکراسی ـ تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها توسط سیاست هویت

۳) جهت‌گیری همهٔ آن‌ها ضداستبدادی بود و در جهت از بین بردن سلطهٔ سیاسی کشورهای غربی عمل می‌کردند ـ لیبرال ـ تأکید مدل تکثرگرا در بعد سیاسی و تمایزات قومی و مذهبی

۴) موضع‌گیری آن‌ها ضداستعماری بود و در جهت از بین بردن سلطهٔ اقتصادی کشورهای غربی عمل می‌کردند ـ جمهوری ـ مورد توجه قرار گرفتن رفع تبعیض‌های قومی و گروهی در بعد سیاسی هویت

Telegram: @konkur_in

۳۵ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

«الف»	پرورش محبت و مودّت میان انسان‌ها و جوامع	«د»	بُعد تاریخی هویت جامعه
ملاک فارابی برای دسته‌بندی نظام‌های سیاسی	«ج»	موفقیت‌های سیاسی و اقتصادی آلمان در زمان صدراعظمی هیتلر	«ب»

۱) دین‌مداری یا دنیامداری ـ سرگذشت و سرنوشت مشترک افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند. ـ از کارکردهای خانواده ـ قدرت مقبول

۲) تعداد حاکمان ـ سرزمین یا وطن ـ از ویژگی‌های خانواده ـ قدرت نامقبول

۳) معنوی یا دنیوی بودن ـ خاطرهٔ جمعی و مشترک ـ از کارکردهای نهاد تعلیم و تربیت ـ قدرت مقبول و نامشروع

۴) تعداد حاکمان و روش تصمیم‌گیری ـ عقاید و ارزش‌های کلان افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند. ـ از وظایف نهاد تعلیم و تربیت ـ قدرت مقبول با مشروعیت دروغین

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۳، ۱۴ و ۱۵

پاسخ خیلی تشریحی

الف) ملاک فارابی برای دسته‌بندی نظام‌های سیاسی ← دین‌مداری یا دنیامداری

ب) بُعد تاریخی هویت جامعه ← سرگذشت و سرنوشت مشترک افرادی که مدت زیادی با هم زندگی کرده‌اند.

نکته

بُعد فرهنگی هویت جامعه ← عقاید و ارزش‌های اجتماعی کلان

بُعد جغرافیایی هویت جامعه ← سرزمین یا وطن

بُعد تاریخی هویت جامعه ← خاطرهٔ جمعی و مشترک

ج) پرورش محبت و مودّت میان انسان‌ها و جوامع ← از کارکردهای مختلف خانواده

د) موفقیت‌های سیاسی و اقتصادی آلمان در زمان صدراعظمی هیتلر ← قدرت مقبول (فاقد مشروعیت)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

● عَيِّنِ الأنسب للجواب عن التَّرجمةِ أَو المَفهوم من أو إلى العربيّة (۳۶ ـ ۴۳):

۳۶ ﴿وَ إِذا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنصِتوا﴾:

۱) و آن‌گاه که قرآن قرائت شد، به آن گوش فرادادند و سکوت کردند!

۲) و هرگاه قرآن خوانده شد، در حالِ سکوت آن را بشنوید!

۳) و هنگامی که قرآن خوانده می‌شود، پس به آن گوش کنید و خاموش باشید!

۴) و هرگاه قرآن خوانده شود، به آن گوش فرادارید و سکوت کنید!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال، آیه‌ست پس باید ترجمهٔ آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخّص‌شده از کتاب درسی رو بخونی؛ گاهی اوقات نکتهٔ قواعدی [مانند ترجمه براساس اسلوب شرط] در عبارت وجود داره که براساس محتوای پرتکرار مورد توجّه طراح قرار می‌گیره، بنابراین برای پاسخ به تست‌های ترجمه، به ساختار و موقعیّت فعل و صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلّم) و ... باید دقّت بشه.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

Hint به معنای «إذا» و فعل‌های بعد از آن و ضمیر متّصل توجّه کن!

درس Box

- «إذا» قبل از فعل ماضی بیاید به معنای «هرگاه، اگر» است.
- فعل ماضی بعد از «إذا» بیاید می‌تواند به‌صورت مضارع التزامی یا ماضی ساده ترجمه شود و غالباً یک فعل دیگر هم در جمله می‌آید.

مثال از تمرین درس (۱):

إذا مَلِكَ الأَراذِلِ هَلَكَ الأَفاضِلُ. هرگاه فرومایگان فرمانروا شوند (فرمانروا شدند)، شایستگان هلاک می‌شوند (هلاک شدند.)

ماضی — ماضی — مضارع التزامی / ماضی ساده — مضارع اخباری / ماضی ساده

- اگر عین‌الفعل در ماضی کسره (ـِ) و حروف حرکت‌دار قبل از آن ضمّه (ـُ) داشته باشد، فعل مجهول است.

مثال

خَلَقَ (ماضی معلوم): آفرید ← خُلِقَ (ماضی مجهول): آفریده شد

- ضمایر متّصل (ه / ـه، هما، ... كَ، كُما، ... ي، نا) به هر سه نوع کلمه (اسم / فعل / حرف) متّصل می‌شوند.

مثال

كِتابُكَ: کتابت، کتاب تو — شاهَدَكَ: تو را دید — إلَيكَ: به سویت، به سوی تو

- در باب‌هایی مانند «إفعال، اِستِفعال، ...» برای تشخیص فعل ماضی غایب در بیشتر صیغه‌ها از امر مخاطب به حرکت عین‌الفعل (دومین حرف اصلی آن) توجّه کن، اگر فتحه (ـَ) باشد آن فعل، ماضی و اگر کسره (ـِ) باشد، آن فعل، امر است.

اِستخدَموا (ماضی، جمع مذکّر غایب): به کار گرفتند ـ اِستخدِموا (امر، جمع مذکّر مخاطب): به کار بگیرید

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«إذا» قبل از فعل ماضی: هرگاه، اگر (ردّ گزینه‌های (۱) و (۳)) ـ قُرِئَ (فعل ماضی مجهول بعد از «إذا»): خوانده شود، خوانده شد، قرائت شد (ردّ گزینهٔ (۳)) ـ اِسْتَمِعُوا (فعل امر از باب اِفتعال، جمع مذکّر مخاطب): گوش فرا دارید، گوش فرا دهید، گوش کنید (ردّ گزینه‌های (۱) و (۲)) ـ «لَهُ»: به آن (ردّ گزینهٔ (۲)) ـ أَنصِتوا (فعل امر از باب «إفعال»): سکوت کنید، خاموش باشید (ردّ گزینه‌های (۱) و (۲))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «آن‌گاه» برای «إذا»، «گوش فرا دادند» برای «اِسْتَمِعُوا» و «سکوت کردند» برای «أَنصِتوا» خطا هستند.

گزینهٔ (۲): «در حال سکوت آن را بشنوید» برای «فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنصِتوا» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «هنگامی‌که» برای «إذا» و «خوانده می‌شود» برای «قُرِئَ» خطا هستند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۷ «تُحفَر بِئرٌ عَمیقَةٌ وَ یَضَعونَ أُنبوباً فیها فیُستخرَجُ الماءُ أَوِ النّفطُ مِنها!»:

۱) چاهی عمیق حفر می‌شود و در آن لوله‌ای می‌گذارند و آب یا نفت از آن بیرون آورده می‌شود!

۲) چاه عمیقی را حفر می‌کنی و در آن لوله‌ای می‌گذارند، پس آب یا نفت را از آن استخراج می‌کنند!

۳) چاهی را به طور عمیق می‌کنند و لوله‌ای را در آن قرار می‌دهند تا آب یا نفتِ آن را استخراج کنند!

۴) چاه عمیقی کنده می‌شود و لوله‌هایی در آن گذاشته می‌شود، پس آب یا نفت از آن خارج می‌شود!

مشاوره توی تستای ترجمه توجّه به فعل تعیین‌کننده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۷

Hint فعل‌ها رو بررسی کن. به مفرد و جمع بودن اسم‌ها و جابه‌جایی کلمات هم توجّه کن.

درس Box اگر حرکت حروف مضارعه فتحه (ـَ) باشد، فعل مضارع حتماً معلوم است ولی اگر ضمّه (ـُ) و عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) فتحه (ـَ) باشد، فعل مضارع، مجهول است و در ترجمهٔ آن فعل کمکی «می‌شوم، می‌شوی، می‌شود ...» به‌کار می‌رود.

مثال

یَکتُبُ: می‌نویسد یُکتَبُ: نوشته می‌شود

پاسخ خیلی تشریحی تُحفَرُ (مضارع مجهول، مفرد مؤنّث غایب): کنده می‌شود، حفر می‌شود (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) ـ بِئرٌ عَمیقَةٌ (نایب فاعل با صفت): چاه عمیقی، چاهی عمیق (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) ـ یَضَعونَ (مضارع معلوم، جمع مذکّر غایب): می‌گذارند، قرار می‌دهند (ردّ گزینهٔ (۴)) ـ أُنبوباً (مفعول مفرد): لوله‌ای را (ردّ گزینهٔ (۴)) ـ یُستَخرَجُ (مضارع مجهول، مفرد مذکّر غایب): بیرون آورده می‌شود، خارج می‌شود، استخراج می‌شود (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳)) ـ «الماءُ أَوِ النّفطُ مِنها (نایب فاعل با معطوف و حرف اضافه و ضمیر): آب یا نفت از آن (ردّ گزینه‌های (۲) و (۳))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): «را حفر می‌کنی» برای «تُحفَرُ» و «را ... استخراج می‌کنند» برای «یُستَخرَجُ» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «چاهی را به طور عمیق می‌کنند» برای «تُحفَرُ بِئرٌ عَمیقَةٌ» و «تا آب یا نفت آن را استخراج کنند» برای «فیُستَخرَجُ الماءُ أَوِ النّفطُ مِنها» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «لوله‌هایی» برای «أُنبوباً» و «گذاشته می‌شود» برای «یَضَعونَ» خطا هستند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۸ «تَنقلُ الشّاحِنات أَخشاباً مِنَ الغاباتِ إلیٰ مَعامِلِ الأَثاثِ و یُرسل قسمٌ مِنها إلیٰ مَصنَعِ الوَرَقِ!»:

۱) کامیون‌ها چوب‌هایی را از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان انتقال می‌دهند و بخشی از آن‌ها را به کارخانه‌های کاغذ می‌فرستند!

۲) کامیون‌ها چوب‌های جنگل را به کارگاه‌های مبلمان منتقل می‌کنند و بخشی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ ارسال می‌شود!

۳) کامیون‌ها چوب‌هایی را از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان جابه‌جا می‌کنند و بخشی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ فرستاده می‌شود!

۴) کامیون‌های چوب از جنگل‌ها به کارگاه‌های مبلمان جابه‌جا می‌شوند و قسمت‌هایی از آن‌ها به کارخانهٔ کاغذ فرستاده می‌شوند!

مشاوره در تست‌های ترجمه‌ای که فعل اومده باید به نوع و صیغه و معلوم و مجهول بودنش توجّه بشه. هم‌چنین مفرد و جمع بودن اسم‌ها و ضمیرها به‌ویژه ضمیرای متّصل تعیین‌کننده هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

Hint فعل‌ها و مفرد یا جمع بودن اسم‌ها رو بررسی کن.

درس Box

- فعل معلوم متعدّی، فاعل و مفعول دارد.

مثال

کَتَبَ الطّالِبُ التّمرینَ. دانش‌آموز تمرین را نوشت.

- فعل مضارع مجهول که اولش حرکت ضمّه (ـُ) و عین‌الفعل آن حرکت فتحه (ـَ) است، نایب فاعل دارد.

مثال

یُکتَبُ التّمرینُ: تمرین نوشته می‌شود.

- فعل مفرد غایب، با فاعل یا نایب فاعل جمع، به صورت جمع ترجمه می‌شود.

مثال

کَتَبَ الطُّلّابُ التّمارینَ. دانش‌آموزان تمرین‌ها را نوشتند.

تُکتَبُ التّمارینُ: تمرین‌ها نوشته می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی

تَنقُلُ (فعل مضارع معلوم با فاعل جمع): جابه‌جا می‌کنند، منتقل می‌کنند، انتقال می‌دهند (ردّ گزینهٔ (۴)) ـ الشّاحِناتُ أَخشاباً ... (فاعل، جمع مؤنّث + مفعول، جمع مکسّر): کامیون‌ها چوب‌هایی را ... (ردّ گزینه‌های (۲) و (۴)) ـ مِنَ الغاباتِ (حرف اضافه + جمع مؤنّث سالم): از جنگل‌ها (ردّ گزینهٔ (۲)) ـ یُرسَلُ قِسمٌ (مضارع مجهول، مفرد مذکّر غایب + نایب فاعل مفرد): بخشی، قسمتی ... فرستاده می‌شود / بخشی ... ارسال می‌شود (ردّ گزینه‌های (۱) و (۴)) ـ مَصنَع (اسم مفرد): کارخانه (ردّ گزینهٔ (۱))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «کارخانه‌ها» برای «مَصنَع» و «می‌فرستند» برای «یُرسَلُ» خطا هستند.

گزینهٔ (۲): «چوب‌های جنگل را» برای «أَخشاباً مِنَ الغاباتِ» خطاست.

گزینهٔ (۴): «کامیون‌های چوب» برای «الشّاحِنات أَخشاباً»، «جابه‌جا می‌شوند» برای «تَنقُلُ» و «قسمت‌هایی» برای «قِسمٌ» خطا هستند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۳۹ «لِتسهیلِ نَقلِ النِّفطِ بِواسِطةِ الأَنابیبِ عَبْرَ المُنحَدَراتِ تُسْتَخدَمُ آلاتٌ لِتَقلیلِ الضَّغطِ حَتّیٰ تَبقَی الأَنابیبُ سالِمَةً!»:

۱) برای آسان‌کردن انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها، دستگاه‌های کاهش فشار استفاده می‌کنند تا لوله‌ها سالم بمانند!

۲) برای آسان‌شدن انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها دستگاه‌هایی برای کم‌کردن فشار استفاده می‌شود تا لوله‌ها در سرازیری‌ها سالم بمانند!

۳) برای آسان‌سازی انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها، دستگاه‌هایی برای کاهش فشار به کار گرفته می‌شود تا لوله‌ها سالم بمانند!

۴) برای این‌که انتقال نفت به وسیلهٔ لوله‌ها از سرازیری‌ها آسان شود، دستگاه‌هایی به کار می‌گیرند تا فشار کم شود و لوله‌ها سالم بمانند!

مشاوره در تست‌های ترجمه‌ای که فعل اومده باید به نوع و صیغه و معلوم یا مجهول بودنش توجّه کنی. در بیشتر عبارت‌ها ترکیب وصفی و ترکیب اضافی وجود داره که تعیین‌کننده هستن. جز در موارد خاص، مصدر به صورت فعل و فعل به صورت مصدر ترجمه نمی‌شه.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

Hint مصدر و فعل‌ها رو ببین! ترکیب اضافی همین‌طور بازی کلمات رو هم ببین!

درس Box

- مصدر از فعل متعدّی، نمی‌تواند با پسوند «شدن» ترجمه شود.

مثال

حَرَّكَ (فعل متعدّی): حرکت داد ← تَحریك: حرکت‌دادن ـ اِنبَعَثَ (فعل لازم): فرستاده شد ← اِنبِعاث: فرستاده‌شدن

- فعل مضارع مجهول با فعل کمکی «می‌شوم، می‌شوی، می‌شود ...» ترجمه می‌شود.

مثال

یُنزَلُ (مضارع مجهول): نازل می‌شود

- حرف «حَتّیٰ» + فعل مضارع = تا + مضارع التزامی (بـ + بن مضارع + شناسه)

مثال

یَذهَبُ: می‌رود حَتّیٰ یَذهَبَ: تا برود نَجلِسُ: می‌نشینیم حَتّیٰ نَجلِسَ: تا بنشینیم

پاسخ خیلی تشریحی ✔

لِتَسهیل (حرف اضافه + مصدر مزید از فعل متعدّی): برای آسان‌سازی، برای آسان‌کردن (ردّ گزینه‌های (۲) و (۴)) ـ تُسْتَخدَمُ (مضارع مجهول): به کار گرفته می‌شود، استفاده می‌شود (ردّ گزینه‌های (۱) و (۴)) ـ آلاتٌ لِتَقلیلِ الضَّغطِ: دستگاه‌هایی برای کاهش فشار، دستگاه‌هایی برای کم‌کردن فشار (ردّ گزینه‌های (۱) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «دستگاه‌های کاهش ...» برای «آلاتٌ لِتَقلیلِ ...» و «استفاده می‌کنند» برای «تُسْتَخدَمُ» خطا هستند.

گزینهٔ (۲): «آسان‌شدن» برای «تَسهیل» خطاست. هم‌چنین «در سرازیری‌ها» برای «عَبْرَ المُنحَدَراتِ» در جای نامناسب آمده است.

گزینهٔ (۴): «برای این‌که آسان شود» برای «لِتَسهیل»، «... به کار می‌گیرند تا فشار کم شود» برای «تُسْتَخدَمُ ... لِتَقلیلِ الضَّغطِ» و «و» برای «حَتّیٰ» خطا هستند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۰ عيّن الخطأ:

۱) كانَ الإنسانُ يَجمَعُ النِّفطَ مِن سَطحِ الأرضِ مِن قَديمِ الزَّمانِ: انسان از دیرباز نفت را از سطح زمین جمع می‌کرد،

۲) وَ يَستَفيدُ مِنهُ كَوَقودٍ وَ لِمُعالَجَةِ الأَمراضِ الجِلديَّةِ!: و از آن مانند موادّ سوختی و برای درمان بیماری‌های پوستی استفاده می‌کند!

۳) لِإيران تَجارِبُ كَثيرَةٌ في صِناعَةِ نَقلِ النِّفطِ عَبْرَ الأَنابيبِ: ایران تجربه‌های بسیاری در صنعت انتقال نفت از راه لوله‌ها دارد،

۴) فَيَجِبُ عَلىٰ كُلِّ مُواطِنٍ صيانَةُ هٰذِهِ الأَنابيب!: پس نگه‌داری از این لوله‌ها بر هر هم‌میهنی واجب است!

مشاوره از تست‌های چهاربه‌چهار نترس! یه خورده زمانبره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، یه ترجمه اومده که یا درسته یا غلط؛ حتّی یه وقتایی معنای واژه درست ترجمه نشده؛ پس اگه تمرین و تکرار کنی این تیپ سوال می‌شه نقطهٔ قوّتت.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

Hint به وابستگی فعل‌ها در گزینه‌ها توجّه کن!

درس Box گاهی چند فعل در یک عبارت می‌آید، اگر فعل اوّل مثلاً ماضی استمراری (کانَ + مضارع) باشد و هدف نویسنده ادامهٔ مطلب در همان زمان باشد، فعل‌های مضارع بعدی را با حرف عطف «وَ» به فعل اوّل ربط می‌دهد و نیازی به آوردن فعل «کانَ» بر سر مضارع نیست.

كانَ الطّالِبُ يَذهَبُ إلَى المَكتَبَةِ وَ يَقرَأُ الكتابَ: دانش‌آموز به کتابخانه می‌رفت و کتاب می‌خواند!

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شکل درست ترجمه: «[كانَ] يَستَفيدُ (معادل ماضی استمراری): استفاده می‌کرد»

امتحان نهایی ترجِم الآيَةَ و العبارات إلى الفارسيَّة: *(سؤال ۵ (قسمت ح) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

ح) كانَ الإنسانُ يَستَفيدُ مِن النِّفطِ لِمُعالَجَةِ الأمراضِ الجِلديَّةِ مِن قَديمِ الزَّمانِ.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۱ عيّن الصّحيح:

مشاوره شناخت و ترجمهٔ فعل‌ها همیشه مورد توجّه طرّاحه؛ پس بهتره نوع و صیغه، مجرّد و مزید بودن، معلوم و مجهول بودن و معادل فارسی اون‌ها رو یاد بگیری.

۱) نُقلت مُشتَقّاتُ النِّفطِ مِنَ المَصافي إلىٰ مَحطّاتِ الوَقودِ فِي البِلادِ: مشتقّات نفت از پالایشگاه به ایستگاه‌های سوخت در کشور انتقال داده شدند!

۲) تَمَّت ساعَةُ دَوامي؛ سَيَأتي زَميلي بَعدي: ساعت کارم تمام شد؛ پس از من همکارم می‌آید!

۳) المؤمِن ما عَبَدَ اللّٰهَ بِشَيءٍ أَفضَلَ مِنْ أَداءِ حَقِّ الآخَرينَ: مؤمن، خدا را با چیزی برتر از به‌جای‌آوردن حقّ دیگران عبادت نکرد!

۴) تُحَذِّرُ اللَّوحاتُ التّحذيريَّةُ المُواطِنينَ مِنْ حَفْرِ الأَرضِ لِبِناءِ العِمارَةِ: هم‌میهنان با تابلوهای هشدار از کندن زمین برای ساخت ساختمان برحذر داشته می‌شوند!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

Hint به ساختار و صیغهٔ فعل‌ها، هم‌چنین مفرد و جمع بودن اسم‌ها توجّه کن!

درس Box

- عین‌الفعل در مضارع باب تفعیل، تشدید دارد، اگر حرکت زیر تشدید باشد، فعل معلوم و اگر حرکت بالای تشدید باشد، فعل مجهول است:

مثال

يُعَلِّمُ (مضارع معلوم): یاد می‌دهد ـ يُعَلَّمُ (مضارع مجهول): یاد داده می‌شود

- سَـ / سَوفَ + مضارع = مستقبل (خواهم، خواهی، خواهد + بن ماضی)

مثال

سَيَذهَبُ: خواهد رفت ـ سَنَكتُبُ: خواهیم نوشت

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): المَصافي (جمع مکسّرِ «المَصفیٰ») پالایشگاه‌ها

گزینهٔ (۲): سَيَأتي (مستقبل): خواهد آمد

گزینهٔ (۴): تُحَذِّرُ اللَّوحاتُ التّحذيريَّةُ المُواطِنينَ ... («اللَّوحاتُ» فاعل، و «المُواطنينَ» مفعول است.): تابلوهای هشدار، هم‌میهنان را ... برحذر می‌دارند!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۲ «آشپز غذاهای خوبی را در آشپزخانه می‌پزد، سپس دَرِ رستوران باز می‌شود!»:

۱) يُطبَخُ الطَّبّاخ أَطعِمةً طَيِّبةً في المَطبخِ، ثُمَّ يَفتَحُ باب المَطعمِ!

۲) يَطبُخُ الطَّبّاخ أَطعِمةً طَيِّبةً في المَطبخِ، ثُمَّ يُفتَحُ باب المَطعمِ!

۳) الطَّبّاخ يَطبُخُ طَعاماً طَيِّباً في المَطبخِ، ثُمَّ يُفتَحُ الباب المَطعمِ!

۴) الطَّبّاخ يَطبُخُ أَطعِمةً الطَيِّبة في المَطعمِ، ثُمَّ يَفتَحُ باب المَطبخِ!

مشاوره در تستای فارسی به عربی، توجّه به فعل و تناسب کلمات و شناخت ترکیب‌های وصفی و اضافی توی انتخاب گزینهٔ درست بسیار کمک‌کننده هستن.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

Hint فعل‌ها و ترکیب‌های وصفی و اضافی رو بررسی کن.

درس Box

- در تعریب یک عبارت فارسی که فعل دارد، می‌توان هم جملهٔ فعلیّه و هم جملهٔ اسمیّه با خبر از نوع جملهٔ فعلیّه ساخت.

مثال

معلّم در سالن نشست: جَلَسَ المعلّمُ في القاعَةِ ـ المُعلِّمُ جَلَسَ في القاعَةِ.

جَلَسَ: فعل ماضی، مفرد مذکّر غایب
المعلّمُ: فاعل و مرفوع
في القاعَةِ: جار و مجرور
المُعلِّمُ: مبتدا و مرفوع
جَلَسَ: خبر از نوع جمله [فعلیّه]، فعل ماضی

- فعل مجهول، فاعلش حذف می‌شود و مفعول جای فاعل آمده و نایب فاعل می‌شود.

كَتَبَ التِّلميذُ التَّمرينَ. (دانش‌آموز تمرین را نوشت.) ـ كُتِبَ التَّمرينُ. (تمرین نوشته شد.)

كَتَبَ: فعل معلوم
التِّلميذُ: فاعل
التَّمرينَ: مفعول
كُتِبَ: فعل مجهول
التَّمرينُ: نایب فاعل

- در ترکیب اضافی، مضاف نه «اَلـ» می‌گیرد و نه تنوین، ولی در ترکیب وصفی غالباً موصوف و صفت یا با هم «اَلـ» دارند یا تنوین.

مثال

مُعلّمُ المَدرسَةِ (ترکیب اضافی) ـ كتابٌ مفيدٌ (ترکیب وصفی) ـ التّلميذُ النّاجِحَ (ترکیب وصفی)

- برای جمع‌های غیرِ انسان، صفت به صورت مفرد مؤنّث می‌آید.

مثال

الغاباتُ الجَميلَةُ: جنگل‌های زیبا

پاسخ خیلی تشریحی

غذاهای خوبی را: أَطعِمةً طَيِّبةً (مفعول و موصوف جمع غیرِ عاقل بدون «اَلـ» + صفت بدون «اَلـ» و مفرد مؤنّث؛ ردّ گزینه‌های (۳) و (۴)) ـ می‌پزد: يَطبُخُ (مضارع معلوم؛ ردّ گزینهٔ (۱)) ـ درب رستوران: بابَ المَطعمِ (ترکیب اضافی؛ ردّ گزینه‌های (۳) و (۴)) ـ باز می‌شود: يُفتَحُ (مضارع مجهول؛ ردّ گزینه‌های (۱) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «يُطبَخُ» برای «می‌پزد» و «يَفتَحُ» برای «باز می‌شود» خطا هستند.

گزینهٔ (۳): «طَعاماً طَيِّباً» برای «غذاهای خوبی» و «الباب المَطعَمِ» برای «درب رستوران» خطا هستند.

گزینهٔ (۴): «أَطعِمة الطَيِّبة» برای «غذاهای خوبی» و «يَفتَحُ» برای «باز می‌شود» خطا هستند. هم‌چنین دو کلمهٔ «المَطعم» و «المَطبَخ» جابه‌جا نوشته شده‌اند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۳ عيّن الصّحيح في المفهوم لهٰذه الآية: ﴿يُعرَفُ المُجرِمونَ بِسيماهم﴾

۱) چهره‌ها چهرهٔ انسانی و خو حیوانی / به خود آییم، رفیقان! به خدا! ما بشریم

۲) وای به روزی که عیان می‌شود / جرم من از دیدن سیمای من

۳) جهان آخرت کنند آدمی را ز غربالی تنگ جدا / خوبان از بدان سوا شوند و روند سوی خدا

۴) شنیدم هر که با حق آشنا باشد نمی‌میرد / منزّه از همه جرم و خطا باشد نمی‌میرد

مشاوره سؤال مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شه، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی از شعرها و حدیث‌های مرتبط که خارج از کتابه هم میاد؛ پس اگه به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری در انتخاب گزینهٔ مورد نظر طرّاح تواناتری.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

Hint مفهوم آیهٔ صورت سؤال در مورد «شناختن مجرمان از روی چهره‌هایشان» است!

پاسخ خیلی تشریحی با توجّه به آیهٔ «تبهکاران از چهره‌شان شناخته می‌شوند!» گزینهٔ (۲) از نظر مفهوم درست است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

● اِقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجِب عن الأسئِلة بما يُناسب النّص (۴۴- ۴۶):

يَعود استخدامُ النِّفط الخام إلى خمسة آلاف عام، و تُشير لوحةٌ قديمةٌ إلَى استِخدام النّفط للأغراض الطِّبّيّة وَ الإضاءة لَدَى الطّبقاتِ العُليا مِن المُجتمع الإيرانيّ. تَشمل صِناعةُ النّفطِ عَمَليّاتِ الاِكتِشافِ وَ الاِستخراجِ وَ التّصفية وَ النّقل (غالباً بواسِطة ناقلاتِ النِّفطِ وَ خطوط الأنابيب) و تَسويق (**بازاريابی**) المُنتَجات النِّفطيّة. يَعتمد العالَم الصِّناعيّ عَلَى النِّفط لِبقائه. و يُشكِّل البنزين و الزّيوت النّسبة الكُبرىٰ مِن المُنتَجات النِّفطيّة. يُعَدُّ النّفط أيضاً مادّةً خاماً لِلعَديد مِن المُنتَجات الكيمياويّة مِنها الأدويَة و المَذيبات (**حلّال‌ها**) و الأَسمِدة و مُبيدات الحَشَرات وَ المَطّاط وَ العُطور وَ مَوادّ التَّجميلِ وَ مَعجون الأَسنانِ وَ غَيرها.

ترجمهٔ متن:

استفاده از نفت خام به پنج هزار سال [قبل] برمی‌گردد و یک لوح قدیمی به استفاده از نفت نزد طبقات بالای جامعهٔ ایرانی برای اهداف پزشکی و روشنایی اشاره می‌کند. صنعت نفت شامل عملیات اکتشاف، استخراج، پالایش، حمل‌ونقل (اغلب توسط نفت‌کش‌ها و خطوط لوله‌ها) و بازاریابی فرآورده‌های نفتی است. جهان صنعتی برای بقای خود به نفت وابسته است. بنزین و روغن‌ها بیشترین سهم از فرآورده‌های نفتی را تشکیل می‌دهند. نفت هم‌چنین مادهٔ اوّلیهٔ بسیاری از محصولات شیمیایی از جمله داروها و حلّال‌ها و کودها و حشره‌کش‌ها و پلاستیک (کائوچو) و عطرها و مواد آرایشی و خمیر دندان و ... به شمار می‌رود.

۴۴ عَيِّنِ الصّحيحَ حَسَبَ مَفهومِ النّصّ:

۱) تَشمَل صِناعة النّفط عَملياتِ تَحويل النّفط إلىٰ مُنتَجات أُخرىٰ!

۲) العالَم الصِّناعيّ لا يَحتاجُ إلىٰ النِّفط وَ مُنتَجاتِه!

۳) المَطّاطُ هوَ المادّة الخام الرّئيسيّة لِلمَوادِّ الكيمياويّة!

۴) كانَ الإيرانيّونَ القُدَماءُ يَستخدمونَ النِّفطَ لِلعِلاجِ!

مشاوره برای پاسخ به تست‌های درک مطلب، بهتره یک بار درک مطلب رو سریع بخونی تا هم مفهوم کلی متن رو درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سؤالای درک مطلب بیشتر جزءبین هستن؛ یعنی از مطالب جزئی متن میان و کمی هم کل‌بینن یعنی از مفهوم کلی متن میان و حتّی ممکنه عبارتی خارج از متن، اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده شه.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

Hint صورت تست رو با دقّت بخون و بعد تمام گزینه‌ها رو بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا گزینهٔ درست یا خطا رو انتخاب کنی!

پاسخ خیلی تشریحی ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صنعت نفت عملیّات تبدیل نفت به فرآورده‌های دیگر را شامل می‌شود! (نادرست)

گزینهٔ (۲): جهان صنعتی به نفت و محصولات آن نیاز ندارد! (نادرست)

گزینهٔ (۳): کائوچو همان مادهٔ اوّلیهٔ اصلی برای مواد شیمیایی است! (نادرست)

گزینهٔ (۴): ایرانیان قدیم برای درمان از نفت استفاده می‌کردند! (درست)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۵ عَيِّنِ الخطأ حَسَبَ النّصِّ:

۱) البنزين وَ الزّيت مِن أَهَمّ المُنتَجات النّفطيّة!

۲) فِي البِداية كانَ النّفط فقط لِلطّبقةِ العُليا مِنَ المُجتمَع!

۳) يَتِمّ نَقل النّفطِ فقط عَن طَريقِ خطوط الأَنابيبِ!

۴) قَدِ استَخدَمَ الإنسانُ النّفطَ مُنذُ خَمسةِ آلاف عامٍ!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بنزین و روغن از مهم‌ترین محصولات نفتی هستند! (درست)

گزینهٔ (۲): در ابتدا، نفت فقط برای طبقهٔ بالای جامعه بود! (درست)

گزینهٔ (۳): انتقال نفت فقط از طریق خطوط لوله‌ها انجام می‌شود! (نادرست)

گزینهٔ (۴): انسان از پنج هزار سال [پیش] نفت را به کار گرفته است! (درست)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۶ عيّن الخطأ للكلمات المعيّنة في النّصّ:

۱) يُعدّ: فعلٌ مضارعٌ ـ مجرّدٌ ثلاثيٌّ ـ مفردٌ مذكّرٌ غائبٌ ـ لازمٌ / فعل و نائب فاعله «النَّفط»

۲) يُشكّل: فعلٌ مضارعٌ مِن مزيدٍ ثلاثيٍّ (لَهُ حرفٌ زائدٌ و هو تكرار عين‌الفعل) ـ مُتعدٍّ / فعل و فاعله «البنزين»

۳) استخدام: اسمٌ ـ مصدر (ماضيه: استخدم ـ مزيدٌ ثلاثيٌّ) ـ مُعربٌ / فاعلٌ و مرفوع بالضّمّة

۴) لَوحة: اسمٌ ـ مفردٌ مؤنّثٌ ـ معرب / فاعل لفعل «تُشيرُ» و مرفوع بالضّمّة

مشاوره برای پاسخ به تیپ سؤالی که گزینهٔ خطا رو برای چهار کلمهٔ خط کشیده شده در متن می‌خواد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل بررسی شه تا خطا پیدا بشه. برای «محلّ اعراب (نقش کلمات در جمله)» باید نقش کلمه توی جملهٔ اسمیّه و فعلیّه مشخّص شه.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۷

Hint خصوصیّات فردی کلمات رو بررسی کن.

درس Box

- بعد از تشخیص نوع کلمه مواردی که تا الان خوانده شد، مورد بررسی قرار می‌گیرد:

فعل: ماضی یا مضارع یا امر ـ صیغه (دو صیغهٔ «مفرد مذکّر غائب أو للغائب و مفرد مؤنّث غائب أو للغائبة» بیشتر از صیغه‌های دیگر می‌آید.) ـ ثلاثی مجرّد یا ثلاثی مزید (حروف اصلی، حروف زائد، مصدر، باب و ...) ـ لازم یا متعدّی ـ معلوم یا مجهول (توجّه: فعل مجهول، متعدّی است.)

اسم: مفرد یا مثنّی یا جمع (نوع جمع و مفرد آن) ـ مذکّر یا مؤنّث ـ معرب یا مبنی ـ وزن اسم ... .

المحلّ الإعرابيّ: نقش‌های اصلی کلمه در جملهٔ اسمیّه (مبتدا و خبر) و فعلیّه (فعل معلوم و فاعل و مفعول / فعل مجهول و نایب فاعل) و نقش‌های فرعی (مضافٌ‌إليه و صفت و ...)

حالات اعراب و علامت آن:

۱) اعراب رفع و علامت آن «ـُـ» ، واو (ونَ) در جمع مذکّر، الف (انِ) در مثنّی» کلمات دارای اعراب رفع را «مرفوع» می‌نامند.

۲) اعراب نصب و علامت آن «ـَـ»، یاء (ینَ) در جمع مذکّر، یاء (ینِ) در مثنّی» کلمات دارای اعراب نصب را «منصوب» می‌نامند.

۳) اعراب جر و علامت آن «ـِـ»، یاء (ینَ) در جمع مذکّر، یاء (ینِ) در مثنّی» کلمات دارای اعراب جر را «مجرور» می‌نامند.

- اعراب «فاعل، نایب فاعل، مبتدا و خبر و صفاتشان» مرفوع است.
- اعراب «مفعول و صفتش» منصوب است.
- اعراب «مضافٌ‌إليه» مجرور است.
- چند مثال از محل اعراب کلمات در جملات زیر:

عليٌّ	يَنجَحُ:	على موفّق می‌شود. ـ	هذا	الكِتاب نافعٌ.
مبتدا و مرفوع به ضمّه	خبر از نوع جمله		مبتدا و مبنی	خبر از نوع اسم و مرفوع به ضمّه

این کتاب سودمند است.

كَتَبَ	الطّالِبُ	المُجِدُّ	جوابَ	التّمرينِ.	دانش‌آموز کوشا پاسخ تمرین را نوشت.
فعل	فاعل و مرفوع به ضمّه	صفت و مرفوع به ضمّه	مفعول و منصوب به فتحه	مضافٌ‌اليه و مجرور به کسره	

كُتِبَ	جوابُ	التّمرينِ.	پاسخ تمرین نوشته شد.
فعل مجهول	نایب فاعل و مرفوع به ضمّه	مضافٌ‌اليه و مجرور به کسره	

پاسخ خیلی تشریحی

شکل درست خطا: «لازمٌ ← متعدٍّ»

توجه فعل مجهول از فعل متعدّی ساخته می‌شود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

● عَيِّنِ المُناسِبَ لِلجَوابِ عَنِ الأَسئِلَةِ التّالِيَة (۴۷ـ۵۰):

۴۷ عيِّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) نَقلُ النّفطِ عَبْرَ الْأَنابيبِ أَقَلُّ خَطَراً وَ نَفَقَةً مِن نَقلِهِ بِناقِلاتِ النّفطِ!

۲) اِنفَتَحَ بابُ صالَةِ الامتِحانِ لِلطُّلّاب!

۳) يُستَخرَجُ النّفطُ مِنْ باطِنِ الأَرضِ!

۴) بِلادُنا غَنِيَّةٌ بِالنّفطِ وَ هِيَ تُصَدِّرُ قِسماً مِنهُ إِلَى البُلدانِ الصّناعِيَّة!

مشاوره با این‌که از ضبط حرکات توی کتاب درسی سؤال مستقیم نیومده، ولی در محتوای کتاب وجود داره. تا این‌جا که خوندیم به طور کلّی حرکات میانی و گاهی ابتدایی فعل‌های ثلاثی مزید و مصدرشون، فعل معلوم یا مجهول با توجّه به بودن یا نبودن مفعول در جمله از روی علامت و معنا و هم‌چنین تلفّظ فارسی کلمات عربی از مواردیه که مورد توجّه طرّاحه؛ پس بهتره وزن‌های ماضی، مضارع، امر و مصدر باب‌های ثلاثی مزید و هم‌چنین مبحث اختصاصی که همون اعراب و علامت اسم‌ها با توجّه به نقششون در جمله هست رو یاد بگیری.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

Hint به حرکت میانی فعل با توجّه به موقعیّتش در جمله دقّت کن! به علامت آخر اسم‌ها هم توجّه کن!

درس Box

- عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی باب‌های ثلاثی مزید (به‌جز دو باب) حرکت فتحه (ـَ) دارد و عین‌الفعل در مضارع و امرشان حرکت کسره (ـِ) دارد.

مثال

اِفتَخَرَ (ماضی بر وزن «اِفتَعَلَ») ـ يَفتَخِرُ (مضارع بر وزن «يَفتَعِلُ») ـ اِفتَخِرْ (امر بر وزن «اِفتَعِلْ»)

- عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی و مضارع و امر باب‌های «تَفعُّل» و «تَفاعُل» حرکت فتحه (ـَ) دارد.

مثال

تَقَدَّمَ (ماضی بر وزن «تَفَعَّلَ») ـ يَتَقَدَّمُ (مضارع بر وزن «يَتَفَعَّلُ») ـ تَقَدَّمْ (امر بر وزن «تَفَعَّلْ»)

- در عبارتی که فعل مجهول آمده، غالباً مفعول وجود ندارد، پس اگر در جمله‌ای که فعل مجهول آمده، مفعول نیز آمده، یعنی آن فعل از نظر «ضبط حرکات» خطاست و باید معلوم باشد.

مثال

التّلميذُ يُكتَبُ التّمرينَ: دانش‌آموز تمرین را نوشته می‌شود. (در این عبارت بعد از فعل مجهول «يُكتَبُ»، مفعول «التّمرينَ» با حرکت فتحه ـَ آمده؛ پس باید فعل معلوم یعنی «يَكتُبُ» باشد تا ساختار و معنای جمله درست بیان شود: «التّلميذُ يَكتُبُ التّمرينَ: دانش‌آموز تمرین را می‌نویسد.»)

- اعراب «فاعل، نایب فاعل، مبتدا، خبر و صفاتشان» مرفوع و علامتشان (ضمّه (ـُ)، الف (انِ)، واو (ونَ)) است.
- اعراب «مفعول و صفتش» منصوب و علامتشان (فتحه (ـَ)، یاء (ینِ/ ینَ)) است.
- اعراب «مضافٌ‌إلیه و صفتش» مجرور و علامتشان (کسره (ـِ)، یاء (ینِ/ ینَ)) است.

پاسخ خیلی تشریحی «غَنِيَّةٌ ← غَنِيَّةٌ» خبر و مرفوع به ضمّه است. ـ «تُصَدَّر ← تُصَدِّرُ» فعل مجهول با توجّه به مفعول «قِسماً» باید معلوم باشد، یعنی عین‌الفعل حرکت کسره (ـِ) می‌گیرد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۸ عَيِّنِ الفعلَ المَجهولَ (= المَبني للمَجهول):

۱) يُغلِقِ العُمّالُ الأَنابيبَ بِحَنَفيّاتٍ حَتّىٰ لا يَصْعَدَ النِّفطُ!

۲) عَلَى امْتِدادِ الأَنابيبِ توجَد أَعمِدَةُ اتِّصالاتٍ كَمَحَطّاتِ إنذارٍ!

۳) يُعرِّفنا المعلّم عَلىٰ هذَا الزّميلِ الجديد!

۴) الميناءُ مَكانٌ عَلىٰ ساحِلِ الْبَحرِ نُشاهِد السُّفُنَ إلىٰ جَنبِهِ!

مشاوره برای تشخیص فعل معلوم و مجهول باید به حرکتشون توجّه بشه؛ پس فعل معلوم و مجهول رو از روی علامتشون یاد بگیرا!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

Hint به علامت حروف مضارعه و عین‌الفعل دقّت کن!

درس Box تشخیص فعل معلوم و مجهول در مضارع سه باب «إفعال / تَفعیل / مُفاعَلة» بستگی به حرکت عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) آن‌ها دارد:

	معلوم	مجهول
إفعال:	يُرشِدُ: راهنمایی می‌کند	يُرشَدُ: راهنمایی می‌شود
تفعیل:	يُعلِّمُ: یاد می‌دهد	يُعلَّمُ: یاد داده می‌شود
مُفاعَلَة:	يُشاهِدُ: می‌بیند	يُشاهَدُ: دیده می‌شود

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): يُغلِقُ (علامت حرف مضارع و عین‌الفعل: يُـ ـ لِـ): فعل مضارع معلوم از باب «إفعال» ـ العُمّالُ: فاعل و مرفوع ـ الأَنابيبَ: مفعول و منصوب

گزینهٔ (۲): تُوجَدُ (علامت حرف مضارع و عین‌الفعل: تُـ ـ جَـ): فعل مضارع مجهول ـ أَعمِدَةُ: نایب فاعل و مرفوع

گزینهٔ (۳): يُعَرِّفُ (علامت حرف مضارع و عین‌الفعل: يُـ ـ رِّ): فعل مضارع معلوم از باب «تَفعیل» ـ ضمیر «نا»: مفعول و مبنی ـ المُعلِّمُ: فاعل و مرفوع

گزینهٔ (۴): نُشاهِدُ (علامت حرف مضارع و عین‌الفعل: نُـ ـ هِـ): فعل مضارع معلوم از باب «مُفاعَلَة»، متکلّم مع‌الغیر و فاعل آن ضمیر مستتر «نَحنُ» در فعل ـ السُّفُنَ: مفعول و منصوب

کنکور عيّن المجهول (= المبني للمجهول): *(سؤال ۹۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)*

۱) هاتان البنتان لا تُجالسان المتكبّرات في كلّ الأحوال!

۲) من لم يُؤَدَّبوا في الصِّغر لا يُؤدّبهم في الكبر إلّا الدهر!

۳) أُختي لا تُريد أن تُنفق ممّا لا تُحبّ بل تُحبّ أن تُعطي أحسنَ ما عندها!

۴) إنّ كثيراً من المخترعين لم تُضعّف عزمَهم حادثةٌ بل تُوصِلهم إلى هدفهم!

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۴۹ عيّن ما جاءَ فيه نائبُ الفاعل:

۱) كيف تطبخ حَلَويّاتٍ لَذيذةً في مطبخك!

۲) البِئرُ حُفرَةٌ عَميقَةٌ يستخرج منها المهندسون الماءَ أَوِ النِّفط!

۳) النِّفطُ سائلٌ أَسوَد تصنع أشياء كثيرة مِنه!

۴) ننقل النِّفطَ مِن المَصفى إلىٰ ميناءِ التّصديرِ!

مشاوره برای پیداکردن یه محل اعراب، باید به کلمهٔ قبل و بعدش و حتّی جمله‌ش توجّه کرد. تشخیص نایب فاعل جزء قواعد اختصاصیه که وابسته به پیداکردن فعل مجهول و نبودن مفعول توی اون جمله‌ست. اگه فعل علامت نداره، ساختار و معنی جمله، معلوم و مجهول بودن فعل رو نشون می‌ده.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

Hint ببین بعد از کدوم فعل متعدّی، مفعول نیومده!

درس Box

- نایب فاعل، بعد از فعل مجهول می‌آید و اعراب مرفوع با علامت «ضمّه (ـُ)، (ـُ) / الف (انِ) در مثنّی/ واو (ونَ) در جمع مذکّر سالم» دارد:

مثال

كُتِبَ التّمرينانِ في المكتبة. (كُتِبَ: فعل مجهول ـ التّمرينانِ: نایب فاعل و مرفوع به الف)

تُعرَفُ الأَشياءُ بأضدادِها. (تُعرَفُ: فعل مجهول ـ الأشياءُ: نایب فاعل و مرفوع به ضمّه (ـُ))

- عبارتی که مفعول دارد، فعلش غالباً معلوم است.

يَعرِفُ الإنسانُ الأشياءَ بأضدادِها. (يَعرِفُ: فعل معلوم ـ الإنسانُ: فاعل و مرفوع به ضمّه (ـُ) ـ الأَشياءَ: مفعول و منصوب به فتحه (ـَ))

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «تَطبُخُ» با توجّه به کلمهٔ پرسشی «كَيفَ» و ضمیر مخاطب «كَ» در «مَطبَخِكَ»، و علامت اسم و صفت بعدش «حَلَويّاتٍ لَذيذةً»، فعل مضارع معلوم، مفرد مذکّر مخاطب است. ـ [ضمیر مستتر «أنتَ»: فاعل] ـ حَلَويّاتٍ لَذيذةً: مفعول و صفت آن. ترجمهٔ عبارت: «چگونه در آشپزخانهٔ خود شیرینی‌هایی خوشمزه می‌پزی؟!»

گزینهٔ (۲): «يَستَخرِجُ» با توجّه به علامت «واو» در «المُهندسونَ» و علامت منصوب در «الماءَ»، فعل مضارع معلوم است. ـ المُهندِسونَ: فاعل ـ الماءَ: مفعول. ترجمهٔ عبارت: «چاه یک گودال عمیق است که مهندسان از آن، آب یا نفت استخراج می‌کنند!»

گزینهٔ (۳): «تُصنَعُ» با توجّه به تناسب با «الأَشياءُ» و معنی عبارت، فعل مضارع مجهول است. ـ الأَشياءُ: نایب فاعل و مرفوع

ترجمهٔ عبارت: «نفت مایع سیاه‌رنگی است که از آن چیزهای زیادی ساخته می‌شود!»

گزینهٔ (۴): «نَنقُلُ» فعل مضارع معلوم، متکلّم مع‌الغیر [و فاعل آن ضمیر مستتر «نَحنُ» در فعل است.] ـ النِّفطَ: مفعول و منصوب.

ترجمهٔ عبارت: «[ما] نفت را از پالایشگاه به بندر صادرات منتقل می‌کنیم!»

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۰ عيّن الصّحيح في بناء المجهول:

۱) سَمِعَ الطلّابُ صَوتاً من بعيدٍ فخاف الجميعُ! ← سُمِعَت صَوتٌ من بعيدٍ فخاف الجميعُ!

۲) أَغلَقَ السّائِقُ بابَ حافِلة المَدرسة! ← أُغلِقَ بابُ حافِلة المَدرسة!

۳) تَغسِلُ الأُمُّ مَلابِسَ الأَطفالِ كُلَّ أُسبوعٍ! ← تُغسِلُ مَلابِسَ الأَطفالِ كُلَّ أُسبوعٍ!

۴) صَنَعَ مُهندسو الكهرباء جِهازاً لتقليل الاِستِهلاكِ! ← صُنِعَ جهازٌ لتقليل الاِستِهلاكِ!

مشاوره گاهی سؤال از محتوای کتاب درسی طرح می‌شه. تبدیل جملهٔ معلوم به مجهول توی قواعد کتاب نیومده، ولی در ساخت فعل مجهول از فعل متعدّی و آمدن نایب فاعل به جای مفعول در جملهٔ مجهول، این تیپ سؤال طرح می‌شه!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

Hint به نوع فعل و تناسب آن با نایب فاعل توجّه کن.

درس Box

- شروع جمله با فعل متعدّی باشد اجزای اصلی آن «فعل»، «فاعل» و «مفعول» است.
- اعراب و علامت فاعل، مرفوع (به ضمّه (ـُ ، ـٌ)، الف (انِ)، واو (ونَ)) و اعراب و علامت مفعول، منصوب (به فتحه (ـَ ، ـً)، یاء (ینِ / ینَ)) و کسره (اتِ / اتٍ)) است.
- ساخت فعل ماضی مجهول: عین‌الفعل حرکت کسره (ـِ) و حروف حرکت‌دار قبل از آن، ضمّه (ـُ) می‌گیرد.
- ساخت فعل مضارع مجهول: حروف مضارعه ضمّه (ـُ) و عین‌الفعل حرکت فتحه (ـَ) می‌گیرد.
- در مجهول‌کردن جملهٔ معلوم، فاعل به همراه صفت یا مضافٌ‌إلیه خود حذف می‌شود و مفعول به‌جای فاعل و در نقش نایب فاعل با علامت مرفوع می‌آید، سپس فعل طبق جنس نایب فاعل، مجهول می‌شود.

مثال

خَلَقَ	اللّهُ	الإنسانَ ←	خُلِقَ	الإنسانُ.
فعل ماضی معلوم	فاعل و مرفوع	مفعول و منصوب	فعل ماضی مجهول	نایب فاعل و مرفوع
تَكتُبُ	الطّالِبَةُ	التّمرينَ. ←	يُكتَبُ	التّمرينُ.
فعل مضارع معلوم	فاعل و مرفوع	مفعول و منصوب	فعل مضارع مجهول	نایب فاعل و مرفوع

پاسخ خیلی تشریحی شکل درست مجهول برای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سُمِع صَوتٌ ... (طبق نایب فاعل مذکّر، فعل ماضی مجهول، مفرد مذکّر غایب می‌شود.)

گزینهٔ (۲): أُغلِقَ بابُ ... (از ماضی معلوم، باید ماضی مجهول ساخته شود. «أُغلِقَ» مضارع معلوم از باب إفعال، متکلّم وحده است.)

گزینهٔ (۳): تُغسَلُ مَلابِسُ ... (حرکت عین‌الفعل در مضارع مجهول فتحه (ـَ) می‌شود، و اعراب و علامت نایب فاعل، مرفوع به ضمّه (ـُ) می‌شود.)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۱ **محققی در حین پژوهش دربارهٔ مسیرهای دریایی در دورهٔ هخامنشیان، به فردی به نام اسکیلاکس برخورد کرده است. کدام گزینه می‌تواند یکی از نتایج پژوهش محقق دربارهٔ این فرد باشد؟**

۱) یکی از اهالی آسیای صغیر بود که برای نخستین بار از طریق رود سند به اقیانوس هند رسید.

۲) با عبور از رود سند، اقیانوس هند و دریای سرخ، مسیر هند به مصر را کشف کرد.

۳) به دستور داریوش بزرگ از طریق مسیرهای آبی از مصر به هند رفت.

۴) اولین فردی بود که از طریق مسیر آبی به مصر رسید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

داریوش بزرگ، پادشاه هخامنشی در جریان لشکرکشی به هندوستان، وقتی که به رود سند رسید، یکی از اهالی آسیای صغیر به نام اسکیلاکس را مأمور کشف مسیرهای آبی کرد. وی مسیر رود سند را تا اقیانوس هند ادامه داد و سپس با عبور از دریای سرخ به مصر رسید. در نتیجهٔ این سفر، برای نخستین بار، مسیر دریایی میان هند و مصر شناسایی شد.

گول نخوری ✘

اسکیلاکس اولین فردی بود که از طریق مسیر آبی از هند به مصر رسید، ولی احتمالاً اولین نفری نبود که از طریق مسیر آبی به مصر رسیده است! *ممکنه قبل از اون فیلیا از جاهایی غیر از هند، از طریق دریا به مصر رفته باشن!*

کنکور

محققی به پژوهش دربارهٔ ایران در دورهٔ ساسانیان پرداخته است. کدام مورد از نتایج پژوهش او درست است؟

(سؤال ۱۰۴ کنکور ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)

۱) زنجیره‌ای از شهرها با کارکرد دفاعی در مرزهای شمال شرقی ساخته شد.

۲) کشاورزی در سیستان و خوزستان توسعه یافت.

۳) نقش دبیران در تشکیلات قضایی افزایش یافت.

۴) سکهٔ طلای ایران از چین تا اروپا رایج بود.

Telegram: @konkur_in

۵۲ **مطابق کتاب درسی تاریخ (۱)، برای اثبات کدام‌یک از عبارت‌های زیر دربارهٔ وضعیت راه و حمل‌ونقل در ایران باستان، به یک مورخ غیرایرانی استناد شده است؟**

۱) بهره‌مندی ایرانیان از اِرّابه و گاری‌های دوچرخ و چهارچرخ که با اسب کشیده می‌شدند.

۲) جادهٔ شاهی شوش یکی از پایتخت‌های هخامنشی را به سارد متصل می‌کرد.

۳) سنگ فرش‌کردن جاده‌هایی که از زمین سست یا باتلاقی عبور می‌کرد.

۴) ایستگاه‌هایی با امکانات فراوان در فواصل مشخص، در طول جادهٔ شاهی هخامنشی وجود داشت.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ به گفتهٔ هرودت، در طول جادهٔ شاهی، به فاصلهٔ هر ۲۵ یا ۳۰ کیلومتر، ایستگاه‌هایی با امکانات فراوان برای مسافران و کاروان‌ها ایجاد شده بود.

نکته

- در دورهٔ هخامنشیان شبکهٔ وسیعی از جاده‌ها ساخته شد که مراکز اصلی حکومت را به یکدیگر و هم‌چنین به کشورهای همسایه وصل می‌کرد. مهم‌ترین آن‌ها جادهٔ شاهی بود که به فرمان داریوش بزرگ احداث شد.
- هرودت، یکی از بزرگ‌ترین مورخان یونانی در عهد باستان به شمار می‌رود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۳ کدام موارد دربارهٔ وضعیت پول در ایران باستان مطالب درستی را بیان می‌کنند؟

الف) تا زمان داریوش بزرگ در بیشتر نواحی تحت فرمان حکومت هخامنشی، سکه رواج چندانی نداشت و مبادلهٔ کالا به صورت پایاپای انجام می‌گرفت.

ب) در دوران هخامنشیان، سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقهٔ وسیعی به جریان افتاد.

ج) داریوش سکه‌هایی با وزن و عیار مشخص ضرب کرد که فقط در قلمرو هخامنشیان اعتبار داشت.

د) در دورهٔ هخامنشیان، ضرب سکهٔ طلا در انحصار شاهان بود و ساتراپ‌ها با اجازهٔ پادشاه می‌توانستند سکهٔ نقره ضرب کنند.

۱) الف ـ د
۲) الف ـ ج
۳) ب ـ د
۴) ب ـ ج

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) در دوران اشکانیان و به‌ویژه ساسانیان، کاربرد پول به‌خصوص در شهرها گسترش یافت و سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقهٔ وسیعی به جریان افتاد.

ج) داریوش سکه‌هایی با وزن و عیار مشخص ضرب کرد که در سراسر قلمرو هخامنشیان و حتی فراتر از آن اعتبار داشت.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۴ **هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب، مربوط به کدام‌یک از دوره‌های ایران باستان می‌باشد؟**

الف) شواهد و مدارک تاریخی، دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی دارد.

ب) همگام با توسعهٔ شهرنشینی، صنعت نیز رشد کرد و کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد.

ج) کارگاه‌های بافندگی متعددی در شوش، جندی‌شاپور (گُندی‌شاپور) و شوشتر ایجاد شد.

د) تجارت مانند گذشته، محدود و منحصر به اشیای تجملی و گران‌قیمت نبود.

۱) اشکانیان ـ ساسانیان ـ ساسانیان ـ هخامنشیان

۲) اشکانیان ـ اشکانیان ـ ساسانیان ـ هخامنشیان

۳) سلوکیان ـ هخامنشیان ـ اشکانیان ـ ساسانیان

۴) سلوکیان ـ هخامنشیان ـ ساسانیان ـ اشکانیان

مشاوره ویژگی‌های دوره‌های مختلف تاریخی، یکی از موارد مورد توجه طراحان کنکور سراسری در سال‌های اخیر بوده است. برای درست پاسخ دادن به این تیپ از سؤالات، باید ویژگی‌های هر دوره را بشناسید و شباهت‌ها و تفاوت‌های هر دوره با دوره‌های دیگر را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد:

الف) شواهد و مدارک تاریخی، دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان دارد.

ب) در دوران فرمانروایی ساسانیان، همگام با توسعهٔ شهرنشینی، صنعت نیز رشد کرد و کیفیت کالاهای تولیدی بهتر شد.

ج) حکومت ساسانی با در اختیار گرفتن واردات ابریشم خام از چین و کوچاندن بافندگان ماهر از قلمرو روم در شام (سوریه) به ایران، کارگاه‌های بافندگی متعددی را در شوش، جندی‌شاپور (گُندی‌شاپور) و شوشتر ایجاد کرد.

د) در عهد هخامنشیان تجارت مانند گذشته، محدود و منحصر به اشیای تجملی و گران‌قیمت نبود، بلکه شامل انواع مختلفی از مواد اولیه مانند فلزات و چوب، محصولات کشاورزی، دامی و تولیدات صنعتی می‌شد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۵ **کدام گزینه دربارهٔ اوزان و مقیاس‌ها در دورهٔ هخامنشیان صحیح است؟**

۱) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را حفظ کردند و تنها برخی واحدها را حذف کردند.

۲) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را حفظ کردند و واحدهای تازه‌ای به آن افزودند.

۳) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را تغییر دادند و واحدهای تازه‌ای به آن افزودند.

۴) هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را تغییر دادند و برخی واحدها را حذف کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هخامنشیان واحدهای وزن و اندازه‌گیری ایلامیان را حفظ کردند و واحدهای تازه‌ای به آن افزودند. به دستور داریوش بزرگ، واحدهای وزن و اندازه‌گیری مشخصی برای شهریاری هخامنشی تعیین شد. تعدادی از وزنه‌های آن دوره بر جا مانده است. پیمانه یا کیل در زندگی اقتصادی دوران هخامنشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود، چون در آن روزگار میزان و مقدار مواد خوراکی را به جای وزن‌کردن، با پیمانه تعیین می‌کردند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۶ **کدام گزینه به وجه اشتراک اوایل دورهٔ ساسانیان با دوران اشکانیان و هخامنشیان اشاره می‌کند؟**

۱) جایگاه پایین روحانیون زرتشتی

۲) مکتوب‌کردن روایات دینی و مذهبی

۳) رسمیت‌یافتن دین زرتشتی

۴) آزادی مردم در انجام مراسم دینی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

اشکانیان مانند هخامنشیان، حامی سیاست آزادی دینی بودند. ایرانیان و دیگر مردمان در ستایش خدایان و انجام مراسم دینی خود آزاد بودند. در آغاز دورهٔ ساسانیان نیز پیروان دین‌های مختلف هم‌چنان در آرامش زندگی می‌کردند، اما با رسمیت‌یافتن دین زرتشتی و نیرومندشدن موبدان، برخی گروه‌های غیر زرتشتی، همچون مانویان و مسیحیان با مسائل و مشکلاتی روبه‌رو شدند.

Telegram: @konkur_in

تاریخ

۵۷ **کدام گزینه مطلب درستی را دربارهٔ کتاب شاپورگان بیان می‌کند؟**

۱) از جمله مهم‌ترین کتاب‌های نگاشته‌شده به زبان پهلوی و دانشنامه‌ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است.

۲) بندهش و دینکرد از جمله بخش‌های این کتاب به شمار می‌روند که به خط پهلوی نگاشته شده‌اند.

۳) مانی تألیف این کتاب را در عصر شاپور یکم آغاز کرد و در عصر بهرام یکم به اتمام رساند.

۴) مانی عقاید خود را در این کتاب ارائه کرد اما نتوانست شاپور را به دین مانوی متمایل کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۴

درس Box

در زیر به کتب دینی زرتشتی در عصر ساسانیان می‌پردازیم:

- اوستا به زبان پهلوی ترجمه و شرح و تفسیرهایی بر آن نوشته شد.
- کتاب‌های اعتقادی براساس تعالیم زرتشت به زبان پهلوی تألیف شد:

۱) از جمله مهم‌ترین و مفصل‌ترین این کتاب‌ها باید از دینکرد نام برد که دانشنامه‌ای مشتمل بر عقاید زرتشتی است.

۲) بُندَهِش از جملهٔ دیگر کتاب‌های آن دوره به شمار می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مانی عقاید خود را در کتابی با عنوان شاپورگان نوشت و به شاپور هدیه کرد، اما این پادشاه ساسانی بر دین زرتشتی باقی ماند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۸ **در فاصلهٔ سال‌های ۵۱ تا ۷۸ میلادی، کدام رویداد مرتبط با دین زرتشتی رخ داد؟**

۱) پرستش مهر و آناهیتا در قالب دین زرتشتی

۲) گرویدن اولین شاه اشکانی به دین زرتشتی

۳) گردآوری متون پراکنده اوستا به دستور پادشاه اشکانی

۴) راه‌یافتن دین زرتشتی به قلمرو روم در آسیای صغیر توسط موبدان اشکانی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بلاش یکم (حکومت ۷۸ ـ ۵۱ م.) دستور داد متون پراکندهٔ اوستا گردآوری شود.

نکته

- در اواسط دورهٔ اشکانیان، دین زرتشتی نفوذ و گسترش چشمگیری یافت و برخی از پادشاهان اشکانی به این دین گرویده و یا از آن پشتیبانی کردند.
- در عهد اشکانی، ستایش ایزدمهر (میترا) به قلمرو روم در آسیای صغیر راه یافت و در آن‌جا به کیشی مستقل تبدیل شد، سپس به اروپا رسید.
- در دوران سلوکیان و اشکانیان، علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می‌شدند. پس ستایش مهر و آناهیتا در قالب دین زرتشتی نمی‌گنجد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۵۹ **طبق نظر مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱)، پژوهشگران برجستهٔ ایرانی و غیرایرانی در خصوص کدام‌یک از موارد زیر اختلاف نظر دارند؟**

۱) پذیرش یا عدم پذیرش دین زرتشتی از سوی مغان

۲) پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی یا اعتقاد آنان به باورهای کهن ایرانی

۳) ورود یا عدم ورود آیین‌های جدید به ایران در عصر اشکانیان

۴) مخالفت یا عدم مخالفت موبدان با آیین مانوی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی

با این‌که سنگ‌نوشته‌ها، نوشته‌های یونانی به‌ویژه تاریخ هرودت و نیز کاوش‌های باستان‌شناسی، آگاهی‌های ارزشمندی دربارهٔ باورها، آداب و مراسم دینی پارسیان ارائه می‌کنند، اما پژوهشگران برجستهٔ ایرانی و غیرایرانی در خصوص پیروی هخامنشیان از دین زرتشتی، اختلاف نظر دارند:

عده‌ای از آنان، بر پایهٔ برخی از مندرجات سنگ‌نوشته‌ها و دیگر شواهد تاریخی، استدلال می‌کنند که هخامنشیان زرتشتی بوده‌اند و گروهی دیگر این نظر را قبول ندارند و می‌گویند، شاهان هخامنشی به باورهای کهن ایرانی اعتقاد داشته‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مُغان، به تدریج دین زرتشتی را پذیرفتند، به پیشوایان دینی جامعهٔ زرتشتی تبدیل شدند. آنان نقش مهمی در آمیختن باورهای دینی کهن خود با تعالیم زرتشت داشتند.

گزینهٔ (۳): آیین بودایی از آیین‌هایی بود که در دورهٔ اشکانیان به ایران نفوذ کرد و مبلغان بودایی در سرزمین‌های شرقی حکومت اشکانی به تبلیغ اندیشه و آموزه‌های بودا می‌پرداختند.

گزینهٔ (۴): موبدان به شدت با آیین مانوی مخالف بودند. آنان پس از شاپور، اقدامات خود را برای نابودی مانی و مانویان تشدید کردند.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۰ **کدام گزینه دربارهٔ وضعیت دین در دورهٔ ساسانی مطلب درستی را بیان می‌کند؟**

۱) رسمیت‌یافتن دین زرتشتی در این دوره باعث شد قدرت پادشاهان، مورد تأیید روحانیون زرتشتی قرار بگیرد.

۲) پادشاهان با وجود بهره‌مندی از حمایت روحانیون زرتشتی، به پشتیبانی از دین زرتشتی نپرداختند.

۳) پیروان دین مسیح مانند زرتشتیان احساس امنیت و آزادی داشتند.

۴) علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی و رومی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می‌شدند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

دورهٔ ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؛ چراکه حکومت ساسانی، این دین را دین رسمی ایران اعلام کرد. با این اقدام، دین و سیاست به هم گره خوردند. از یک سو، پادشاهان ساسانی به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند و از سوی دیگر روحانیون زرتشتی، قدرت و حاکمیت پادشاهان ساسانی را تأیید کردند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۲): پادشاهان ساسانی به پشتیبانی کامل از دین رسمی پرداختند.

گزینهٔ (۳): پیروان دین مسیح که در معرض آزار و اذیت حکومت روم قرار داشتند، در قلمرو اشکانیان احساس امنیت و آزادی می‌کردند.

گزینهٔ (۴): در دوران سلوکیان و اشکانیان، علاوه بر اهوره‌مزدا، خدایان کهن ایرانی همچون مهر و آناهیتا هم ستایش می‌شدند.

امتحان نهایی **چرا دورهٔ ساسانیان اهمیت بسزایی در تاریخ دین زرتشتی دارد؟** *(سؤال ۲۰ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۱ با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

الف) شهرستان	ب) دهستان	ج) رستاک	د) تسوگ
۱) «ج» ← مغایر با	«ب» ← مطابق با	«د» / «د» ← مطابق با	«الف» ← مغایر با «ج»
۲) «د» ← مغایر با	«ب» ← مطابق با	«ج» / «ج» ← مطابق با	«الف» ← مغایر با «د»
۳) «د» ← مغایر با	«ب» ← مطابق با	«ج» / «د» ← مطابق با	«الف» ← مغایر با «ج»
۴) «ج» ← مغایر با	«ب» ← مطابق با	«د» / «ج» ← مطابق با	«الف» ← مغایر با «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در دورهٔ ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

یعنی چی؟ «الف» و «د»، یکسان هستن، یعنی هفتشون معادل شهرستان هستن، از اون طرف «ب» و «ج» هم یکسان هستن و هفتشون معادل دهستان هستن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست ـ درست

گزینهٔ (۲): درست ـ نادرست

گزینهٔ (۴): نادرست ـ نادرست

کنکور

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟ *(سؤال ۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

الف) پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.

ب) دولت میانمار مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع اعلام کرده است.

ج) نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست، بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.

د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

Telegram: @konkur_in

۱) «الف» ← (مغایر با) ← «ج» ← (مطابق با) ← «ب» / «ب» ← (مطابق با) ← «د» ← (مغایر با) ← «الف»

۲) «ب» ← (مغایر با) ← «ج» ← (مطابق با) ← «الف» / «الف» ← (مطابق با) ← «د» ← (مغایر با) ← «ب»

۳) «ب» ← (مغایر با) ← «ج» ← (مطابق با) ← «الف» / «ب» ← (مطابق با) ← «د» ← (مغایر با) ← «الف»

۴) «الف» ← (مغایر با) ← «ج» ← (مطابق با) ← «ب» / «الف» ← (مطابق با) ← «د» ← (مغایر با) ← «ب»

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۲ کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در دورهٔ ..... ایران به ..... ایالت و ..... ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از .....، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.»

۱) قاجاریه ـ چهار ـ دوازده ـ آذربایجان

۲) صفویه ـ چهار ـ ده ـ آذربایجان

۳) قاجاریه ـ شش ـ دوازده ـ کردستان

۴) صفویه ـ شش ـ ده ـ کردستان

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در دورهٔ قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.

Telegram: @konkur_in

۶۳ تقسیمات کشوری در ایران به چه منظوری صورت گرفته است؟

الف) ادارهٔ بهتر کشور

ب) شناخت علمی‌تر

ج) خدمات مناسب‌تر

د) تأمین نیازهای مردم

۱) «ب» ـ «ج» ـ «د»

۲) «الف» ـ «ب» ـ «د»

۳) «الف» ـ «ب» ـ «ج»

۴) «الف» ـ «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

- تقسیمات کشوری در ایران
  - چرا کشور را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند؟
    - ادارهٔ بهتر کشور
    - عرضهٔ مناسب‌تر خدمات
    - تأمین نیازهای مردم
  - استان
    - از به هم پیوستن چند شهرستان همجوار تشکیل شده است.
    - استان با توجه به موقعیت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی تشکیل می‌شود.
    - استان، توسط استاندار اداره می‌شود.
  - شهرستان
    - از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده است.
    - شهرستان از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی است.
    - شهرستان توسط فرماندار اداره می‌شود.
  - بخش
    - از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر تشکیل شده است.
    - بخش از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی است.
    - بخش، توسط بخشدار اداره می‌شود.
  - دهستان
    - کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدودهٔ جغرافیایی معین است.
    - دهستان از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعهٔ همجوار تشکیل می‌شود.
    - دهستان از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن است.
    - دهستان امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سامانه و شبکه‌ای واحد را فراهم می‌سازد.
  - شهر
    - محلی است با حدود قانونی که در محدودهٔ جغرافیایی بخش واقع شده است.
    - شهر از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی (ظاهری) با ویژگی‌های خاص خود است.
    - اکثریت ساکنان دائمی شهر در مشاغل، تجارت، صنعت، کشاورزی، خدمات و فعالیت‌های اداری اشتغال دارند.
    - شهر توسط شهردار اداره می‌شود.
  - روستا
    - واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.
    - از لحاظ محیط زیستی، وضعیت طبیعی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همگن است.
    - حداقل جمعیت ساکن در روستا، ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر است.
  - سلسله‌مراتب نظام اداری کشور
    - از لحاظ نظام اداری، دهستان تابع ← بخش است.
    - بخش تابع ← شهرستان است.
    - شهرستان تابع ← استان است.
    - استان تابع ← تشکیلات مرکزی (پایتخت) است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای ادارهٔ بهتر کشور، عرضهٔ خدمات مناسب‌تر و تأمین نیازهای مردم آن را به واحدهای کوچک‌تری تقسیم می‌کنند. این تقسیمات متناسب با موقعیت و زمان، تغییر می‌یابد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۴ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی تدوین شده است؟

الف) بخش **ب) شهرستان** **ج) دهستان** **د) روستا**

۱) «د» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است و «ب» توسط فرماندار اداره می‌شود.

۲) «د» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و «ج» از به هم پیوستن چندین روستا به وجود آمده است.

۳) «ج» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و «ب» توسط شهردار اداره می‌شود.

۴) «الف» از به هم پیوستن چندین دهستان به وجود می‌آید و «ج» واحد مبدأ تقسیمات کشوری است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

«روستا» (د)، واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و «دهستان» (ج) از به هم پیوستن چندین روستا به وجود آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): روستا (د) واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و دهستان (ج) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری است.

گزینهٔ (۳): روستا (د) واحد مبدأ تقسیمات کشوری است. شهر توسط شهردار اداره می‌شود و شهرستان (ب) توسط فرماندار اداره می‌شود.

گزینهٔ (۴): روستا (د) واحد مبدأ تقسیمات کشوری است و دهستان (ج) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری می‌باشد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

مشابه امتحان نهایی

۶۵ از دیدگاه علم جغرافیا، کدام شکل و به چه دلیل یک سکونتگاه را نشان می‌دهد؟

الف

ب

۱) شکل «ب» ـ شکل سکونتگاه را به طور دقیق‌تر و با جزئیات بیشتر نشان می‌دهد.

۲) شکل «الف» ـ تعداد سکونتگاه‌های بیشتری را نشان می‌دهد.

۳) شکل «الف» ـ از مجموعه مساکنی که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند، تشکیل شده است.

۴) شکل «ب» ـ تأثیر عوامل انسانی و عوامل طبیعی در آن بهتر دیده می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

سکونتگاه	سکونتگاه چیست؟ (از نگاه جغرافیا)	محلی است از مجموعهٔ مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند.
		هر شهر و روستا یک سکونتگاه است.
	سکونتگاه معمولاً با چه مواردی شناخته می‌شود؟	محل آسایش
		مکانی برای رفع نیازهای زیستی و حیاتی
	انسان بخشی از هویت خود را از قلمروهای سکونتگاهی اخذ کرده و نسبت به زادگاه خود تعلّق خاطر و حس دفاع و فداکاری دارد.	
	با ساکن‌شدن انسان در یک مکان، اولین سکونتگاه‌ها یا روستاها پدید آمدند.	
	افزایش جمعیت در سکونتگاه‌های روستایی، باعث ایجاد شهرهای اولیه شد.	

پاسخ خیلی تشریحی ✔

شکل «الف» نمایش‌دهندهٔ یک سکونتگاه از دیدگاه علم جغرافیا است؛ زیرا از این دیدگاه، سکونتگاه محلی است از مجموعهٔ مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل‌گیری آن نقش دارند.

امتحان نهایی

از دیدگاه علم جغرافیا کدام شکل، یک سکونتگاه را نشان می‌دهد؟ دلایل خود را توضیح دهید.

(سؤال ۲۰ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

(۱)

(۲)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۶ کدام عامل نقش بیشتری در شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران دارد و بیشتر شهرهای ایران در چه ارتفاعی واقع شده‌اند؟

۱) آب ـ ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متری
۲) آب‌وهوا ـ ارتفاع ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متری
۳) آب ـ ارتفاع ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متری
۴) آب‌وهوا ـ ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متری

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

عواملی که در شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران نقش داشته‌اند	عاملی که در شکل‌گیری سکونتگاه‌ها نقش پررنگ‌تری داشته است. ← (دسترسی به) آب
	بسیاری از سکونتگاه‌های اولیه، در کنار رودها به وجود آمده‌اند.
	همواره آب در هر مکان، در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن‌شدن به صورت دائم نقش مهمی داشته است.
	بزرگ‌ترین شهرهای ایران در گذشته، در مسیر راه‌های کاروان‌رو و بازرگانی داخلی یا خارجی شکل گرفته‌اند.

پراکندگی شهرهای ایران براساس ارتفاع	پایین‌تر از سطح دریا تا ۵۰۰ متر	٪۲۷
	۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر	٪۱۳
	۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر	٪۵۳
	۲۰۰۰ متر به بالا	٪۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در بین عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌های شهری و روستایی ایران، آب بیشترین اهمیت را داشته است و بیش از ٪۵۳ شهرهای ایران در ارتفاع ۲۰۰۰ ـ ۱۰۰۰ متری واقع شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): آب‌وهوا یکی از عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران است، نه مهم‌ترین آن و تنها ٪۱۳ شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ ـ ۵۰۰ متری قرار دارند.

گزینهٔ (۳): تنها ٪۱۳ از شهرهای ایران در ارتفاع ۱۰۰۰ ـ ۵۰۰ متری قرار دارند.

گزینهٔ (۴): آب‌وهوا یکی از عوامل شکل‌گیری سکونتگاه‌های ایران است، نه مهم‌ترین آن.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۶۷ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب ویژگی کدام نوع از سکونتگاه‌های ایران را نشان می‌دهد؟

الف) تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوهٔ زندگی مردم مشاهده می‌شود.

ب) این شکل از سکونتگاه، قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه شناخته‌شده در ایران است.

ج) نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند.

د) ساکنان آن به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند.

۱) شهری ـ روستایی ـ عشایری ـ روستایی

۲) روستایی ـ عشایری ـ روستایی ـ عشایری

۳) روستایی ـ روستایی ـ عشایری ـ عشایری

۴) شهری ـ عشایری ـ روستایی ـ عشایری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) تفاوت بسیاری در ارزش‌ها، آداب و رسوم و شیوهٔ زندگی مردم مشاهده می‌شود. ← شهری

ب) قدیمی‌ترین نوع سکونتگاه در ایران شناخته می‌شود. ← عشایری

ج) نسبت به آداب و رسوم محل زندگی خود پایبند هستند. ← روستایی

د) به طور مستقیم از منابع طبیعی استفاده می‌کنند. ← عشایری

Telegram: @konkur_in

۶۸ کدام گزینه به ترتیب در مورد شهر «سلماس» درست و در مورد شهر «همدان» نادرست است؟

الف) شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند.

ب) شهر در حول محورهای ارتباطی و یا در امتداد رود یا دریا و دریاچه شکل گرفته است.

ج) در این شهر، یک شبکهٔ مستطیل‌شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ج» ـ «الف»
۳) «ب» ـ «الف»
۴) «ج» ـ «ب»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- شهر شعاعی (ستاره‌ای): در این نوع از شهرها، شهر دارای یک مرکز اصلی (میدان) بوده و خیابان‌ها و شبکه‌های مهم از آن مرکز به صورت شعاعی منشعب می‌شوند و سایر فضاها، اطراف آن‌ها شکل می‌گیرند، مانند شهر همدان (الف).
- شهر شطرنجی: در این شهرها، یک شبکهٔ مستطیل‌شکل از راه‌های ارتباطی، زمین‌های شهر را به بلوک‌ها و قطعات همسان تقسیم می‌کند، مانند شهر سلماس (ج).
- شهرهای خطی: شهری که حول محورهای ارتباطی (ریلی و جاده‌ای) و یا در امتداد رود، دریا و دریاچه به صورت خطی شکل گرفته است.

Telegram: @konkur_in

۶۹ امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و ..... .

۱) این نقش‌ها در چهره و سیمای آن‌ها منعکس می‌شود

۲) براساس وضع جغرافیایی آن‌ها، اعم از طبیعی یا انسانی تعیین می‌شود

۳) این نقش‌ها در طول زمان تغییر می‌کنند

۴) این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔ امروزه اغلب سکونتگاه‌ها چند نقش دارند و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند، مثل تهران که نقش سیاسی، اداری، مذهبی، صنعتی، دانشگاهی و ... را دارا است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۰ **کدام گزینه با توجه به نقش شهرهای زیر، به درستی تدوین شده است؟**

الف) اصفهان　　ب) سرعین　　ج) پیرانشهر　　د) اراک

۱) شهر «الف» برخلاف شهر «ج» و همانند شهر «د» دارای نقش صنعتی است.

۲) شهر «ب» همانند شهر «ج» و برخلاف شهر «د» دارای نقش گردشگری است.

۳) شهر «د» برخلاف شهر «الف» و همانند شهر «ب» دارای نقش گردشگری است.

۴) شهر «ج» همانند شهر «د» و برخلاف شهر «الف» دارای نقش صنعتی است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شهرهای اصفهان (الف) و اراک (د) دارای نقش صنعتی، شهر سرعین (ب) دارای نقش گردشگری و شهر پیرانشهر (ج) دارای نقش نظامی است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۱ کدام عبارت قضیهٔ شرطی متصل محسوب نمی‌شود؟

۱) چو عاشق می‌شدم، گفتم که بردم گوهر مقصود

۲) چو بیند روی ماه تو، نبیند آفتابی را

۳) چو دانی و پرسی، سؤالت خطاست

۴) چو عاشق باشد او، داند که دریایی است بی‌ساحل

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

- به نوع اول قضیهٔ شرطی که ساختار آن به صورت «اگر ..... آن‌گاه .....» است ← «شرطی متصل» می‌گویند.
- وجه تسمیهٔ این نوع قضیهٔ شرطی این است که به ملازمه و همراهی یا اتصال و پیوستگی دو نسبت حکم می‌کند. برای مثال در قضیهٔ «اگر باران ببارد، آن‌گاه زمین خیس می‌شود.» نسبت «خیس‌شدن زمین» به نسبت «باریدن باران» متصل و مشروط شده است. (به این معنا که اگر باریدن باران تحقق پیدا کند، خیس‌شدن زمین هم تحقق می‌یابد.)
- **قضیهٔ شرطی دوبخش دارد.**
  - شرط ← که به آن «مقدّم» می‌گویند.
  - مشروط ← که به آن «تالی» می‌گویند.

مثال در قضیهٔ «اگر باران ببارد، آن‌گاه زمین خیس می‌شود»، مقدّم عبارت «باران ببارد» و تالی عبارت «زمین خیس می‌شود» است.

پاسخ خیلی تشریحی

«چو» در گزینهٔ (۱) به معنای «هنگامی که» است و معنای ادات شرط «اگر» ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): (اگر) روی ماه تو را ببیند، (آن‌گاه) دیگر آفتاب را نخواهد دید.

گزینهٔ (۳): (اگر) پاسخ را بدانی و باز بپرسی، (آن‌گاه) سؤالت خطاست.

گزینهٔ (۴): (اگر) او عاشق باشد، (آن‌گاه) می‌داند که دریایی بی‌ساحل است.

گول نخوری

گاهی در زبان و مکالمات روزمره، قضایای شرطی به صورت و شکل استانداردشان بیان نمی‌شوند بلکه ممکن است ادات شرط (اگر ـ آن‌گاه) بیان نشود و یا واژه‌هایی دیگر به جای آن‌ها به کار برده شود.

مثال

- «تکان بخوری، شلیک می‌کنم» ← ادات شرط بیان نشده است. ← اگر تکان بخوری (مقدم)، آن‌گاه شلیک می‌کنم. (تالی)
- «به من دروغ بگویی، ناراحت می‌شوم» ← ادات شرط بیان نشده است. ← اگر به من دروغ بگویی (مقدم)، آن‌گاه ناراحت می‌شوم. (تالی)
- «هرگاه فلز حرارت ببیند، در این صورت منبسط می‌شود» ← ادات شرط استاندارد نیست. ← هرگاه = اگر / در این صورت = آن‌گاه
- «گر آن‌ها که دانستمی کردمی / نکوسیرت و پارسا بودمی» ← ادات شرط استاندارد نیست. ← گر = اگر / «آن‌گاه» بیان نشده است.
- «در صورتی که قرارداد را امضا کنید، ملزم به اجرای آن هستید» ← ادات شرط استاندارد نیست. ← در صورتی که = اگر / «آن‌گاه» بیان نشده است.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۲ ترتیب مقدم و تالی قضیهٔ شرطی متصل در کدام گزینه متفاوت است؟

۱) به جان او که به شکرانه جان برافشانم / اگر به سوی من آری پیامی از بر دوست

۲) هر که داند راز عشق او به اعماقِ دلش / در بیابان غریبی‌ها زَنَـد نقشِ چمن

۳) بیا تا در مِی صافیت رازِ دَهر بِنمایم / به شرط آن‌که نَنمایی به کج‌طبعانِ دل‌کورش

۴) ز خوف هجر ایمن شد اگر امید آن بودش / که از چشم بداندیشان، خدایش در امان دارد

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

ممکن است در لفظ ترتیب مقدم و تالی عوض شود، پس مقدم همیشه آن قضیه‌ای نیست که اول بیاید و تالی همیشه آن قضیه‌ای نیست که دوم می‌آید. شما باید به دقت بررسی کنید که کدام عبارت شرط است (مقدم) و کدام عبارت نتیجه و پیامد است (تالی)؛ برای مثال به عبارات زیر دقت کنید. در این عبارات ابتدا تالی ذکر شده است و سپس مقدم:

مثال

- در کنکور موفق خواهی شد (تالی) در صورتی که درس‌هایت را خوب بخوانی. (مقدم)
- همـای اوج سـعـادت بـه دامِ مـا افتد (تالی) اگـر تـو را گـذری بـر مُـقـام مـا افتد (مقدم)
- ما خشک لب شویم (تالی)، چو تو خشک آوری («چو» در این عبارت بیانگر ادات شرط و به معنی (اگر) است.) (مقدم)

پاسخ خیلی تشریحی

در گزینهٔ (۲)، برخلاف سایر گزینه‌ها، ابتدا مقدم و سپس تالی ذکر شده است:

هر که (= اگر کسی) دانَد راز عشق او به اعماقِ دلش (مقدم) در بـیـابـان غـریـبـی‌هـا زَنَـد نـقـش چمن (تالی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): به جان او که به شکرانه جان برافشانم (تالی) اگـر بـه سـوی مـن آری پیامی از بـر دوسـت (مقدم)

گزینهٔ (۳): بیا تا در مِی صافیت رازِ دَهر بِنمایم (تالی) به شرط آن‌که نَنمایی به کج‌طبعان دل‌کورش (مقدم)

گزینهٔ (۴): ز خوف هجر ایمن شد (تالی) اگر امید آن بودش (مقدم) که از چشم بداندیشان، خدایش در امـان دارد (مقدم)

کتاب درسی

مقدم و تالی قضایای زیر را مشخص کنید: (منطق ـ تمرین صفحهٔ ۸۶ کتاب درسی)

- **اگر فردا امتحان داشته باشیم، نمی‌توانیم امشب به مهمانی برویم.**
- **با والیبال خداحافظی خواهم کرد؛ در صورتی که در بازی فردا برنده نشویم.**
- **تمرین‌ها را امشب می‌نویسم؛ اگر وقت پیدا کنم.**

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۳ در تمامی ابیات زیر، قضیهٔ شرطی متصل صرفاً در مصراع دوم دیده می‌شود، به‌جز ..... .

۱) شبِ شراب خرابم کند به بیداری / وگر به روز شکایت کنم به خواب رود

۲) رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید / وظیفه گر برسد، مصرفش گُل است و نَبید

۳) گر این نصیحتِ شاهانه بشنوی حافظ / به شاهراهِ حقیقت گذر توانی کرد

۴) گدایی درِ میخانه طُرفه اکسیریست / گر این عمل بِکُنی، خاکْ زَر توانی کرد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی

در بیت گزینهٔ (۳) یک قضیهٔ شرطی وجود دارد که مقدم آن در مصراع اول و تالی آن در مصراع دوم ذکر شده است:

اگر این نصیحت شاهانه را گوش کنی (مقدم)، آن‌گاه به شاهراهِ حقیقت می‌توانی گذر کنی. (تالی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مقدم و تالی قضیهٔ شرطی، هر دو در مصراع دوم بیان شده‌اند:

اگر روز بعد از او شکایت کنم (مقدم)، آن‌گاه خود را به خواب می‌زند. (تالی)

گزینهٔ (۲): مقدم و تالی قضیهٔ شرطی، هر دو در مصراع دوم بیان شده‌اند:

اگر وظیفه (به معنای دستمزد و مقرّری) سر وقت پرداخت شود (مقدم)، آن‌گاه همهٔ آن صرف خوشگذرانی (گل و شراب) خواهد شد. (تالی)

گزینهٔ (۴): مقدم و تالی قضیهٔ شرطی، هر دو در مصراع دوم بیان شده‌اند:

اگر این عمل را انجام دهی (مقدم)، آن‌گاه می‌توانی خاک را به زر تبدیل کنی. (تالی)

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۷۴ چند مورد از عبارت‌های زیر قضیهٔ شرطی متصل به شمار می‌آیند؟

- **که گرچه غرقِ گناه است، می‌رَوَد به بِهِشت.**
- **که بر گُل اعتمادی نیست، گر حسن جهان دارد.**
- **که تا بزاد و بِشُد، جامِ می ز کف نَنَهاد.**
- **که درد سر کشی جانا، گرت مستی خُمار آرَد.**

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

لفظ «اگر» و «آن‌گاه» معانی، نقش‌ها و کاربردهای گوناگون دارند و همیشه ادات شرط نیستند و هر جمله‌ای که این الفاظ را دارد جملهٔ شرطی نیست. برای مثال در عبارات زیر چنین است:

- «اگر سلطان دور است، خدا نزدیک است» ← این‌جا «اگر» به معنی «چنان‌چه» و «در حالی که» است و نزدیک‌بودن خدا به دوربودن سلطان مشروط نشده است!
- اگر نخورده‌ایم نان گندم، دیده‌ایم به دست مردم ← این‌جا «اگر» به معنی «چنان‌چه» و «در حالی که» است و نان گندم به دست مردم دیدن به نخوردن آن مشروط نشده است!

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تنها عبارت پایانی یک قضیهٔ شرطی متصل است. در این قضیه ابتدا تالی و سپس مقدم بیان شده است:

[اگر] مستی تو به خماری ختم شود (مقدم)، [آن‌گاه] دچار سردرد نیز خواهی شد. (تالی)

در عبارت دوم، لفظ «گر» به معنی «گرچه» و «هرچند» است و معنای ادات شرط ندارد.

Telegram: @konkur_in

۷۵ در همهٔ گزینه‌های زیر صرفاً کاذب‌بودن دو طرف قضیه محال است، به‌جز ..... .

۱) در مسابقهٔ فوتبال امروز یا گل می‌زنیم یا برنده نخواهیم شد

۲) برای مهارت در رانندگی یا باید قوانین آیین‌نامه را مطالعه کنیم یا با خودرو تمرین کنیم

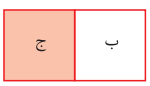
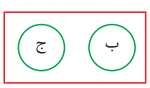
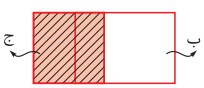
۳) دستگاه‌های الکترونیکی یا با جریان مستقیم برق کار می‌کنند یا از طریق منبع تغذیه‌ای مانند باتری

۴) برای اتمام وضعیت اشتغال به تحصیل یا باید گواهی فارغ‌التحصیلی ارائه دهید یا نامهٔ انصراف از تحصیل

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

اقسام شرطی منفصل	منفصل حقیقی (تام)	منفصل مانعةالجمع	منفصل مانعةالرفع (مانعةالخلو)
مثال	یا این عدد طبیعی زوج است یا فرد است.	در میان چهار نامزد انتخابات یا به نامزد «الف» رأی می‌دهی یا به نامزد «ب» رأی می‌دهی.	کارنامهٔ داوطلبان یا با واردکردن شمارهٔ پرونده یا با واردکردن کد ملی قابل مشاهده است.
جدول ارزش	+ ← − − ← +	+ ← − − ← ?	+ ← ? − ← +
حالت‌های مختلف	همیشه یک طرف آن صادق و طرف دیگر کاذب است. (هر دو صادق یا هر دو کاذب نیستند!)	۱) یا یکی صادق و دیگری کاذب است. ۲) یا هر دو طرف کاذب هستند. (هر دو نمی‌توانند صادق باشند!)	۱) یا یکی صادق است و دیگری کاذب است. ۲) یا هر دو صادق‌اند. (هر دو نمی‌توانند کاذب باشند!)
اجتماع و ارتفاع طرفین	هم اجتماع و هم ارتفاع طرفین محال است.	اجتماع طرفین محال است ولی ارتفاع طرفین جایز است.	اجتماع طرفین جایز است ولی ارتفاع طرفین محال است.
شبیه‌سازی نسبت چهارگانهٔ طرفین قضیهٔ «الف یا ب است یا ج است»	کل مستطیل = الف 	کل مستطیل = الف 	کل مستطیل = الف

پاسخ خیلی تشریحی

صورت سؤال در واقع بیان می‌کند که یکی از گزینه‌ها قضیهٔ شرطی منفصل مانعةالرفع نیست و ما باید آن را به عنوان پاسخ انتخاب کنیم. در گزینهٔ (۴) یک قضیهٔ منفصل مانعةالجمع می‌بینیم که امکان صدق هر دو طرف آن وجود ندارد (امکان ندارد هم گواهی فارغ‌التحصیلی داشت و هم گواهی اخراج یا انصراف از تحصیل)، ولی امکان دارد که هر دو طرف آن کاذب باشند. (مثلاً در اثر اخراج از تحصیل باشد.)

Telegram: @konkur_in

۷۶ در کدام گزینه، هر دو قضیه، منفصل مانعةالجمع هستند؟

۱) فلز یا طلا نیست یا قیمتی است. ـ هر قضیه‌ای یا موجبهٔ کلی است یا محصوره نیست.

۲) هر جسمی یا وزن دارد یا جامد نیست. ـ هر حیوانی یا آبزی است یا وارد خشکی می‌شود.

۳) هر کمیتی یا پیوسته است یا ثابت نیست. ـ هر متوازی‌الاضلاعی یا لوزی است یا مربع نیست.

۴) هر عددی یا عدد اول است یا جزء اعداد طبیعی نیست. ـ هر کتابی یا فلسفی است یا مربوط به جانورشناسی است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در قضیهٔ اول امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود دارد (فلز نقره هم طلا نیست و هم قیمتی است) ولی امکان این نیست که هر دو حالت کاذب باشند (امکان ندارد چیزی که طلاست قیمتی نباشد)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالرفع است. ـ در قضیهٔ دوم امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود ندارد (یک قضیه نمی‌تواند موجبهٔ کلی باشد و محصوره نباشد) ولی امکان این هست که هر دو حالت کاذب باشند (قضیهٔ موجبهٔ جزئی، موجبهٔ کلی نیست و محصوره است)، پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالجمع است.

گزینهٔ (۲): در قضیهٔ اول امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود دارد (مایعات اجسامی هستند که وزن دارند ولی جامد نیستند) ولی امکان این نیست که هر دو حالت کاذب باشد (امکان ندارد جسمی جامد باشد ولی وزن نداشته باشد)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالرفع است. ـ در قضیهٔ دوم امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود دارد (بعضی حیوانات آبزی هستند و وارد خشکی هم می‌شوند، مثل لاک‌پشت‌ها)، ولی امکان این نیست که هر دو حالت کاذب باشند (امکان ندارد حیوانی آبزی نباشد و وارد خشکی نشود)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالرفع است.

گزینهٔ (۳): در قضیهٔ اول امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود دارد (زمان کمیتی است که پیوسته یا متصل است و ثابت نیست و متغیر است)، ولی امکان این نیست که هر دو حالت کاذب باشند (کمیتی که پیوسته نیست، کمیت منفصل یا همان عدد است که نمی‌تواند ثابت نباشد و متغیر باشد)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالرفع است. ـ در قضیهٔ دوم امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود دارد (یک متوازی‌الاضلاع ممکن است لوزی باشد ولی زوایای آن ۹۰ درجه نبوده و مربع نباشد)، ولی امکان این نیست که هر دو حالت کاذب باشند (متوازی‌الاضلاعی که لوزی نباشد، نمی‌تواند مربع باشد، زیرا مربع نوعی لوزی است)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالرفع است.

گزینهٔ (۴): در قضیهٔ اول امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود ندارد (امکان ندارد عددی جزء اعداد اول باشد ولی عدد طبیعی نباشد) ولی امکان این هست که هر دو حالت کاذب باشند (عدد ۴ عدد اول نیست و جزء اعداد طبیعی است)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالجمع است. ـ در قضیهٔ دوم هم امکان این‌که هر دو حالت صادق باشند وجود ندارد (امکان ندارد یک کتاب هم فلسفی و هم جانورشناسی باشد)، ولی امکان این هست که هر دو حالت کاذب باشند (کتاب نه فلسفی باشد و نه جانورشناسی، مثلاً مربوط به نجوم باشد)؛ پس این قضیه یک قضیهٔ مانعةالجمع است.

کنکور

در کدام عبارت هر دو قضیه، منفصلهٔ مانعةالرفع است؟ *(سؤال ۱۳۲ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت دوم)*

۱) ماده یا فلز است یا طلا نیست. ـ هر جمله‌ای یا خبری است یا قضیه نیست.

۲) هر انسانی یا دارای چشم است یا نابینا. ـ هر حیوانی یا مهره‌دار است یا پرنده نیست.

۳) هر موجودی یا غیرحیوان است یا دارای اراده ـ هر شکلی یا مربع است یا غیرچهارضلعی.

۴) هر عددی یا فرد است یا بر دو قابل قسمت است. ـ هر جسمی یا غیرزرد است یا غیرسفید.

Telegram: @konkur_in

۷۷ **کدام‌یک از استدلال‌های زیر یک قیاس استثنایی معتبر است که با فرض صحت مقدمات، از آن نتیجهٔ «انسان می‌تواند دروغ بگوید» به دست می‌آید؟**

۱) اگر موجودی بتواند دروغ بگوید، منفعت‌طلب است؛ انسان منفعت‌طلب است.

۲) اگر جانداری از رنج فراری باشد، نمی‌تواند دروغ بگوید؛ انسان از رنج فراری است.

۳) اگر جانداری بتواند دروغ بگوید، به عقل خود پشت می‌کند؛ انسان به عقل خود پشت نمی‌کند.

۴) اگر حیوانی توانایی دروغ‌گفتن نداشته باشد، به خودآگاهی نرسیده است؛ انسان خودآگاه است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

قیاس استثنایی اتصالی

- همان‌طور که ذکر شد ساختار این قیاس بدین شکل است: قضیهٔ شرطی متصل + قضیهٔ حملی ← قضیهٔ حملی

حالا می‌خواهیم بررسی کنیم که از این نوع استدلال چگونه می‌توان نتیجه‌گیری صحیحی داشت و کدام حالت‌های آن معتبر و کدام نامعتبرند.

- به طور کلی چهار حالت نتیجه‌گیری در قیاس استثنایی اتصالی وجود دارد:

۱) وضع مقدم: از اثبات مقدم ← اثبات تالی را نتیجه بگیریم.

۲) رفع مقدم: از نفی مقدم ← نفی تالی را نتیجه بگیریم.

۳) وضع تالی: از اثبات تالی ← اثبات مقدم را نتیجه بگیریم.

۴) رفع تالی: از نفی تالی ← نفی مقدم را نتیجه بگیریم.

- با بررسی حالات مختلف نتیجه‌گیری درمی‌یابیم که:

در قیاس استثنایی اتصالی، فقط دو حالت وضع مقدم و رفع تالی معتبر هستند و دو حالت رفع مقدم و وضع تالی نامعتبرند و در صورت نتیجه‌گیری با این حالت‌ها دچار مغالطه شده‌ایم.

پاسخ خیلی تشریحی

در قیاس استثنایی اتصالی فقط با دو حالت «وضع مقدم» و «رفع تالی» در مقدمهٔ دوم می‌توان نتیجه‌گیری کرد و دو حالت «رفع مقدم» و «وضع تالی» نامعتبرند.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در مقدمهٔ دوم حالت «وضع تالی» رخ داده است که نامعتبر است.

گزینهٔ (۲): در مقدمهٔ دوم حالت «وضع مقدم» رخ داده است که معتبر است؛ اما نتیجهٔ این قیاس قضیهٔ «انسان نمی‌تواند دروغ بگوید» خواهد بود، نه آن‌چه صورت سؤال از ما خواسته است.

گزینهٔ (۳): در مقدمهٔ دوم حالت «رفع تالی» رخ داده است که معتبر است؛ اما نتیجهٔ این قیاس قضیهٔ «انسان نمی‌تواند دروغ بگوید» خواهد بود، نه آن‌چه صورت سؤال از ما خواسته است.

گزینهٔ (۴): در مقدمهٔ دوم حالت «رفع تالی» رخ داده است که معتبر است و نتیجهٔ قیاس هم قضیهٔ «انسان می‌تواند دروغ بگوید» (رفع مقدم) خواهد بود.

Telegram: @konkur_in

۷۸ **شکل نتیجه‌گیری در کدام‌یک از قیاس‌های زیر مغالطه محسوب نمی‌شود؟**

۱) از این‌که «هر دانشجویی دیپلم دارد.» نتیجه بگیریم که «دانش‌آموز متوسطه دانشجو نیست.»

۲) از این‌که «هر فلزی رسانای الکتریسیته است.» نتیجه بگیریم که «گرافیت رسانای الکتریسیته نیست.»

۳) از این‌که «هر فرسایش خاکی منجر به سیل می‌شود.» نتیجه بگیریم که «در جادهٔ آسفالت سیل نمی‌آید.»

۴) از این‌که «هر مصرف کربوهیدراتی منجر به چاقی می‌شود.» نتیجه بگیریم که «این فرد چاق، کربوهیدرات مصرف می‌کند.»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

گاهی در تست، مقدمهٔ دوم یک قیاس استثنایی بیان نمی‌شود (فقط مقدمهٔ اول و نتیجه آورده می‌شود). هم‌چنین مقدمهٔ اول (قضیهٔ شرطی) را هم به شکل یک قضیهٔ حملی می‌نویسند، در این حالت تشخیص استثنایی‌بودن این قیاس مشکل می‌شود و ممکن است آن را با عکس مستوی و ... اشتباه بگیرید. مثلاً به نمونهٔ زیر توجه کنید:

از این‌که «هر کرهٔ آسمانی نورانی، ستاره است.» نتیجه بگیریم «ماه، ستاره است.»

این استدلال در اصل این‌گونه بوده است: «اگر یک کرهٔ آسمانی، نورانی باشد، آن‌گاه ستاره است؛ ماه نورانی است (وضع تالی / نامعتبر)؛ پس ماه ستاره است». سؤال این است که چگونه تشخیص بدهیم این نتیجه‌گیری عکس مستوی (مغالطهٔ ایهام انعکاس) نیست؟!

دقت کنید که در عکس مستوی ما فقط موضوع و محمول یک قضیه را جابه‌جا می‌کنیم، مثلاً اگر از قضیهٔ «هر کرهٔ آسمانی نورانی، ستاره است.» نتیجه می‌گرفت که «هر ستاره، کرهٔ آسمانی نورانی است.» با عکس مستوی و مغالطهٔ ایهام انعکاس روبه‌رو بودیم.

اما به نتیجه (ماه، ستاره است) دقت کنید. این نتیجه یک جزء جدید (ماه) دارد؛ پس حتماً یک قیاس بوده است و این جزء جدید (ماه) از مقدمهٔ دیگری که ذکر نشده است وارد نتیجه شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزینه‌های ذکرشده همگی نوعی قیاس استثنایی هستند که مقدمهٔ دوم آن‌ها بیان نشده است و کمی برای ما تشخیص شکل و صورت نتیجه‌گیری در آن‌ها سخت است. برای یافتن پاسخ باید هر یک را به صورت استاندارد (شرطی متصل + حملی ← حملی) بازنویسی کنیم تا نوع مقدمهٔ دوم (وضع مقدم یا رفع مقدم یا وضع تالی یا رفع تالی) را مشخص کنیم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر کسی دانشجو باشد، آن‌گاه دیپلم دارد؛ دانش‌آموز متوسطه دیپلم ندارد (رفع تالی) ← پس دانش‌آموز متوسطه دانشجو نیست. ← معتبر

گزینهٔ (۲): اگر ماده‌ای فلز باشد، آن‌گاه رسانای الکتریسیته است؛ گرافیت فلز نیست (رفع مقدم) ← پس گرافیت رسانای الکتریسیته نیست. ← مغالطهٔ رفع مقدم

گزینهٔ (۳): اگر جایی دچار فرسایش خاک شود، آن‌گاه در آن سیل می‌آید؛ جادهٔ آسفالت دچار فرسایش خاک نمی‌شود (رفع مقدم) ← پس در جادهٔ آسفالت سیل نمی‌آید. ← مغالطهٔ رفع مقدم

گزینهٔ (۴): اگر کربوهیدرات مصرف شود، آن‌گاه فرد چاق می‌شود؛ این فرد چاق شده است (وضع تالی) ← پس کربوهیدرات مصرف کرده است. ← مغالطهٔ وضع تالی

Telegram: @konkur_in

۷۹ **در صورتی که استدلال زیر یک قیاس استثنایی انفصالی از نوع مانعةالرفع باشد، کدام گزینه در تکمیل جای خالی مناسب است؟**

«**الف یا غیر ب**» + «.....» ← «.....»

۱) الف، آن‌گاه ب
۲) ب، آن‌گاه الف
۳) غیر ب، آن‌گاه غیر الف
۴) ب، آن‌گاه غیر الف

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی

در قضیهٔ شرطی منفصل مانعةالرفع هر دو طرف نمی‌توانند کاذب باشند، بنابراین از کذب یکی از طرفین (الف یا غیر ب) به صدق طرف دیگر پی می‌بریم. در گزینهٔ (۲) از «ب» (که به معنای کاذب‌بودن «غیر ب» است) به صدق طرف دیگر (یعنی «الف») رسیده‌ایم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این گزینه از صدق یک طرف (صدق «الف») به کذب طرف دیگر (کذب غیر ب = ب) رسیده‌ایم.

گزینهٔ (۳): در این گزینه از صدق یک طرف (صدق «غیر ب») به کذب طرف دیگر (کذب الف = غیر الف) رسیده‌ایم.

گزینهٔ (۴): در این گزینه از کذب یک طرف (کذب غیر ب = ب) به کذب طرف دیگر (کذب الف = غیر الف) رسیده‌ایم.

تیزپاری

- اگر بخواهیم مفهومی مانند «الف» را نقیض کنیم، کافی است به آن لفظ «غیر» اضافه کنیم.

نقیض «الف» = غیر الف

- اگر بخواهیم مفهومی مانند «غیر ب» را نقیض کنیم، کافی است که لفظ «غیر» را از ابتدای آن برداریم.

نقیض «غیر ب» = غیرِ غیرِ ب = ب

- بنابراین اگر می‌خواهیم بگوییم که «ب کاذب است»، می‌توانیم بگوییم: «غیر ب»

و اگر می‌خواهیم بگوییم که «غیر ب کاذب است»، می‌توانیم بگوییم: «ب»

Telegram: @konkur_in

۸۰ اگر دو مفهوم «B» و «C» هیچ مصداق مشترکی نداشته باشند، نتیجهٔ قیاس زیر چیست؟

- یا هیچ B، C نیست یا هر B، D است. (مانعةالجمع)
- اگر بعضی B، D نیست، آن‌گاه بعضی A، C است.

۱) هر A، C است.
۲) هر C، A است.
۳) بعضی A، C است.
۴) بعضی C، A است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

این تست بسیار جالب و نسبتاً دشوار است. با بررسی قضایای داده‌شده در صورت سؤال می‌توان با هوشمندی و زیرکی راه‌حل آن را پیدا کرد. دقت کنید که دو قضیهٔ اولی که به ما داده شده است، قضایای شرطی هستند که نمی‌توان به طور قطعی دربارهٔ درست یا نادرست بودن یک طرف آن‌ها نظر داد، مگر این‌که اطلاعاتی به ما داده شود که بتوان از صادق یا کاذب بودن یک طرف به صادق یا کاذب بودن طرف دیگر دست یافت. برای مثال در قضیهٔ شرطی متصل ذکرشده، طبق قاعدهٔ وضع مقدم می‌توان از صادق‌بودن مقدم به صادق‌بودن تالی پی‌برد یا طبق قاعدهٔ رفع تالی از کاذب‌بودن تالی به کاذب‌بودن مقدم پی‌برد. هم‌چنین در قضیهٔ شرطی منفصل ذکرشده می‌توان از صادق‌بودن یک طرف به کاذب‌بودن طرف دیگر پی‌برد؛ زیرا در صورت سؤال بیان شده است که این قضیه از نوع منفصل مانعةالجمع است که امکان ندارد هر دو طرف آن صادق باشند؛ پس چاره‌ای نداریم جز این‌که دو قضیهٔ شرطی اول را که هنوز به طور قطعی نمی‌توانیم دربارهٔ آن‌ها نظر بدهیم، فعلاً کنار بگذاریم و به دادهٔ صورت سؤال مراجعه کنیم که بیان کرده است بین B و C نسبت تباین برقرار است. از این دادهٔ صورت سؤال می‌توانیم نتیجه بگیریم که قضیهٔ «هیچ B، C نیست» که یک طرف منفصل مانعةالجمع ما است، صادق است، از این نتیجه می‌گیریم که طرف دیگر قضیهٔ مانعةالجمع (یعنی قضیهٔ هر B، D است) باید کاذب باشد. این قضیه نیز با مقدم قضیهٔ شرطی متصل پایین (یعنی قضیهٔ بعضی B، D نیست) رابطهٔ تناقض دارد؛ پس قضیهٔ «بعضی B، D نیست» که مقدم شرطی متصل است، صادق است. طبق قاعدهٔ وضع مقدم از صادق‌بودن مقدم قضیهٔ شرطی به صادق‌بودن تالی آن، یعنی قضیهٔ «بعضی A، C است» پی‌می‌بریم؛ پس نتیجهٔ این قیاس می‌شود: «بعضی A، C است.»

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

مشابه امتحان نهایی

۸۱ کدام مورد دربارهٔ خمس صحیح نیست؟

۱) خمس موجب توزیع مجدد ثروت می‌شود.

۲) خمس موجب گسترش عدالت اقتصادی می‌شود.

۳) خمس نوعی مالیات است که به دولت پرداخت می‌شود.

۴) خمس باعث ادامهٔ حیات افرادی می‌شود که نمی‌توانند فعالیت اقتصادی داشته باشند.

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مربوط به خمس دقت لازم را داشته باشند که در امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۶ مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۲

درس Box

خمس و زکات دو واجب از واجبات مالی اسلام است. هر درآمدی که به دست می‌آوریم، اگر بعد از یک سال از مجموع مخارج ما زیاد بیاید، به همان میزان که زیاد آمده است، شامل خمس می‌شود؛ یعنی موظفیم که ۲۰ درصد آن را به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نمایندهٔ او بدهیم. خمس در واقع همان مالیات اسلامی است. پرداخت خمس موجب توزیع مجدد ثروت می‌شود و عدالت اقتصادی را در جامعه گسترش می‌دهد. هم‌چنین کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند از منابع خمس استفاده می‌کنند تا بتوانند ادامهٔ حیات دهند.

نکته در واقع خمس ۲۰ درصد یا همان $\frac{۱}{۵}$ باقی‌ماندهٔ درآمد سالیانه به همراه ارزش اقلام مصرفی استفاده‌نشده می‌باشد.

پاسخ خیلی تشریحی خمس مالیات اسلامی است که به دولت پرداخت نمی‌شود، بلکه خمس به عنوان سهم امام و سادات به مرجع تقلید یا نمایندهٔ او پرداخت می‌شود.

امتحان نهایی

ملاک تعیین سال مالی در خمس چیست و به چه کسانی تعلق می‌گیرد؟ *(سؤال ۱۶ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۲ **کدام گزینه دربارهٔ مراحل بودجه‌بندی ماهانه صحیح است؟**

۱) اگر درآمد کم‌تر از هزینه‌ها بود، مخارج غیرضروری را کم کنید.

۲) هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه مقایسه کنید.

۳) مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه فهرست کنید.

۴) از هر منبعی که درآمدی به دست می‌آورید، هزینه‌های آشکار و پنهان آن را مشخص کنید و بنویسید.

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مراحل بودجه‌بندی ماهیانه دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۵۸ مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

درس Box

می‌توان مراحل بودجه‌بندی را در چهار مرحلهٔ زیر خلاصه کرد.

۱) از هر منبعی که درآمدی به دست آوردید، آن را ماهیانه مشخص کنید و بنویسید. ۲) هزینه‌های متغیر و ثابت خود را به صورت ماهیانه فهرست کنید. ۳) مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه کنید. ۴) اگر هزینه‌ها بیشتر از درآمد بود، مخارج غیرضروری را کم کنید یا فرصت‌هایی را که فراموش کردید، به نظر آورید تا درآمدتان افزایش یابد.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): هزینه‌های ثابت و متغیر را به صورت ماهیانه فهرست می‌کنیم، نه این‌که با هم مقایسه کنیم.

گزینهٔ (۳): مجموع درآمدها و هزینه‌های خود را ماهیانه با یکدیگر مقایسه می‌کنیم، نه این‌که فهرست کنیم.

گزینهٔ (۴): از هر منبعی که درآمدی به دست آوردیم، آن درآمد را ماهیانه مشخص می‌کنیم و می‌نویسیم، نه این‌که هزینه‌های آشکار و پنهان را مشخص کنیم.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۳ **به دست آوردن مجموع کل مخارج برای استفادهٔ چه موردی می‌باشد؟**

۱) برای محاسبهٔ دخل و خرج هر فرد

۲) برای مقایسه بین درآمد و هزینه‌های هر شخص

۳) برای مشخص‌کردن میزان سود هر فرد از درآمد

۴) برای محاسبهٔ درصد صرف‌شده برای هر دسته از مخارج

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

درس Box

پس از ثبت هزینه‌ها برای یک هفته، مجموع هر ستون از هزینه‌های معین‌شده را تعیین می‌کنیم. این مجموع به شما می‌گوید که چه میزان پول در هر گروه (مثلاً پوشاک، خوراک و یا تفریحات و ...) صرف شده است. مجموع همهٔ مخارج را محاسبه می‌کنیم. از مجموع کل برای محاسبهٔ درصد صرف‌شده برای هر دسته استفاده کنید. مقدار هزینه‌های برنامه‌ریزی‌شده و برنامه‌ریزی‌نشده را هم محاسبه کنید.

نکته

برای کاهش بعضی از مخارج می‌توانیم مخارج متغیر را راحت‌تر از مخارج ثابت کاهش دهیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای این‌که بفهمیم چه درصدی از هر دسته از مخارج مصرف شده است مجموع کل مخارج را حساب می‌کنیم. این مخارج می‌تواند شامل کالا یا خدمات، غذا، پوشاک، تفریحات و ... باشد.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۴ **با توجه به سؤالات زیر کدام گزینه صحیح است؟**

الف) نام اختصاری سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد چیست؟

ب) سالیانه حدوداً چه مقدار از مواد غذایی تولیدشده برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود؟

ج) مقدار مربوط به قسمت «ب» معادل چه چیزی در جهان می‌باشد؟

۱) الف) یونیدو / ب) ۱/۲ میلیارد تن / ج) نیمی از محصولات غذایی جهان

۲) الف) فائو / ب) ۱/۳ میلیارد تن / ج) یک‌سوم کل محصولات غلات جهان

۳) الف) یونیدو / ب) ۱/۳ میلیارد تن / ج) یک‌سوم کل محصولات غلات جهان

۴) الف) فائو / ب) ۱/۲ میلیارد تن / ج) نیمی از محصولات غذایی جهان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

براساس گزارش فائو ـ سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد ـ سالیانه حدود ۱/۳ میلیارد تن از مواد غذایی تولیدشده برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود. این مقدار، یک‌سوم کل محصول غلات جهان را شامل می‌شود. بعضی از گزارش‌ها نشان از آن دارد که در ایران اتلاف مواد غذایی بسیار فراتر از متوسط جهانی است.

نکته

با مشاهدهٔ رفتار مصرفی افراد جامعه و ملاحظهٔ ویژگی، کیفیت و نوع کالاها، می‌توان گفت همه‌ساله بخشی از کالاهای تولیدشده بدون بهره‌برداری صحیح، تلف می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) نام اختصاری سازمان خواروبار و کشاورزی ملل متحد فائو می‌باشد نه یونیدو. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ب) سالیانه حدوداً ۱/۳ میلیارد تن از مواد غذایی تولیدشده برای مصرف انسان در جهان دور ریخته می‌شود. (رد گزینهٔ (۴))

ج) این مقدار یک‌سوم کل محصول غلات جهان را شامل می‌شود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۵ خرید مقایسه‌ای به چه ترتیبی صورت می‌گیرد؟

۱) تعریف مسئله ـ تعیین معیارها ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری

۲) تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تعیین معیارها ـ تصمیم‌گیری

۳) تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ تعیین معیارها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری

۴) تعیین معیارها ـ تعریف مسئله ـ فهرست گزینه‌ها ـ ارزیابی ـ تصمیم‌گیری

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

اول: تعریف مسئله	شامل بیان این‌که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست، بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌توانند مشکل را رفع یا مسئله را حل کنند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار‌بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی‌بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف که اغلب براساس جدول خرید مقایسه‌ای انجام می‌شود.
پنجم: تصمیم‌گیری	انتخاب گزینهٔ نهایی

نکته ترتیب در مراحل خرید مقایسه‌ای بسیار مهم است و دانش‌آموزان عزیز باید به این نکته دقت لازم را داشته باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خرید مقایسه‌ای به ترتیب زیر انجام می‌گیرد:

اول: تعریف مسئله

دوم: فهرست گزینه‌ها

سوم: تعیین معیارها

چهارم: ارزیابی

پنجم: تصمیم‌گیری

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۶ **مصرف مسئولانه مصرفی است که اجازه می‌دهد ..... .**

۱) اتلاف انرژی و اسراف بسیار کم شود و گاهاً به صفر برسد

۲) ارزیابی و استفادهٔ صحیح و منطقی از گزینه‌های پیش روی خود داشته باشید

۳) چرخهٔ تبدیل‌ها و تغییرات طبیعی همواره ادامه پیدا کند و متوقف نشود

۴) کم‌ترین هزینهٔ هدررفته را داشته باشیم و به بهترین وجه از محصول استفاده کنیم

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مصرف مسئولانه دقت لازم را داشته باشند که در امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۸ مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۳

درس Box

یک مورد جالب برای مصرف مسئولانه و صحیح، استفاده از ظروفی است که به راحتی در طبیعت تجزیه می‌شوند و به چرخهٔ تبدیل و تغییر پیوسته آسیبی نمی‌رسانند. در مقابل ظروف پلاستیکی یا فلزی، سال‌ها در طبیعت می‌مانند و عملاً به چیز دیگری تبدیل نمی‌شوند و به محیط زیست آسیب می‌زنند. یکی از روش‌های مصرف مسئولانه، روش «۶ ب» است. بهینه مصرف‌کردن، بازیافت، بازسازی، بازداشتن (از اسراف و زیاده‌روی) بازتفکر (کالای دیگر)، بازمصرف (استفادهٔ چندباره از کالا).

پاسخ خیلی تشریحی

مصرف مسئولانه مصرفی است که اجازه می‌دهد، چرخهٔ تبدیل‌ها و تغییرات طبیعی همواره ادامه پیدا کند و متوقف نشود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۷ **درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.**

الف) منظور از خرید مقایسه‌ای، فرایند بررسی قیمت‌ها و ویژگی‌های محصولات مشابه، قبل از تصمیم‌گیری برای خرید است.

ب) اتلاف مفهومی عام‌تر از اسراف است.

ج) بودجه‌ها از سه بخش درآمدها و هزینه‌ها و پس‌انداز تشکیل می‌شوند.

۱) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست

۲) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست

۳) الف) درست / ب) نادرست / ج) درست

۴) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث خرید مقایسه‌ای دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۶۰ مطرح شده است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۲ و ۱۳

درس Box

الف) در خرید مقایسه‌ای لازم است عوامل مختلفی از قبیل تفاوت در ویژگی‌ها، اندازه‌ها، کیفیت محصول، هویت محصول، عملکرد آن، قیمت و خدمات پس از فروش و ... در نظر گرفته شود. انتخاب را به گونه‌ای انجام دهید که اقتصاد شما، خانواده و جامعه، بیشترین منفعت و کم‌ترین هزینه را ببرد.

ب) اگر مفهوم اتلاف را به معنای دورریختن و هدردادن منابع در نظر بگیریم، اسراف مفهومی عام‌تر از اتلاف است. بلااستفاده‌گذاشتن اموال، مصرف بی‌جا، مصرف در معصیت و مصرف فراتر از سطح زندگی عمومی یا فراتر از توان مالی و یا عدم رعایت اولویت در به‌کارگیری سرمایه‌های شخصی و ملی، از جمله موارد اسراف است.

ج) بودجه‌ها از دو بخش درآمدها و هزینه‌ها تشکیل می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارات:

الف) درست؛ منظور از خرید مقایسه‌ای فرایند بررسی قیمت‌ها و ویژگی‌های محصولات مشابه قبل از تصمیم‌گیری برای خرید است.

ب) نادرست؛ اسراف مفهومی عام‌تر از اتلاف است.

ج) نادرست؛ بودجه از دو بخش درآمدها و هزینه‌ها تشکیل می‌شود.

کنکور

برای خرید لباس، معیارهای «عملکرد، هویت، نیاز، کیفیت و زیبایی» را در نظر بگیرید. کدام‌یک از معیارها برای هریک از افراد زیر، ضروری است؟

«کارمند بخش بازرگانی، راهنمای تور گردشگری، پزشک و پرستار بیمارستان، لباس راحتی در منزل»

(سؤال ۱۶۰ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت دوم)

۱) زیبایی ـ هویت ـ عملکرد ـ نیاز

۲) نیاز ـ کیفیت ـ زیبایی ـ عملکرد

۳) عملکرد ـ زیبایی ـ کیفیت ـ هویت

۴) کیفیت ـ عملکرد ـ هویت ـ زیبایی

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۸ چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

الف) کسی که مدبرانه و هوشمندانه خرید می‌کند و قیمت‌ها و محصولات را ارزیابی می‌کند، می‌تواند با صرفه‌جویی، کالاها و خدمات بیشتری را تهیه کند.

ب) برای مدیریت بهتر موجودی پول می‌توانید در ابتدا همهٔ مخارج و درآمدی را که در طول هفته دارید در جدولی ثبت کنید.

ج) رونق و پیشرفت اقتصادی شخصی در گرو پیشرفت اقتصادی خانواده و جامعه است.

د) یکی از روش‌های مصرف مسئولانه، بازداشتن است.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۲ و ۱۳

درس Box

ب) در جدولی که همهٔ مخارج را در آن ثبت می‌کنید باید نوع مخارج مشخص شود، مانند خوراک، پوشاک و تفریح و ... . در نهایت مشخص کنید که مخارج شما باید به صورت ثابت، هفتگی تکرار شود یا این‌که متغیر است و ممکن است در برخی دوره‌ها اصلاً انجام نشود.

د) یکی از روش‌های مصرف مسئولانه روش «۶ ب» است. بهینه مصرف‌کردن، بازیافت، بازسازی، بازداشتن (از اسراف و زیاده‌روی) بازتفکر (کالای دیگر) بازمصرف (استفادهٔ چندباره از کالا)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارات:

الف) نادرست؛ کسی که مدبرانه و هوشمندانه خرید می‌کند و قیمت‌ها و محصولات را ارزیابی می‌کند، می‌تواند با صرفه‌جویی، کالاها و خدمات باکیفیت‌تری تهیه کند، نه این‌که کالاها و خدمات بیشتری را تهیه کند.

ب) نادرست؛ برای مدیریت بهتر موجودی پولتان می‌توانید در ابتدا همهٔ مخارجی را که در طول هفته دارید در جدولی ثبت کنید، نه این‌که همهٔ مخارج و درآمدتان را در جدول ثبت کنید.

ج) درست؛ رونق و پیشرفت اقتصادی شخصی در گرو پیشرفت اقتصادی خانواده و جامعه است.

د) درست؛ یکی از روش‌های مصرف مسئولانه بازداشتن است.

گول نخوری ✘

دانش‌آموز عزیز با توجه به مبحث بودجه‌ریزی که در درس ۱۲ خواندید، گول نخوری که برای مدیریت پول باید همهٔ مخارج و درآمد را در جدول ثبت کنید، چراکه فقط و فقط در جدول باید مخارج ثبت شود.

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۸۹ **آقای جعفری درآمد سالانه‌ای معادل ۳۰ میلیون تومان دارد. اگر اجارهٔ خانهٔ او معادل ۱۰ میلیون تومان، قبوض ۱/۵ میلیون تومان، خدمات رفاهی ۲/۲۵ میلیون تومان، خوراک ۳/۷۵ میلیون تومان، هزینه‌های حمل‌ونقل معادل ۱ میلیون تومان، بیمه، بنزین و پوشاک جمعاً معادل ۵/۵ میلیون تومان و اقلام مصرفی که خریداری شده، اما مصرف نشده ۲ میلیون تومان باشد:**

الف) ایشان چه‌قدر بیشتر یا کم‌تر از درآمد خود خرج کرده است؟

ب) خمس پرداختی ایشان چه‌قدر است؟

۱) الف) ۴ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان

۲) الف) ۱ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان

۳) الف) ۶ میلیون تومان کم‌تر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۶۰۰,۰۰۰ تومان

۴) الف) ۱ میلیون تومان بیشتر از درآمدش خرج کرده است. / ب) ۱,۲۰۰,۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) در ابتدا باید تمام مخارج آقای جعفری را محاسبه کنیم:

مخارج آقای جعفری $= ۱۰ + ۱/۵ + ۲/۲۵ + ۳/۷۵ + ۱ + ۵/۵ + ۲ = ۲۶$ میلیون تومان

سپس برای به دست آوردن میزان پس‌انداز آقای جعفری از رابطهٔ زیر استفاده می‌کنیم.

پس‌انداز $=$ درآمد $-$ جمع مخارج

پس‌انداز $= ۳۰ - ۲۶ = ۴$ میلیون تومان

آقای جعفری با مازاد بودجه مواجه است یا به عبارتی به میزان ۴ میلیون تومان کم‌تر از دخل خود خرج کرده است.

ب)

برای به دست آوردن میزان خمس سالانهٔ آقای جعفری می‌بایست ارزش اقلام مصرفی استفاده‌نشده را با میزان پس‌انداز جمع کنیم، سپس ۲۰ درصد یا $\frac{۱}{۵}$ آن را محاسبه کنیم.

$۴ + ۲ = ۶$ میلیون تومان

میزان خمس $= \frac{۱}{۵} \times ۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۲۰۰,۰۰۰$ تومان

Telegram: @konkur_in

www.konkur.in

۹۰ درآمد ماهانهٔ آقای رضایی ۲۵ میلیون تومان است. با توجه به جدول زیر، خمس سالانهٔ وی چه‌قدر است؟

نوع خرج	مقدار
اجارهٔ ماهانهٔ خانه	۴,۳۰۰,۰۰۰
خدمات رفاهی (سالانه)	۳۱,۲۰۰,۰۰۰
بیمه (سالانه)	۹,۶۰۰,۰۰۰
حمل‌ونقل (ماهانه)	۴۰۰,۰۰۰
بازپرداخت وام (ماهانه)	۸,۹۰۰,۰۰۰
خوراک (ماهانه)	۳,۲۰۰,۰۰۰
پوشاک (سالانه)	۵,۱۶۰,۰۰۰

۱) ۱۰,۴۸۸,۰۰۰
۲) ۵,۲۴۴,۰۰۰
۳) ۱۳,۱۱۰,۰۰۰
۴) ۲۶,۲۲۰,۰۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ خمس سالانهٔ شخص $\frac{۱}{۵}$ ارزش اقلام مصرفی استفاده‌نشده به همراه میزان پس‌انداز سالانهٔ شخص می‌باشد.

ابتدا درآمد سالانه را به دست می‌آوریم:

$$\text{درآمد سالانه} = ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

جمع هزینه‌های سالانه را هم به دست می‌آوریم:

$$\text{هزینه‌های سالانه} = (۴,۳۰۰,۰۰۰ \times ۱۲) + ۳۱,۲۰۰,۰۰۰ + ۹,۶۰۰,۰۰۰ + (۴۰۰,۰۰۰ \times ۱۲) + (۸,۹۰۰,۰۰۰ \times ۱۲) + (۳,۲۰۰,۰۰۰ \times ۱۲) + ۵,۱۶۰,۰۰۰ = ۲۴۷,۵۶۰,۰۰۰$$

$$\text{میزان پس‌انداز سالانهٔ شخص} = \text{درآمد سالانه} - \text{جمع هزینه‌های سالانه}$$

$$\text{میزان پس‌انداز سالانهٔ شخص} = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۴۷,۵۶۰,۰۰۰ = ۵۲,۴۴۰,۰۰۰$$

$$\text{خمس سالانه} = ۵۲,۴۴۰,۰۰۰ \times \frac{۱}{۵} = ۱۰,۴۸۸,۰۰۰$$

نکته دانش‌آموزان عزیز دقت داشته باشند که در مواردی که هزینه‌ها به صورت ماهانه هستند، باید آن‌ها را به سالانه تبدیل کنیم تا بتوانیم خمس سالانه را محاسبه کنیم.

نکته دانش‌آموزان عزیز دقت لازم را داشته باشند در بعضی از مسائل خمس مانند این تست به ما ارزش اقلام مصرفی را نمی‌دهند و دیگر به آن نیازی نداریم.

Telegram: @konkur_in